

Màster d'Estudis Avançats i Aplicats en Llengua i Literatura Catalanes

UNIVERSITAT DE BARCELONA - UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Departament de Filologia Catalana

**ASPECTES FONOLÒGICS DEL
CATALÀ DE LA COMARCA DE
LA SELVA**

Treball de màster

Autora: Eva Bosch i Roura

Direcció: Maria-Rosa Lloret

Setembre de 2012

AGRAÏMENTS

Vull agrair la col·laboració de tots i cadascun dels informants que han aportat dades lingüístiques a aquest treball i també a tots els qui, desinteressadament, m'han ajudat a trobar els informants. Gràcies també als meus companys de Màster, amb qui hem compartit les alegries i les misèries d'aquest procés, i a la Maria-Rosa Lloret per la seva ajuda com a directora d'aquest treball. Gràcies, finalment, sobretot, a la meva família, que no només ha localitzat bona part dels participants sinó que, a més a més, s'ha passejat amb mi per la comarca de la Selva mentre els anava a entrevistar.

RESUM

En aquest treball es presenten alguns dels aspectes més destacats de la fonologia del català parlat a la comarca de la Selva. A partir de 34 entrevistes realitzades a informants de dues generacions diferents de 17 municipis selvatans, el treball descriu els trets observats i planteja també una anàlisi de la variació observada entre els diferents municipis i entre les dues franges d'edat enquestades.

ABSTRACT

This paper presents some of the most salient features found in the phonology of Catalan spoken in the region of La Selva, in North-Eastern Catalonia. Using data from 34 interviews carried out with speakers from two age groups in 17 municipalities in La Selva, we describe the phonological features and we analyse the variation observed between the speakers of the two generations and between the different municipalities.

TAULA DE CONTINGUTS

1. INTRODUCCIÓ	1
1.1. OBJECTIUS	2
1.2. JUSTIFICACIÓ I INTERÈS DE LA RECERCA	3
2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ	5
3. HIPÒTESIS	9
4. METODOLOGIA	10
4.1 DELIMITACIÓ DE L'ÀREA D'ESTUDI	10
4.1.1 Breu caracterització de la comarca de la Selva	10
4.1.2 Tria de les localitats d'estudi	15
4.2. INFORMANTS	18
4.2.1 Nombre d'informants	18
4.2.2 Perfil dels informants	18
4.2.3 Localització dels informants	20
4.3 ENTREVISTA	21
4.3.1 Elements	21
4.3.2 Realització de les entrevistes	22
4.4 PROCESSAMENT DE LES DADES	27
4.4.1 Emmagatzematge	27
4.4.2 Transcripció	27
5. RESULTATS I ANÀLISI	28
5.1 VOCALISME	29
5.1.1 Vocal baixa posterior no labialitzada (/a/)	29
5.1.1.1 <i>Ascens vocàlic (/a/ > [ɛ])</i>	29
5.1.2 Vocals mitjana alta i mitjana baixa anteriors no labialitzades (/e/, /ɛ/)	30
5.1.2.1 <i>Distribució de [e] i [ɛ]</i>	30
5.1.3 Vocals mitjana alta i mitjana baixa posteriors labialitzades (/o/, /ɔ/)	40
5.1.3.1 <i>Distribució de [o] i [ɔ]</i>	40
5.1.4 Vocal mitjana central no labialitzada (/ə/)	51
5.1.4.1 <i>Elisió</i>	51
5.1.4.1.1 <i>Posició inicial</i>	51
5.1.4.1.2 <i>Combinació /ə/ + ([j]) + /'a/ o /'e/</i>	54
5.1.4.1.3 <i>Estructures CVC(líquida)VCV(tònica) i CVC(líquida)V(tònica)</i>	55
5.1.4.1.5 <i>Combinació –ia en posició final</i>	61
5.1.4.2 <i>Inserció</i>	63
5.1.4.2.1 <i>Posició inicial</i>	63
5.1.4.2.2 <i>[ə] medial en el grup –rn</i>	64
5.1.4.3 <i>Ascens vocàlic assimilatori</i>	64

5.1.4.4 <i>Inserció de [t] final</i>	69
5.1.5 Vocal alta anterior no labialitzada (/i/)	70
5.1.5.1 <i>Inserció de [t] final</i>	70
5.1.5.2 <i>Descens vocàlic</i>	76
5.1.6 Vocal alta posterior labialitzada (/u/)	77
5.1.6.1 <i>Dissimilació vocàlica</i>	77
5.1.6.2 <i>Assimilació parcial d'altura</i>	78
5.1.7 Altres casos de metàtesi	80
5.1.8 Inserció de [j] antihàtica	81
5.2 CONSONANTISME	83
5.2.1 Oclusiva oral bilabial sonora (/b/)	83
5.2.1.1 <i>Realització bilabiovelar de -v- intervocàlica ([β]>[w])</i>	83
5.2.2 Oclusiva oral dental sonora (/t/)	85
5.2.2.1 <i>Realització de l'oclusiva final del grup -nt/ del mot sant</i>	85
5.2.3 Oclusives orals velars sorda i sonora (/k/, /g/)	86
5.2.3.1 <i>Realització de l'oclusiva final del grup -nk/</i>	86
5.2.4 Oclusives orals velars + fricatives alveolars ([gz], [ks])	87
5.2.4.1 <i>Assimilació del punt d'articulació</i>	87
5.2.5 Oclusives nasals alveolars sonores (/n/)	90
5.2.5.1 <i>Palatalització (/n/ > [ɲ])</i>	90
5.2.5.2 <i>Inserció d'oclusiva velar en posició final</i>	90
5.2.6 Sibilants alveolars sorda i sonora (/s/, /z/)	91
5.2.6.1 <i>Elisió en posició final</i>	91
5.2.6.2 <i>Palatalització en posició inicial (/s/ > /ʃ/)</i>	92
5.2.6.3 <i>Pas a aproximant dental ([z] > [ð])</i>	96
5.2.7 Sibilants palatals sorda i sonora ([ʃ], [tʃ]; [ʒ], [dʒ])	97
5.2.7.1 <i>Africada palatal sonora: realització sonora, sorda o desafricada</i>	97
5.2.7.2 <i>Sibilant palatal: realització fricativa o africada</i>	102
5.2.7.2.1 <i>Posició inicial</i>	102
5.2.7.2.2 <i>Posició postconsonàntica</i>	106
5.2.7.3 <i>Pas de sibilant palatal sonora a oclusiva dental sonora (/ʒ/ > [d])</i>	107
5.2.8 Lateral alveolar sonora (/l/)	108
5.2.8.1 <i>Pas a aproximant bilàbio-dorsovelar sonora (/l/ > [w])</i>	108
5.2.8.2 <i>Dissimilació (/l/ > [n])</i>	111
5.2.8.3 <i>Assimilació (/l/ > [n])</i>	112
5.2.9 Lateral palatal sonora (/ʎ/)	113
5.2.9.1 <i>Iodització</i>	113
5.2.10 Bategant i vibrant alveolars sonores (/r/, /r̄/)	125
5.2.10.1 <i>Inserció de [t] final</i>	125
5.2.10.2 <i>Dissimilació ([r] > [d], [ð])</i>	128

5.2.11 Altres casos de metàtesi	130
5.3 SEMIVOCALS	131
5.3.1 Aproximant bilàbio-dorsovelar sonora ([w])	131
5.3.1.1 <i>Simplificació del diftong</i>	131
5.3.1.1.1 <i>Posició àtona pretònica</i>	131
5.3.1.1.2 <i>Posició tònica</i>	135
5.3.1.1.2 <i>Posició àtona posttònica</i>	136
6. SÍNTESI I CONCLUSIONS	138
6.1 CONSIDERACIÓ DE L'IDILECTE	138
6.2 VARIACIÓ INTERMUNICIPAL	141
6.3 VARIACIÓ INTERGENERACIONAL	143
6.4 CONCLUSIONS	146
7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	147
ANNEX 1. ENQUESTA: IMATGES	152
ANNEX 2. ENQUESTA: PREGUNTES	157

1. INTRODUCCIÓ¹

El treball que teniu a les mans tracta alguns aspectes destacats de la fonologia del català parlat a la comarca de la Selva. És un estudi de caràcter essencialment descriptiu, elaborat amb materials obtinguts a través de 34 entrevistes realitzades a informants de dues generacions diferents de 17 municipis selvatans, que planteja també una anàlisi de la variació observada entre les diferents poblacions i entre les dues franges d'edat enquestades. És, però —i volem advertir-ho ja d'entrada—, un treball d'abast molt limitat, tant pel que fa a la profunditat de l'anàlisi com pel que fa a la quantitat de dades explotades. Es tracta, tanmateix, d'una limitació provocada per la finalitat última d'aquest estudi, que és la identificació d'elements de la parla de la comarca de la Selva que puguin resultar interessants per a l'elaboració, properament, d'una tesi doctoral. Cal entendre'l, doncs, com a treball preliminar d'exploració del terreny.

El treball es desenvolupa de la manera següent. La resta d'aquest capítol 1 es dedica a exposar els objectius (§1.1) i la justificació i l'interès de la recerca (§1.2). Al capítol 2 es fa un breu estat de la qüestió. El capítol 3 serveix per exposar les hipòtesis de treball. El capítol 4 es destina als aspectes metodològics de l'estudi en relació a la delimitació de l'àrea d'estudi (§4.1), a les característiques dels informants (§4.2), a la preparació i realització de les entrevistes (§4.3) i al processament de les dades (§4.4). El capítol 5 és el dels resultats: s'hi exposen les dades lingüístiques obtingudes pertinents per als objectius actuals, convenientment analitzades. Al capítol 6, finalment, se sintetitzen els resultats amb una anàlisi de la variació observada i es presenten les conclusions del treball.

¹ El treball *Aspectes fonològics del català de la comarca de la Selva* s'ha dut a terme gràcies a la concessió d'una beca predoctoral de Formació de Personal Investigador (FPI2011) del MICINN (ara MINECO), dins el marc del projecte d'investigació FFI2010-22181-C03-02, finançat pel MICINN (ara MINECO) i el FEDER.

1.1 OBJECTIUS

El primer objectiu d'aquest treball, i potser el més transcendent, és recollir materials que donin compte del català parlat actualment a la comarca de la Selva. No només perquè aquests materials siguin imprescindibles per assolir la resta d'objectius de la recerca, sinó també perquè és important preservar la llengua oral. A més a més, tenint en compte les possibilitats que ofereix la tecnologia actual, les dades obtingudes amb finalitats lingüístiques però de manera prou acurada es poden reutilitzar més enllà dels objectius inicials i ens poden ajudar a assolir una visió més global de la llengua i del context social i cultural en què es desenvolupa i, en el nostre cas concret, a descobrir quins elements lingüístics requereixen un estudi més aprofundit de cara a treballs futurs. L'enregistrament de fragments de llengua oral, doncs, no té només importància metodològica, sinó que constitueix una finalitat en si mateix.

Deixant de banda aquesta finalitat genèrica, però, el treball té dos objectius específics, cadascun dels quals es divideix en dos objectius més. El primer objectiu és descriptiu: els materials es recullen per poder descriure i analitzar alguns dels aspectes fonològics més destacats de la parla selvatana. Més concretament, es tracta, per una banda, de comprovar si certes característiques fonològiques constatades en zones properes es manifesten també a la comarca de la Selva i, per altra banda, d'identificar a partir dels enregistraments altres fenòmens que puguin resultar interessants de cara a estudis futurs. El segon objectiu és comparatiu: l'obtenció de dades ha de permetre observar variació en certs aspectes fonològics de la zona, en dos sentits. Primerament, la Selva és una comarca profundament heterogènia (§4.1.1), la qual cosa fa preveure una variabilitat important entre els diferents municipis que la conformen, així que l'anàlisi d'aquesta variació s'estableix com a objectiu imprescindible del treball. En segon lloc, la voluntat de descriure la parla selvatana *actual* porta lògicament a establir que cal dur a terme un estudi de la variació en temps aparent (CHAMBERS i TRUDGILL 1998), és a dir, recollir les realitzacions lingüístiques de parlants de dues franges d'edat diferents, i analitzar la variació que de ben segur hi ha entre el parlar dels més grans i el dels més joves. Això, a més a més, també ha de permetre observar si els processos d'estandardització i normalització lingüística, així com l'escolarització en català, tenen efectes perceptibles en la producció oral dels informants. Es tracta, doncs, de descriure la variació lingüística interna i explicar-la a través de supòsits tant interns com externs (v. VIAPLANA 2002).

1.2 JUSTIFICACIÓ I INTERÈS DE LA RECERCA

Al pròleg de VILÀ (1989), Joan Veny hi exposa, per una banda, que el català presenta —com el francès, apunta, i com la gran majoria de llengües modernes, potser caldria afegir-hi— una certa «tendència a l'homogeneïtzació» que fa del tot imprescindible les descripcions de les diferents varietats de la llengua, i, per altra banda, que els parlars del català central (tret del tarragoní, l'anomenat català septentrional de transició i el barceloní) han rebut poca atenció per part dels estudiosos de la llengua. Tot i que d'aquell text en fa més de 20 anys, ambdues afirmacions mantenen la seva vigència i justifiquen plenament aquest treball.

Pel que fa a la pèrdua de diversitat, si aquest fet es constata ja en aquell moment, sembla evident que el procés de normalització lingüística i l'establiment progressiu d'un model de llengua estàndard —i més tenint en compte que aquest model coincideix majoritàriament amb formes corresponents al català central— han d'haver contribuït a intensificar la situació. A més a més, cal tenir en compte que l'escolarització en català pot tenir un paper destacat envers l'anivellament lingüístic, tant pel que fa a la influència de la llengua escrita en la llengua oral com pel que fa a la seguretat o la inseguretat respecte de les formes produïdes espontàniament i el coneixement o el desconeixement de les formes considerades normatives —sense que el coneixement hagi de correspondre necessàriament a la seguretat i el desconeixement a la inseguretat. Així doncs, l'anàlisi de la variació entre dues generacions de parlants de la comarca de la Selva queda justificat en aquest sentit.

Pel que fa a la manca d'estudis que tractin els diversos parlars del català central, efectivament, com s'explica a §2, els estudis sobre el català de la Selva són encara molt escassos i els que hi ha són bàsicament anàlisis de fenòmens lingüístics molt concrets, estudis que tracten la llengua de zones o municipis específics o bé treballs de caràcter més divulgatiu que no pas científic. Tenint en compte, a més a més, la situació presumptament clau de la comarca en relació amb les característiques fonològiques associades a trets propis de les comarques gironines i, més concretament, de la diòcesi de Girona (v. ADAM 2006, entre d'altres), l'estudi dels trets fonològics selvatans resulta del tot pertinent, ja que el límit entre els bisbats de Girona i de Vic travessa la comarca, que també és fronterera amb el bisbat de Barcelona. Per tant, l'estudi resulta adequat no només perquè ha de contribuir a ampliar el coneixement sobre una àrea poc estudiada del català central i que tanmateix es considera interessant en relació amb la divisió

dialectal —encara que això no formi part dels objectius d'aquest treball—, sinó també perquè la variació entre els diferents municipis de la comarca es preveu elevada. Finalment, no cal oblidar la *paradoxa cumulativa*: «the more that is known about a Language, the more we can find out about it» (LABOV 1972b: 202).

2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Alguns autors, com ara LUNA (1982), SALA (1983), JULIÀ (1986), COLOMINA (1999), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001) o ADAM (2006), han defensat, de manera més o menys explícita, l'existència d'un subdialecte gironí, amb elements prou característics com per distingir-lo del català central general i amb uns límits coincidents bàsicament amb els del bisbat de Girona (COROMINES 1953). Així, la parla de tots els municipis de la comarca de la Selva, amb l'excepció de Susqueda, Osor, Sant Hilari Sacalm i part d'Arbúcies, en formaria part. Aquest *gironí*, però, s'ha descrit en general amb molta vaguetat i no s'ha inclòs en les principals propostes de divisió dialectal. Per això, el català que es parla a la comarca de la Selva pertany, segons la proposta més estesa, al bloc oriental i al dialecte central del català (VENY 2002), sense més concreció, llevat de la franja litoral —els municipis de Blanes, Lloret de Mar i Tossa de Mar, que no s'han tingut en compte per a aquest treball (§4.1.2)—, habitualment inclosa en un subdialecte salat que, tanmateix, sembla condemnat a desaparèixer (v. BUSQUET 2010).

Potser per aquesta inclusió en el català central i, paral·lelament, l'estreta relació que s'estableix entre aquest dialecte i la varietat estàndard, el català de la comarca de la Selva ha despertat poc interès entre filòlegs i lingüistes. La quantitat d'estudis sobre la situació de la llengua catalana a la comarca, doncs, és minsa i, almenys que se'n tingui constància, en cap cas s'ha tractat el territori globalment. Al revés, els treballs sobre el català selvatà analitzen la llengua de municipis concrets o bé de zones que inclouen només unes quantes localitats de la comarca i, al mateix temps, s'ocupen de fenòmens molt específics o bé tenen un caràcter essencialment divulgador i, per tant, són poc profunds. Presentats per ordre cronològic de publicació, els estudis que tracten específicament el català de part de la comarca de la Selva són els següents:

a) RUYRA, Joaquim (1982). «Qüestions de llenguatge. El parlar de Blanes». *Obres completes* (3a ed., p. 828–837). Barcelona: Editorial Selecta.

L'autor d'origen blanenc descriu, en aquest text que en un principi havia de formar part del pròleg de la comèdia *En Garet a l'enramada* (1938), les característiques més prominents del parlar de la localitat, amb l'objectiu de justificar les tries lingüístiques fetes per a la caracterització del parlar dels seus personatges. Ruyra comenta breument aspectes fonològics, morfològics, sintàctics i lèxics de la parla local,

sempre contraposant-los a les solucions barcelonines i tot fent esment a la variació que ell mateix ha anat observant al llarg dels anys.

b) FÀBREGAS, Esteve; REBOLLO, Carme (1989). *La Cultura tradicional i el parlar de Lloret*. Lloret de Mar: Cercle Alba de Prima.

L'obra té un caràcter essencialment antropològic i folklòric i recull tot d'aspectes relacionats, com bé diu el títol, amb la cultura tradicional del municipi selvatà de Lloret de Mar. La qüestió lingüística, doncs, queda limitada al recull de lèxic propi de determinades professions tradicionals i certs costums en vies de desaparició i a la recollida de textos de caràcter etnolingüístic (cançons populars, jocs infantils, etc.).

c) GIRONÈS I GISPERT, Ferran (1990). «Estudi sobre la iodització a Santa Coloma de Farners». *Quaderns de la Selva*, (3), 165–181. <<http://www.raco.cat/index.php/QuadernsSelva/article/view/25891/39532>> [Consulta: 10 agost 2012]

En aquest article es descriuen les dades relatives a una enquesta duta a terme entre 85 informants de totes les edats de la capital de la comarca de la Selva amb l'objectiu d'analitzar el grau de manteniment de la iodització en aquesta localitat.

d) PUIG I CALVET, Pilar (1990). *La Comarca del Baix Montseny: estudi dialectològic i sociolingüístic de la frontera comarcal entre el Vallès Oriental i la Selva: la suposada comarca del Baix Montseny*. Sant Celoni: Impr. Bilbeny.

L'autora d'aquest treball s'ocupa bàsicament de la percepció dels habitants dels municipis d'Arbúcies, Breda i Hostalric (comarca de la Selva) i de Sant Celoni, Santa Maria de Palautordera i Vallgorguina (comarca del Vallès Oriental) sobre la seva pertinença o no a la comarca del Baix Montseny, a partir de les seves reflexions metalingüístiques. L'obra inclou, amb tot, una breu descripció dels trets lingüístics considerats més característics de la zona, entre els quals n'hi ha uns quants de fonològics.

e) BERNAT I BALTRONS, Francesc (1991). «Estudi sobre la pronunciació d'erra final a Blanes». *Anuari de filologia. Secció C, Llengua i literatura catalanes*, (2), 23–44.

L'article de Bernat analitza les diverses realitzacions de *r* en 5 contextos diferents a través d'una enquesta realitzada a 8 informants de Blanes, d'edats i nivells formatius diferents.

f) FERNÁNDEZ PLANAS, Anna M. (1993). «L'epítesi postconsonàntica de mots amb vibrant final a Blanes». *Anuari de filologia. Secció C, Llengua i literatura catalanes*, (4), 73-102.

Com a continuació de l'article de BERNAT (1993), Fernández enquesta 6 informants blanencs d'una sola franja d'edat i un nivell formatiu relativament homogeni per analitzar la inserció del segment oclusiu [t] darrere de *r* en 13 mots diferents.

g) DORCA, Jordi (2010). «Aproximació geolingüística als parlars de les Guillerries: notes de presentació». *Quaderns de la Selva*, (22), 147–160.
<<http://www.raco.cat/index.php/QuadernsSelva/article/view/225276/334739>>

[Consulta: 20 agost 2012]

L'autor presenta en aquest article un esbós del que, espera, serà una monografia sobre el català parlat a la subcomarca natural de les Guillerries, elaborada a partir de les enquestes realitzades a informants amb les característiques clàssiques dels NORMs (*non-mobile older rural males*, CHAMBERS i TRUDGILL 1998). A més a més de certs aspectes sintàctics i lèxics, Dorca apunta molt breument diverses característiques fonològiques detectades a la zona i hi esmenta la variació evident que s'observa entre els municipis que formen part del bisbat de Vic i els que formen part del bisbat de Girona. Els pobles selvatans inclosos en aquest estudi preliminar són Amer, La Cellera de Ter, Anglès, Osor, Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Santa Coloma de Farners (amb el terme de Castanyet) i Susqueda.

h) BUSQUET ISART, Núria (2010). *El Parlar salat: descripció, àmbit geogràfic i ús*. Barcelona: Universitat de Barcelona. <<http://www.tdx.cat/handle/10803/1692>>
[Consulta: 15 agost 2012] (Publicació: 2012, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.)

La tesi de Busquet defineix l'abast actual d'ús de l'article salat i en l'estudi s'hi inclouen dades referents als municipis selvatans de Blanes, Lloret de Mar i Tossa de Mar relatius a aquesta qüestió.

El parlar dels municipis de la comarca de la Selva també és present, per una banda, en algunes de les entrades del Diccionari Català-Valencià-Balear (DCVB) i, per l'altra, a l'Atlas Lingüístic del Domini Català (ALDC), que inclou Tossa de Mar entre els seus punts d'enquesta, i al COD, que recull dades de tres informants de la capital, Santa Coloma de Farners. A RECASSENS (1996) i ADAM (2006) també s'hi esmenten, esporàdicament, trets localitzats a la comarca de la Selva.

Tenint en compte l'escassetat d'obres específiques sobre el català de la Selva, per establir un marc bibliogràfic més concret per al treball actual s'ha recorregut, sobretot, a la *Fonètica descriptiva del català* de RECASSENS (1996). En aquesta obra, l'autor fa un repàs exhaustiu de la fonètica catalana, de la diversitat de realitzacions i de la distribució geogràfica i els fenòmens que es produeixen en cada cas, i relaciona tot sovint uns genèrics «català central nord-oriental» o «català septentrional» a determinats fenòmens que, com les nostres dades permeten constatar, es donen també a la comarca de la Selva.

A més a més, però, i deixant de banda les obres genèriques i específiques necessàries per tractar determinades realitzacions, també s'han pres com a referència diversos treballs que estudien, amb més o menys profunditat, la llengua parlada en zones properes a la Selva, i que han permès fer-se una idea global de la situació que es podia preveure a la comarca i identificar fenòmens fonològics potencialment interessants per al nostre estudi. Es tracta, bàsicament, de *El vocalisme del català a la zona de transició central septentrional* de (LUNA 1982), *El parlar de Cadaqués* (SALA 1983), *Algunes notes sobre el parlar de Cornellà de Terri* (JULIÀ 1986), *El parlar de la Plana de Vic* (VILÀ 1989), *Iodització i apitxament al Vallès* (PONS 1992), *El parlar de la Garrotxa* (MONTURIOL i DOMÍNGUEZ 2001), *Aproximació al parlar de Llofriu* (BENET 2006), *El català septentrional de transició: nova visió des de la morfologia* de (ADAM 2006) i *El parlar de Collsacabra: aproximació i assaig de descripció* (DORCA 2008), a més a més dels articles «Característiques del català de Girona» (GRIERA 1930) i «Algunes lleis fonètiques catalanes no observades fins ara» (COROMINES 1953)².

² Les referències completes d'aquestes obres es poden consultar a §7.

3. HIPÒTESIS

D'acord amb la voluntat de dur a terme un treball que permeti obtenir una visió global de la situació fonològica a la comarca de la Selva, les hipòtesis de treball són necessàriament generals i fàcilment deduïbles a partir dels objectius establerts a §1.1. Les presentem en dos blocs: hipòtesis relatives a la descripció i hipòtesis relatives a la variació.

- i) Pel que fa a la vessant descriptiva del treball, es planteja tan sols la hipòtesi que la majoria de les característiques fonològiques que la bibliografia (§2) documenta, amb més o menys intensitat, a les zones properes es manifesten també a la comarca de la Selva.

- ii) Quant a la vessant comparativa del treball, s'estableixen dues hipòtesis bàsiques. La primera és que la variació entre municipis és considerable i reflecteix, per una banda, la divisió tradicional entre els bisbats de Girona i Vic i, per l'altra, una influència aguditzada del català central general i de l'estàndard en els municipis més propers a la província de Barcelona, així com la complexitat socioeconòmica de la comarca (§4.1.1). La segona hipòtesi fa referència a la variació intergeneracional i presumeix que la parla dels informants més joves presenta indicis clars d'estandardització i desdialectalització, que està marcada pel coneixement de la llengua escrita i la normativa i que es distancia clarament de la dels parlants més grans, encara que amb graus d'incidència diferents segons les característiques de cada municipi.

4. METODOLOGIA

En aquest apartat es tracten diversos aspectes metodològics relacionats amb la delimitació de l'àrea d'estudi, les característiques i la localització dels informants, la preparació i la realització de l'entrevista lingüística i el processament de les dades.

4.1 DELIMITACIÓ DE L'ÀREA D'ESTUDI

La Selva és una comarca de contrastos abundants i profunds. Per això, davant la impossibilitat temporal de realitzar entrevistes a tots i cadascun dels 26 municipis que la conformen, la tria dels pobles exclosos va ser complicada i es va fer tenint en compte alguns factors potencialment determinants des del punt de vista lingüístic. Per justificar les decisions preses en aquest sentit, i també per contextualitzar el treball, presentem tot seguit una breu exposició de les característiques de la comarca de la Selva i les raons concretes que van dur a excloure'n, per a aquest estudi, 9 municipis.

4.1.1 Breu caracterització de la comarca de la Selva³

a. Geografia

La comarca de la Selva, situada al nord-est de Catalunya, limita al sud amb el Maresme, al sud-oest amb el Vallès Oriental, al nord-oest amb Osona, al nord amb la Garrotxa, al nord-est amb el Gironès, a l'est amb el Baix Empordà i al sud-est amb el mar Mediterrani. Té una extensió de 995 km² i una població que arribava, l'any 2011, als 172.280 habitants. Es divideix en 26 municipis, 25 dels quals pertanyen a la província de Girona i un, Fogars de la Selva, a la de Barcelona. Santa Coloma de Farners, al centre de la comarca, n'és la capital.

Mapa 4.1. Situació de la comarca de la Selva

³ Informació obtinguda al document en línia *Selva. Dossiers Comarcals* (2010), als llocs web del Consell Comarcal de la Selva (<http://www.selva.cat/municipis/>), l'Institut d'Estadística de Catalunya (www.idescat.cat) i XIFRA de la Diputació de Girona (<http://www.ddgi.cat/xifra>), i a les referències específiques esmentades al text. Per a més informació, consulteu els documents del CONSELL COMARCAL DE LA SELVA (2008).

S'hi distingeixen tres grans unitats de relleu: la zona muntanyosa de la Serralada Prelitoral, que inclou les subcomarques naturals de les Guillerries i el Montseny, la Depressió de la Selva, i l'àrea litoral, amb els turons de la Serralada Prelitoral, a l'extrem meridional de la Costa Brava. La xarxa hidrogràfica inclou part del curs mitjà del riu Ter, amb l'embassament de Susqueda, i bona part de la conca de la Tordera, així com l'estany de Sils i tota una xarxa de petites rieres, rierols i diverses formacions termals. Aquesta diversitat geogràfica fa que resulti difícil trobar límits naturals a la comarca i es tradueix en una gran diversitat de microclimes que, amb tot, estan marcats pel seu caràcter humit, per la qual cosa la vegetació hi és molt rica i abundant.

b. Economia

Els boscos, que encara avui ocupen la major part del territori, van afavorir una economia tradicionalment centrada en les diverses possibilitats derivades de l'explotació forestal, sobretot a les zones muntanyoses. Més modernament, la situació estratègica de la Selva va permetre el desenvolupament d'una indústria dinàmica i diversificada, que tenia els seus centres principals a Amer, Anglès i Blanes i que encara avui, malgrat el retrocés del sector, té un pes destacat sobretot pel que fa a les indústries alimentàries i químiques. El revulsiu més important per a la comarca, però, va ser el desenvolupament massiu del turisme a les localitats costaneres de Blanes, Lloret de Mar i Tossa de Mar. Aquest creixement ha situat el sector serveis (encapçalat per l'hoteleria) al capdavant de l'economia comarcal i ha impulsat intensament el sector de la construcció, que té un pes econòmic molt superior a la Selva que no pas a la mitjana de Catalunya. Així, no és estrany que la situació de crisi generalitzada que es viu en aquests moments afecti amb força les localitats selvatanes.

Deixant de banda la conjuntura actual, tanmateix, a la Selva s'hi distingeixen des de fa anys dos sectors ben diferenciats. Per una banda, la plana i la costa, ben comunicades —per carretera, ferrocarril i també aire, gràcies a l'aeroport Girona-Costa Brava, al municipi de Vilobí d'Onyar— i situades a l'àrea d'influència tant de Barcelona com de Girona, han gaudit fins fa ben poc d'una economia pròspera i en constant desenvolupament. La zona muntanyosa de la comarca, en canvi, i sobretot els pobles situats a l'entorn de la vall del Ter, amb unes comunicacions molt més precàries, han patit molt especialment tant els mals resultats de la indústria (sobretot tèxtil) com, en el cas dels pobles més rurals, la incapacitat de superar la pèrdua d'importància de

l'exploració forestal, i viuen des de fa temps una situació d'estancament i involució (SALAMAÑA *et al.* 2002).

c. Demografia

Aquestes diferències en l'evolució econòmica, juntament amb la desigualtat en les vies de comunicació, comporta també divergències importants en la distribució i l'evolució de la població, que s'han accentuat en les dues darreres dècades. Així, l'explosió demogràfica viscuda com a conseqüència del desenvolupament turístic ha fet que la comarca de la Selva passés dels 50.206 habitants de l'any 1950 als 105.340 del 1991 i als 172.280 del 2011. Aquest creixement espectacular ha convertit Lloret de Mar i Blanes en els municipis més poblats de la comarca, amb 40.282 i 39.834 habitants, respectivament, molt lluny dels 12.305 de la capital, Santa Coloma de Farners. La població també ha crescut de manera considerable als pobles de la plana de la Selva, propers a les principals vies de comunicació i on s'han construït importants espais residencials, mentre que a les poblacions de la zona septentrional el creixement hi és negatiu o molt moderat o bé s'hi ha estancat completament (v. Taula 4.1).

Pel que fa a la naturalesa de la població, l'any 2011 el 22,7% dels habitants de la Selva eren nascuts fora de l'Estat (respecte el 6,1% de població immigrada de procedència estrangera que hi havia l'any 2000), força per sobre de la mitjana de Catalunya, que se situa en el 17,6%. L'onada immigratòria ha afectat pràcticament tots els pobles de la comarca, però als del litoral hi ha estat especialment forta: a Lloret de Mar, la immigració arriba al 43,4% de la població⁴. Cal destacar, també, que el 16,7% dels selvatans són nascuts fora de Catalunya però dins l'Estat espanyol, lleugerament per sota de la mitjana catalana, i fins a un 28,9% provenen d'altres comarques catalanes, molt per sobre del 19,1% de mitjana de Catalunya. Finalment, cal destacar l'impacte de la població estacional a la comarca de la Selva, conseqüència lògica de la seva importància turística.

⁴ Més de la meitat d'aquests immigrants, el 23,56% de la població total de Lloret, provenen de països europeus.

Taula 4.1 Evolució de la població als municipis de la comarca de la Selva					
Municipi	1900	1950	1975	1991	2011
Amer*	2688	3316	3268	2293	2277
Anglès	1626	3291	5014	5142	5637
Arbúcies	3602	3722	4024	4522	6713
Blanes	4969	7039	18443	25408	39834
Breda	1380	1571	3034	3192	3781
Brunyola	1403	1024	501	360	388
Caldes de Malavella	1835	2320	2945	3156	6998
Cellera de Ter, la	1342	1849	1996	2068	2105
Fogars de la Selva	485	443	235	397	1498
Hostalric	1315	1149	2338	2857	4030
Lloret de Mar	3242	3159	8168	22504	40282
Maçanet de la Selva	1462	1558	1719	2954	7099
Massanes	725	698	533	477	700
Osor	1243	1183	649	494	456
Riells i Viabrea	580	464	443	998	3993
Riudarenes	1295	1252	1098	1102	2183
Riudellots de la Selva	840	856	1079	1453	2022
Sant Feliu de Buixalleu	1454	1196	675	589	768
Sant Hilari Sacalm	2510	2770	4007	4677	5724
Sant Julià del Llor i Bonmatí*	881	1271
Santa Coloma de Farners	5041	4754	6492	8111	12305
Sils	1221	1586	1776	2376	5492
Susqueda	603	611	221	64	115
Tossa de Mar	1716	1339	2860	3406	5917
Vidreres	2123	1745	2957	3780	7661
Vilobí d'Onyar	1103	1707	1641	2079	3031
Selva	45803	50602	76116	105340	172280
* Fins l'any 1983, Sant Julià del Llor i Bonmatí formava part del municipi d'Amer. Font: Idescat i Centre d'Estudis Demogràfics.					

d. Educació i recursos formatius

La comarca de la Selva compta amb 73 centres d'educació infantil, primària, secundària i especial repartits per la comarca. La mida dels pobles, majoritàriament mitjans, però, fa que l'alumnat de bona part de l'àmbit selvatà hagi de desplaçar-se en alguna etapa educativa. Així, hi ha 5 pobles que no tenen cap centre educatiu i han d'enviar els seus infants als municipis propers⁵, i només 10 localitats disposen de centres d'educació secundària i reben, per tant, l'alumnat dels altres municipis. Aquests desplaçaments es produeixen majoritàriament dins de la mateixa comarca⁶, però hi ha dues excepcions: l'IES d'Amer rep els estudiants de les Planes d'Hostoles i Sant Feliu de Pallerols, a la Garrotxa, i els alumnes de Caldes de Malavella i Riudellots de la Selva es traslladen a Cassà de la Selva, al Gironès.

⁵ L'alumnat de Brunyola assisteix a les escoles primàries de Santa Coloma de Farners; el de Fogars de la Selva, Massanes i Sant Feliu de Buixalleu s'escolaritzen a les d'Hostalric; el de Susqueda va a la d'Amer.

⁶ Amer rep l'alumnat de secundària de la Cellera de Ter; Anglès, el d'Osor, la Cellera de Ter i Sant Julià del Llor i Bonmatí; Hostalric, el de Fogars de la Selva, Massanes, Sant Feliu de Buixalleu, Breda i Riells i Viabrea; Santa Coloma de Farners, el de Riudarenes, Sils i Vilobí; Vidreres, el de Maçanet de la Selva.

*e. La Selva com a unitat administrativa*⁷

Les grans divergències geogràfiques, econòmiques i demogràfiques que es presenten a la comarca van unides a la dubtosa estructuració del territori, derivada de la dificultat per establir-ne els límits, la unitat i la singularitat. Així, la Selva era originàriament la denominació que rebia un dels quatre ardiaconats del bisbat de Girona. L'àmbit designat amb aquesta nomenclatura, però, no correspon exactament al territori establert com a *comarca de la Selva* per la llei 6/1987 del Parlament de Catalunya, ja que la comarca actual inclou municipis que no formaven part de l'ardiaconat⁸ i, en canvi, n'exclou molts d'altres que sí que hi pertanyien⁹. La comarca que coneixem avui, per contra, s'establí per primera vegada amb uns límits molt semblants als actuals l'any 1932 sobre la base del partit judicial de Santa Coloma, creat i modificat diverses vegades durant el segle XIX. Tanmateix, també aquesta decisió fou controvertida i es va prendre per motius bàsicament pragmàtics i perquè Santa Coloma era l'única població prou autònoma respecte de Girona.

Amb tot, Girona ha exercit i exerceix encara una forta atracció sobre tots els pobles de la comarca de la Selva i, a més a més, el territori no disposa ni de centres forts d'estructuració ni tampoc d'un centre urbà clar que es percebi indiscutiblement com a capital pròpia (BURGUEÑO 2002b; SALAMAÑA *et al.* 2002). A això cal sumar-hi el fet que les comarques de la Selva i el Gironès, sovint més comunicades l'una amb l'altra que no pas internament, conformen una unitat geogràfica i humana relativament estructurada. I, encara, la desconexió total dels pobles del litoral —els únics amb un pes demogràfic i econòmic prou important com per desmarcar-se, però amb una situació geogràfica intracomarcal desfavorable— respecte de la resta de la comarca, que ja s'havia apuntat en debats territorials previs, va dur els responsables de l'anomenat Informe Roca¹⁰ a proposar la creació d'una nova comarca anomenada Selva Marítima, que inclouria els tres pobles costaners de la Selva actual (Blanes, Lloret de Mar i Tossa de Mar) i també Hostalric, Fogars de la Selva i les localitats de l'Alt Maresme (Tordera, Malgrat de Mar, Calella i Arenys de Mar). És comprensible, doncs, que la suma

⁷ BURGUEÑO 2002a.

⁸ Amer, La Celler de Ter i Anglès pertanyien a l'ardiaconat de Girona; Osor, Susqueda i Sant Hilari Sacalm corresponien a la diòcesi de Vic; Riells i Viabrea, a la de Barcelona.

⁹ Es tracta de municipis que avui pertanyen al Maresme, al Baix Empordà (la Vall d'Aro) i sobretot al Gironès, i d'aquí el topònim de municipis com Cassà de la Selva i Fornells de la Selva, actualment gironines.

¹⁰ 2011, Informe sobre la revisió del model d'organització territorial de Catalunya.

d'aquests factors resulti en una marcada manca de sentiment de pertinença dels habitants de la Selva a la seva comarca¹¹.

4.1.2 Tria de les localitats d'estudi

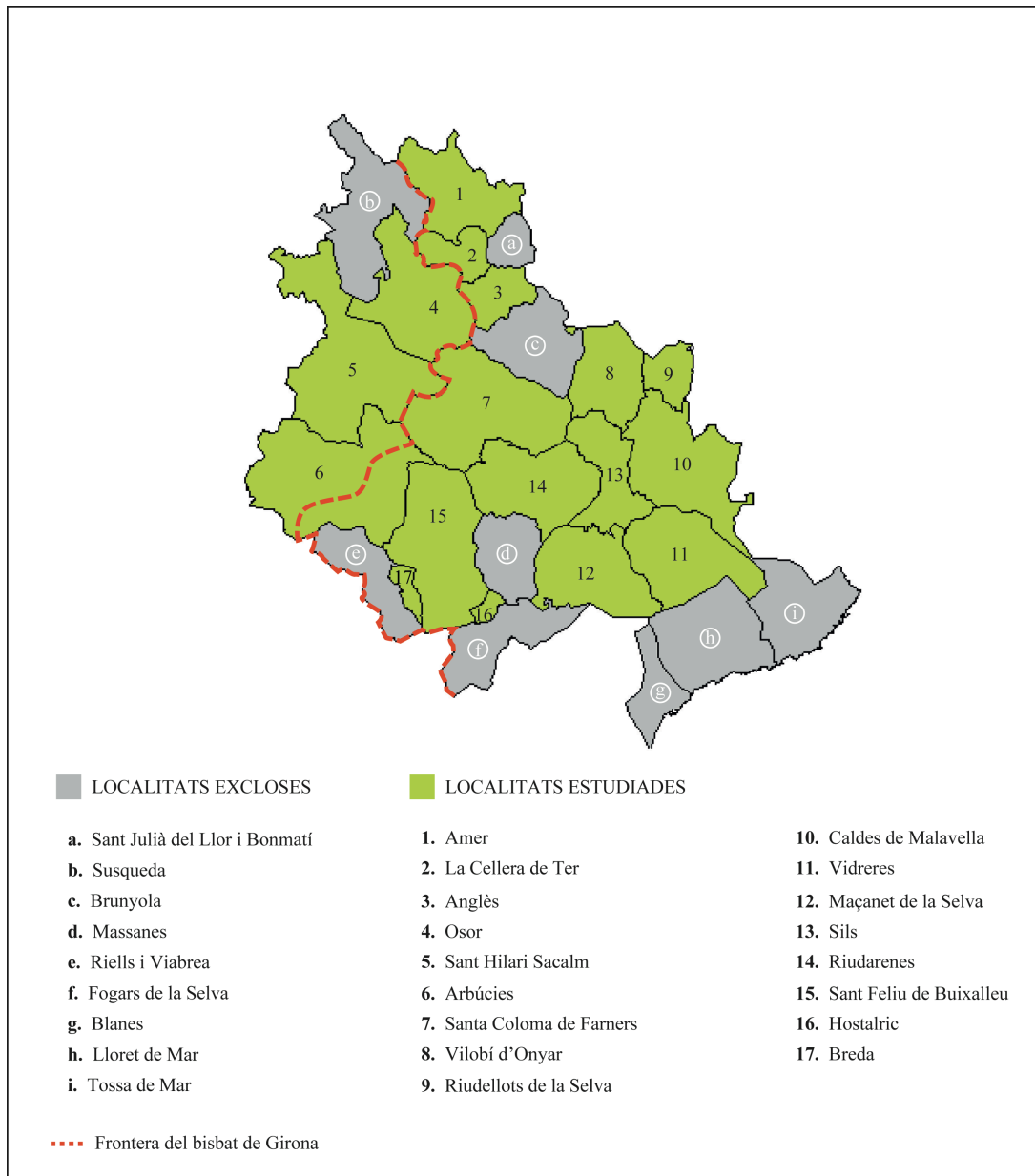
Un cop exposades les característiques i la profunda heterogeneïtat de la comarca de la Selva, resulta més fàcil justificar la reducció del nombre de localitats estudiades sense que sembli arbitrària. Així, va semblar escaient excloure del nostre estudi els 9 municipis següents:

- Fogars de la Selva: tradicionalment anomenat Fogars de Tordera, forma part de la província de Barcelona i va pertànyer fins l'any 1936 a la comarca del Maresme, que conforma el seu àmbit de relacions natural. La població es troba majoritàriament dispersa i el nucli urbà és pràcticament inexistent.
- Blanes, Lloret de Mar i Tossa de Mar: per una banda, Blanes i Lloret reuneixen gairebé la meitat de la població de la comarca i la seva situació demogràfica és molt complexa, de manera que no semblava adient tractar-les de la mateixa manera que la resta de poblacions; per altra banda, la patent desconexió entre la costa i l'interior de la comarca, que ja hem esmentat a l'apartat anterior, i la hipotètica creació de la Selva Marítima justifiquen sobradament l'exclusió de Tossa¹². El municipi, a més a més, és entre les localitats d'enquesta de l'ALDC, de manera que, ni que sigui parcialment, podrem comparar les nostres dades amb les d'aquesta obra nuclear de la dialectologia catalana per al municipi.
- Sant Julià del Llor i Bonmatí: els dos nuclis van pertànyer, fins la seva segregació l'any 1983, al municipi d'Amer.
- Riells i Viabrea: la seva expansió demogràfica és molt recent i ha dispersat la població en diverses urbanitzacions i zones residencials; les parròquies d'ambdós nuclis van pertànyer, fins l'any 1957, al bisbat de Barcelona.
- Susqueda, Brunyola i Massanes: tots tres municipis tenen menys de 1.000 habitants i depenen totalment de les poblacions veïnes.

¹¹ Són una prova d'aquest fet, per exemple, els comentaris enregistrats durant la nostra entrevista a la informant més gran d'Hostalric, que en parlar de «la comarca» fa referència a poblacions que no en formen part administrativament, com per exemple Tordera o Sant Celoni.

¹² La situació d'Hostalric, que amb l'aplicació de l'Informe Roca s'hauria inclòs a la Selva Marítima, és lleugerament diferent, ja que també s'ha apuntat que podria pertànyer a una nova comarca creada al voltant de Sant Celoni i el Montseny (v. PUIG 1990).

Tenint en compte les raons que van dur a prescindir de Susqueda, Brunyola i Massanes, cal explicar per què, en canvi, es va optar per realitzar entrevistes als altres dos municipis amb menys de 1.000 habitants, Osor i Sant Feliu de Buixalleu. Pel que fa a Osor, s'hi ha inclòs perquè, juntament amb Sant Hilari Sacalm i la parròquia de Joanet (part del municipi d'Arbúcies), pertany al bisbat de Vic i no pas al de Girona, i la dialectologia catalana ha considerat aquesta frontera com a potencialment determinant des del punt de vista de la variació lingüística (ADAM 2006; COROMINES 1953; GULSOY 1993). A més a més, el notable aïllament del poble, en una zona de difícil accés, el feia especialment interessant. Sant Feliu de Buixalleu, per altra banda, s'ha inclòs a l'estudi perquè el municipi, format pels nuclis de Gaserans, Grions i Sant Feliu, suposa l'enllaç entre la plana selvatana i el Montseny, entre Hostalric i Arbúcies, i és també un dels pobles al límit de la província de Barcelona. Vegeu el mapa 4.2 per a la llista i la situació geogràfica de les localitats enquestades i les localitats excloses.

Mapa 4.2 La Selva - Divisió municipal

4.2 INFORMANTS

4.2.1 Nombre d'informants

La voluntat d'analitzar les possibles divergències generacionals en el manteniment de les formes dialectals va determinar la realització de dues entrevistes a cadascuna de les 17 localitats d'estudi, una a un informant jove (G1) i una a un informant gran (G2). S'han elaborat, doncs, un total de 34 entrevistes. Hauria estat convenient entrevistar dos informants de cada franja d'edat, per poder verificar les realitzacions a cada població i per a cada generació, però les limitacions temporals ho han impedit.

4.2.2 Perfil dels informants

Cadascun dels 34 entrevistats havia de tenir les característiques següents:

- ser de família catalanoparlant;
- ser nascut entre el 1982 i el 1992 en el cas dels informants de la generació jove (G1) —tenen entre 20 i 30 anys— i durant o abans del 1952 en el cas dels informants de la generació gran (G2) —tenen 60 anys o més—;
- ser nascut i haver viscut gairebé sempre al municipi d'interès;
- tenir almenys un dels pares nascut al mateix municipi, i l'altre, o bé al mateix municipi, o bé a la mateixa comarca o en municipis propers;
- no haver cursat estudis universitaris.

L'establiment de les dues franges d'edat ha de permetre observar la possible variació entre parlants que, no només pertanyen a dues generacions diferents, sinó que a més a més han estat escolaritzats sempre en català (G1) o sempre en castellà (G2).

Els requisits d'haver nascut i viscut a cadascun dels pobles i de procurar cenyir la procedència dels pares a la mateixa comarca busca limitar les influències lingüístiques externes i, en iniciar el treball, semblaven prou justificats. Un cop fetes les entrevistes, tanmateix, resulta evident que es tracta de condicions que en molts casos no tenen correlats lingüístics clars. Així, ens hem trobat amb informants que, sense haver sortit mai del poble, presenten signes clars de desdialectalització (com ara la informant G1 de Santa Coloma de Farners) i, en canvi, d'altres que han estudiat o passat períodes de temps relativament llargs fora del poble mostren un grau de manteniment de les

formes molt elevat (per exemple, els informants G1 de Caldes de Malavella i de Vidreres o G2 d'Amer).

En aquest sentit, cal remarcar que, sobretot per als informants de la G1, ha estat complicat cenyir-nos al perfil establert. Per una banda, perquè una quantitat important d'informants ha hagut de desplaçar-se fora de la comarca per realitzar els seus estudis, especialment de formació professional (a Girona, Olot i Vic, sobretot) i, si bé ben pocs han viscut en alguna d'aquestes localitats, és evident que això ha fet que aquests informants entressin en contacte amb parlants de zones prou diferenciades. I, per altra banda, perquè els grans moviments demogràfics viscuts a la zona de la plana de la Selva dificulten la tasca de trobar joves amb pares nascuts a la mateixa població i que compleixin tots els altres requisits (sobretot el de no tenir estudis universitaris). Així, davant d'aquests obstacles, en dos casos es va optar per obviar un dels dos requisits referents a la procedència dels informants i els seus progenitors: la informant G1 de Vidreres, per una banda, el pare i la mare de la qual són naturals de Vidreres, va viure fins als 16 anys a Barcelona, tot i que passava tots els caps de setmana i les vacances escolars al municipi selvatà; i pel que fa a l'informant G1 de Vilobí d'Onyar, per altra banda, tot i que en principi va dir que els seus pares provenien del mateix municipi, a mitja entrevista es va descobrir que el pare era nascut a Terrassa i la mare, a Galícia. Amb tot, en un i altre cas es va decidir donar per bones les entrevistes, a causa de l'arrelament manifest d'ambdós informants als municipis respectius i del fet que les seves realitzacions fòniques no s'allunyaven de manera evident de les formes trobades en d'altres parlants de la mateixa generació que sí que complien tots els requisits.

L'elusió d'informants amb estudis universitaris, per altra banda, està pensada per minimitzar raonablement l'impacte de la llengua escrita en la producció oral dels nostres informants. Això mateix ens hauria pogut dur a descartar informants de la G2 que, ja de grans, haguessin decidit posar-se a estudiar català. Tanmateix, en cap dels tres casos en què aquesta situació s'ha constatat (les informants G2 de Sils, Vidreres i Hostalric, que han obtingut el certificat de suficiència de català —nivell C—) s'ha desestimat l'entrevista, ja que les seves dades són molt semblants a les de la resta de parlants de la seva franja d'edat. A més a més, encara que totes tres van admetre ser més curoses amb la seva expressió oral des que havien iniciat aquests estudis, els dubtes respecte de la correcció o incorrecció de les pròpies respostes no diferien de la d'altres

informants sense aquests estudis¹³, que en alguns casos també han admès certa preocupació per la llengua¹⁴.

Finalment, tot i que no s'havien establert requisits pel que fa al gènere dels enquestats, les entrevistes s'han realitzat a 16 dones i 18 homes, de manera que, en aquest sentit, la població està fortament equilibrada.

4.2.3 Localització dels informants

Els informants s'han localitzat a través de xarxes socials. Concretament, sempre que s'ha pogut s'han utilitzat mitjancers (familiars, amics, coneguts, etc.) que fessin d'enllaç i permetessin un contacte directe i més proper amb els enquestats. Quan això no ha estat possible, s'ha recorregut a entitats i associacions locals de caire divers (sobretot llars de jubilats i associacions juvenils) que facilitessin el contacte amb parlants del perfil requerit.

¹³ En el cas de la parlant G2 de Vidreres, amb tot, es va constatar un canvi de registre clar: abans de començar l'enregistrament, tot parlant amb una tercera persona, la informant va utilitzar la forma ['aj.ɣə] (*aigua*) en diverses ocasions; un cop engegada la càmera, però, va començar a utilitzar la forma estàndard ['aj.ɣwə].

¹⁴ En paraules de LABOV (1972a: 215), «There are speakers in every community who are more aware than others of the prestige standard of speech, and whose behavior is more influenced by exterior standards of excellence».

4.3 ENTREVISTA

4.3.1 Elements

En iniciar el treball, l'objectiu era enregistrar fragments de parla tan propera al *vernacular* (LABOV 1972a, 1972b) com fos possible, i fer-ho a través d'entrevistes lingüístiques basades exclusivament en la conversa espontània. Tanmateix, aquest és un objectiu que sempre es demostra extremadament ambiciós, tant per la dificultat que comporta dur-lo a la pràctica com per la impredictibilitat dels resultats obtinguts. Així, per una banda, és ben sabut que la famosa *paradoxa de l'observador* sempre s'interposa entre el lingüista i la parla més natural dels seus informants: «the aim of linguistic research in the community must be to find out how people talk when they are not being systematically observed; yet we can only obtain these data by systematic observation» (LABOV 1972b: 209). L'entrevista lingüística, a més a més, i per molts esforços que es facin per convertir-la en un intercanvi comunicatiu més o menys natural entre entrevistador i entrevistat, sempre determina el registre i el nivell d'informalitat de la llengua utilitzada i l'allunya de la parla més espontània utilitzada per l'entrevistat (v. FEAGIN 2004). Per altra banda, els estudis basats només en les converses espontànies dels informants presenten la dificultat afegida que no es pot preveure quins fenòmens es produiran durant les entrevistes i, per tant, es corre el risc de tenir hores i hores d'enregistrament sense ni tan sols un cas de la variable lingüística que ens interessa. A més a més, aquest sistema dificulta també la comparació de les dades dels diversos informants, ja que res no assegura que dos parlants produeixin la mateixa variable i, encara que ho facin, el fenomen es pot donar en contextos diferents i, per tant, difícilment comparables.

Així doncs, amb l'objectiu d'evitar totes aquestes dificultats potencials, i seguint parcialment l'estructura utilitzada per a l'elaboració del COD (VIAPLANA *et al.* 2007), l'entrevista preparada consta de dues parts molt diferenciades. La primera està pensada per facilitar l'obtenció de parla espontània i la segona, per assegurar la producció de certes formes considerades d'interès per a l'estudi fonològic del català de la Selva.

a. Conversa

Per tal de provocar la producció espontània, es van planificar tot un seguit de preguntes que havien de propiciar el desenvolupament d'una conversa en què els informants parlessin amb naturalitat durant un període de temps variable però prou llarg

com per obtenir informacions interessants. Per començar, es demanava als informants que es presentessin¹⁵ i, a partir d'aquí, se'ls feien diverses preguntes relacionades amb els seus interessos i aficions, amb records o anècdotes de la seva infantesa, amb les seves activitats quotidianes, amb les característiques del seu poble, amb viatges que haguessin fet, etc. Les preguntes variaven segons la predisposició i les característiques de cada informant i s'efectuaven de manera que afavorissin l'ús de formes verbals i vocabularis diversos. Aquestes preguntes van servir per guiar la conversa, però no per determinar-la: l'objectiu primordial era que l'informant parlés, fos del tema que fos.

b. Enquesta: imatges i preguntes

La segona part de l'entrevista té un format molt més semblant al dels estudis dialectològics tradicionals i està pensada per assegurar la producció d'ítems fonològics concrets, determinats a partir de la recerca bibliogràfica prèvia (§2). Concretament, aquesta part de l'entrevista consta de dues tasques, una d'identificació d'imatges i una altra d'obtenció de respostes breus.

En la tasca d'identificació d'imatges, l'informant ha d'identificar els elements continguts en 90 làmines en què es representen, en fotografies o il·lustracions, objectes quotidians com animals, estris de cuina, fruites i verdures, peces de roba, etc. (v. Annex 1). Aquesta activitat té per objectiu obtenir certs ítems concrets però minimitzant la necessitat d'intervenció de l'entrevistadora.

La tasca d'obtenció de respostes breus, per la seva banda, està formada per una vuitantena de preguntes que propicien respostes formades per mots aïllats o, a molt estirar, sintagmes o oracions curtes (v. Annex 2). Aquestes qüestions, que no tenen un format metalingüístic, serveixen per obtenir els ítems desitjats sense donar gaires pistes sobre l'objectiu concret del treball i tot centrant l'interès dels informants en la recerca de la resposta esperada i no pas en la manera de produir-la.

4.3.2 Realització de les entrevistes

a. Temps, durada i localització

Les 34 entrevistes es van dur a terme entre els mesos d'abril i juliol del 2012 i cadascuna té una durada d'entre 40 i 90 minuts, segons la predisposició, la distensió i la facilitat de paraula de cada participant. Per tal d'afavorir un ambient relaxat, les

¹⁵ Se'ls demanava bàsicament que diguessin lloc i data de naixement, on i què havien estudiat, de què treballaven o havien treballat, qui eren els seus pares, etc.

entrevistes es van desenvolupar sempre al lloc escollit pels informants, però intentant evitar ambients sorollosos que poguessin interferir en la qualitat dels enregistraments.

b. Especificacions tècniques

Una de les primeres decisions que es va prendre va ser la d'enregistrar les entrevistes no només en format àudio, sinó també en vídeo, principalment perquè això en facilitaria la transcripció a posteriori i permetria una reutilització més efectiva dels materials¹⁶. Els enregistraments es van efectuar, concretament, amb la càmera i el micròfon interns d'un ordinador portàtil Mac OS X 10.7.4. La qualitat de la imatge i el so obtinguts amb aquesta eina es van considerar òptims i, a més a més, l'ordinador ens oferiria dos avantatges respecte d'altres eines: per una banda, la llarga duració de la bateria de l'ordinador, que va evitar la dependència dels punts de corrent; i, per altra banda, la possibilitat d'enregistrar les entrevistes simultàniament amb un programa de vídeo (iMovie'11, versió 9.0.4) i un altre d'específic per a àudio (Audacity, versió 1.3.14-beta). A més a més, tot i que habitualment s'aconsella l'ús d'un micròfon extern per millorar la nitidesa de la gravació, es va considerar que la presència d'aquest element podia afegir pressió a una situació que ja per si sola és potencialment estressant.

c. Informació prèvia i indicacions als informants

D'una manera semblant a com s'actuà amb la població enquestada per als estudis de l'anglès de Nova York de LABOV (2006: §5), els nostres informants accedien a realitzar una entrevista que tenia per objectiu l'estudi lingüístic. No sabien, però, en quins aspectes concrets de la seva parla se centraria l'anàlisi, tot i que si demanaven més concreció se'ls explicava que es tractava d'un treball sobre el català de la comarca de la Selva.

A més a més, tant abans com durant l'entrevista, quan feia falta, se'ls remarcava que l'objectiu era sentir-los parlar amb naturalitat, com ho farien si no tinguessin una càmera al davant i estiguessin parlant amb un familiar o un amic, i que en cap cas allò era un examen, de manera que no hi havia respostes correctes o incorrectes. Això va servir per tranquil·litzar la majoria dels enquestats, però també és cert que no cal desestimar la possibilitat que totes aquestes indicacions duguessin els informants a

¹⁶ Per a una descripció més aprofundida dels avantatges de l'enregistrament audiovisual, v. MARGETTS i MARGETTS (2011).

dissimular totalment els trets més geogràficament marcats de la seva parla o, al revés, a exagerar-los.

d. Desenvolupament de les entrevistes

Les entrevistes es van dur a terme seguint sempre el mateix ordre: primerament, la producció espontània, que es feia durar tanta estona com permetia l'informant, i, en acabat, l'enquesta. En una minoria de casos, donada la bona predisposició de l'informant, es va enregistrar una estona més de parla espontània un cop feta l'enquesta.

Aquest ordre de coses va ser positiu per a la majoria d'entrevistes, ja que la part d'enquesta resultava més pesada per a molts informants. En d'altres, però, —les entrevistes en què els parlants es mostraven més intimidats per la presència de la càmera— probablement hauria estat més adient invertir l'ordre d'execució, ja que la seguretat amb què podien respondre a les qüestions de l'enquesta donava als informants una tranquil·litat que hauria afavorit una major desimboltura en la producció espontània¹⁷. Amb tot, era impossible predir quina seria la reacció de cada informant abans de fer l'entrevista.

e. Comportament de l'entrevistadora

D'entrada, es va procurar reduir al mínim les intervencions de l'entrevistadora durant els enregistraments, especialment en la part de producció espontània. També es va intentar no pronunciar cap mot que pogués influir, en un sentit o un altre, en la realització de cadascun dels mots esperats a l'enquesta. Tanmateix, a mesura que s'anaven duent a terme entrevistes i s'anava guanyant seguretat i domini a l'hora de dirigir-les, es va observar que en la majoria de casos era més útil parlar amb naturalitat i fins i tot donar pistes sobre els mots esperats a la part dirigida de l'enquesta (sense utilitzar mots afins, això sí) que no pas evitar de dir res. Cal esmentar, també, que l'entrevistadora prové de la mateixa comarca de la Selva i que, per tant, el seu parlar distava poc del dels informants o, en qualsevol cas, no els resultava prou aliè com per provocar una situació evident d'anivellament lingüístic.

Per altra banda, la néta i el nét, respectivament, de les informants G2 d'Amer i Breda, que havien fet d'enllaç amb les entrevistades, van assistir als enregistraments. En

¹⁷ Entre dues de les imatges de la primera part de l'enquesta, un dels informants de la G1 que més cohibit i incòmode es va mostrar durant la conversa inicial va exclamar «Hauríem pogut començar per aquí!», ja que va trobar que la segona part de l'entrevista era molt més senzilla i li requeria molt menys esforç.

tots dos casos es va constatar que la seva presència era positiva, tant pel que fa a la fluïdesa de la producció espontània com a l'obtenció d'informacions que d'altra banda haurien passat desapercebudes¹⁸. De cares a estudis futurs, doncs, potser caldria considerar la possibilitat de fer que algú proper a l'entrevistat condueixi les entrevistes, o almenys hi assisteixi.

f. Recepció de les entrevistes i dificultats observades

Gairebé tots els informants van rebre l'entrevista d'una manera força positiva i van respondre amb ganes a les qüestions que se'ls plantejaven. Diversos informants, sobretot de la G2, a més a més, arribaven a oblidar-se manifestament del fet que una càmera estava enregistrant tots els seus moviments. Amb tot, en certs casos es van percebre certes reticències i dificultats per part dels informants.

Així, per una banda, es va constatar que els informants de la G1 tenien molta més dificultat per elaborar amb naturalitat un discurs espontani que no pas els de la G2 —encara que en una i altra població hi va haver excepcions, és clar. Bona part de la població enquestada en la franja d'edat més jove manifestava que no sabia què dir i que segurament res del que poguessin dir resultaria interessant, malgrat que en tot moment se'ls oferia la possibilitat de parlar de qualsevol tema que desitgessin. A més a més, fins i tot quan sí que responien, tenien tendència a fer-ho amb molta brevetat i sense donar gaires detalls ni esplaiar-se especialment en les exposicions. En els casos més extrems, va resultar difícil fins i tot aconseguir que pronunciessin frases senceres i utilitzessin formes verbals conjugades amb naturalitat. En aquests casos, doncs, els intents de crear una situació propícia a l'espontaneïtat no van ser gaire útils per apropar-nos a la parla vernacla.

En el cas de la G2, alguns informants d'aquesta franja d'edat es van mostrar una mica molestos davant l'aparent absurditat dels mots requerits a l'enquesta i els comentaris del tipus «Sembla que em facis les proves aquelles de l'Alzheimer» eren relativament freqüents. D'altra banda, tot i que l'enquesta no era especialment llarga, diversos participants es mostraven cansats durant la part final de l'activitat, i això feia que minvessin la seva atenció i la quantitat de respostes donades.

¹⁸ La informant d'Amer, per exemple, va donar [mə'ðu.ʃəs] com a resposta a la imatge *maduixes* de l'enquesta, però les observacions de la seva néta, al final de l'entrevista, van permetre constatar que la informant alterna la forma [mə'ðo.ʃəs], que designa els fruits d'una mida més aviat grossa, amb la forma [mə'ðu.ʃəs], que serveix per anomenar els fruits més petits o els silvestres.

Finalment, cal esmentar que certes de les preguntes posades durant la segona tasca de l'enquesta resultaven reiteradament problemàtiques. En alguns d'aquests casos es va determinar ometre la pregunta i, en d'altres, modificar-les per tal de facilitar l'obtenció de l'ítem desitjat.

4.4 PROCESSAMENT DE LES DADES

4.4.1 Emmagatzematge

Per transcriure i emmagatzemar les dades enregistrades s'ha utilitzat el programa Phon (<http://chilides.psy.cmu.edu/phon/>, versió 1.5.2). Aquest programa ens ha permès crear un corpus format per cadascun dels arxius enregistrats en les 34 entrevistes dutes a terme. Cada arxiu s'ha segmentat per extreure'n els fragments necessaris (*records* en la terminologia del programa) i transcriure'ls gràcies al mapa de símbols de l'AFI incorporat a Phon. A partir d'aquí, el programa ens ofereix la possibilitat de separar cada fragment en síl·labes, de comparar la transcripció realitzada pels nostres informants amb la forma esperada (*IPA Target*) i de comprovar l'alineació de les dues formes, així com de realitzar cerques en les diverses transcripcions emmagatzemades i de descarregar les dades en fitxers CSV, per poder-les analitzar amb més comoditat.

4.4.2 Transcripció

S'ha realitzat una transcripció estreta dels segments d'interès mitjançant els símbols de l'AFI (versió de 1993, corregida el 1996), amb les especificitats següents:

- les variants dentals de [n] i [l] es transcriuen amb el diacrític [̣];
- les variants endarrerides (prepalatals) de [n] i [l] es representen amb el diacrític [̠];
- les variants abaixades (més obertes) de l'aproximant [β] i la lateral alveolar sonora [l] es representen amb el diacrític [̤];
- el símbol [ʔ] representa un so oclusiu realitzat sense explosió perceptible;
- els símbols superescrits ([[◌]], [[◌]], etc.) representen sons poc perceptibles;
- les ròtiques a final de mot o en posició preconsonàntica en posició de coda sil·làbica es representen amb el símbol corresponent a la realització vibrant ([r]) en tots els casos excepte aquells en què es percebi molt clarament una realització bategant ([r̥]);
- les africades llargues es representen amb els símbols [t͡ʃ̄] i [d͡ʒ̄], d'acord amb la consideració que només s'allarga la part oclusiva del segment (LLORET 1992 i 1998; WHEELER 2005, entre d'altres).
- Les vocals mitjanes posteriors labialitzades presenten tres realitzacions: oberta [ɔ̟], tancada [o̟] i mitjana, representada amb el símbol [ɔ̠] ([ɔ̠]).

5. RESULTATS I ANÀLISI

En aquest apartat s'analitzen els resultats de l'enquesta (§4.3.1.b)¹⁹. Cadascun dels segments obtinguts a partir dels mots demanats a través de les imatges i les preguntes s'ordena segons el fonema afectat, el fenomen que s'hi produeix i, si escau, la posició o l'estructura en què succeeix. En cada cas s'exposen les diverses realitzacions produïdes pels informants i la seva distribució segons la franja d'edat i el municipi, recollides en taules que faciliten la visualització de les dades, excepte quan es tracta de fenòmens que produeixen només uns quants informants o que presenten poca variació. La columna encapçalada per «[-]» indica els casos en què l'informant no contesta o bé no dóna la resposta esperada, i aquests casos no es tenen en compte per als recomptes percentuals d'afectació dels fenòmens. D'altra banda, les referències bibliogràfiques on s'han localitzat els diversos fenòmens i la realització recollida per l'ALDC al municipi de Tossa de Mar s'esmenten, quan escau, en notes a peu de pàgina.

¹⁹ Es presenten, de fet, només les dades que s'han considerat més pertinents de cara a l'anàlisi.

5.1 VOCALISME

5.1.1 Vocal baixa posterior no labialitzada (/a/)

5.1.1.1 Ascens vocàlic (/a/ > [ɛ])

De les 29 realitzacions efectives del mot *alicates* obtingudes en les nostres entrevistes (v. Taula 5.1), 22 presenten ascens de la vocal tònica /a/ a [ɛ]²⁰, de manera que la paraula esdevé [ə.li'kɛ.təs] en un 75,86% dels casos. Amb tot, tan sols el 57,14% dels informants de la G1 realitzen la forma amb ascensió, ja que els joves d'Arbúcies, Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar (els pares del qual no són del municipi, §4.2.2), Sils, Sant Feliu de Buixalleu i Breda utilitzen [ə.li'ka.təs]. Pel que fa a la G2, només la informant de Vidreres, que com esmentem a §4.2.2 té coneixements de català escrit, realitza la forma coincident amb l'estàndard. Aquest fet s'ha de tenir en compte, sobretot perquè la informant de la G1 de la mateixa població, que no hi va viure permanentment fins a l'adolescència, sí que presenta la realització amb [ɛ].

	[a]		[ɛ]		[-]*		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x			x	2
2. LA CELLERA DE TER				x	x		2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM				x	x		2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES		x	x				2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES			x			x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. Breda	x			x			2
17. HOSTALRIC				x	x		2
Total	6	1	8	14	3	2	34
	7		22		5		

**tenalles* [tə'na.ɫəs]; *estenalles* [əs.tə'na.jəs]

²⁰ V. RECASENS (1996: 100); DCVB.

5.1.2 Vocals mitjana alta i mitjana baixa anteriors no labialitzades (/e/, /ɛ/)

5.1.2.1 Distribució de [e] i [ɛ]

Les vocals mitjanes anteriors presenten, a l'àrea gironina, un comportament particular²¹. Certs autors coincideixen a assenyalar que els límits d'aquesta zona —per a aquest i d'altres fenòmens— coincideixen amb els de la diòcesi de Girona més que no pas amb les fronteres administratives (v. ADAM 2006: 31; COROMINES 1953) i, d'acord amb aquesta teoria, la parla selvatana hauria de presentar una diversitat considerable però una distribució regular i fàcilment localitzable. Per comprovar la incidència i la variabilitat del fenomen, l'anàlisi actual recull les realitzacions de 13 mots que poden presentar [e] on el català central general produeix [ɛ] —3 substantius amb la terminació *-ència* (*convergència*, *independència* i *València*), *incendi*, *Josep* i *sèpia*— i [ɛ] on el català central general realitza [e] —*és*, *llengua*, *Ter*, *mesos*, *església*, *lleis*, i *reis*.

Pel que fa als 3 mots acabats en *-ència*²², les realitzacions són molt estables. El mot *convergència* (v. Taula 5.2), per una banda, es realitza amb la [ɛ] tònica pròpia del català central general en 10 casos, un 30,30% de les ocurrències efectives totals, i amb la [e] característica dels parlars gironins en 23 ocasions, un 69,70% dels casos. *Independència* (v. Taula 5.3) presenta [ɛ] en 10 de les 29 ocurrències totals, un 34,38% dels casos, i [e] en 19 realitzacions, un 65,52% del total. La paraula *València*, finalment, es produeix amb [ɛ] en 12 de les 32 realitzacions efectives, un 37,5% dels casos, i amb [e] en les altres 20, el 62,5% de les ocurrències²³. La poca variació numèrica, a més a més, correspon a una gran regularitat en la realització de cadascun dels parlants i de cada municipi: els mots amb [ɛ] són produïts pels parlants d'Osor, Sant Hilari Sacalm, Arbúcies i Breda, mentre que les realitzacions amb [e] es realitzen a Amer, La Cellera de Ter, Anglès, Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva, Sils, Riudarenes i Hostalric. En els altres 5 municipis, la situació és la següent: a Santa Coloma de Farners, Caldes de Malavella i Vidreres, la realització general és [e], però els informants de la G2

²¹ V. per exemple LUNA (1982), COROMINES (1971: 250), GULSOY (1993: nota 4), COLOMINA (1999: 124), DORCA (2008; 2010), INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2002), JULIÀ (1986), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001), SALA (1983), RECASENS (1996: 82), PUIG i CALVET (1991), els trets que VENY (2001) associa al *català septentrional de transició* i també CAMPMANY (2008: 18) i RUYRA (1982: 836-837).

²² Durant l'entrevista es van intentar recollir també ocurrències del mot *imprudència*, però se'n van obtenir tan sols 22 —molts dels parlants donaven *infració* com a resposta a la pregunta realitzada—, així que no s'ha considerat oportú incloure les dades a l'anàlisi de resultats. Tanmateix, les realitzacions són molt semblants a les de *convergència*, *independència* i *València*, però els informants de la G1 de Vilobí d'Onyar i de la G2 d'Hostalric realitzen el mot amb la vocal tònica [ɛ].

²³ L'ALDC recull el mot *València* amb [e] a Tossa de Mar.

produeixen la tònica [ɛ] en un cas cadascun —el primer a *València* i els altres dos a *independència*—; la informant de la G2 de Maçanet de la Selva realitza [e] a *convergència* i *València*, però [ɛ] a *independència*, mentre que l'informant de la G1 de la mateixa població realitza [ɛ] en tots tres casos; i, de la mateixa manera, l'informant de la G2 de Sant Feliu de Buixalleu pronuncia *convergència* i *independència* amb [e] però *València* amb [ɛ], mentre que la informant de la G2 utilitza [ɛ] en tots tres casos.

	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x					x	2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x	x					2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA		x	x				2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU		x	x				2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	11	12	6	4		1	34
	23		10		1		

	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x					x	2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x	x					2
4. OSOR				x	x		2
5. SANT HILARI SACALM			x			x	2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x					x	2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x					x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU		x	x				2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	11	8	5	5	1	4	34
	19		10		5		

TAULA 5.4 <i>València</i>							
	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x					x	2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x			x	2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA		x	x				2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	11	9	6	6		2	34
	20		12		2		

Pel que fa als altres tres mots en què s'espera [e] com a realització específica de l'àrea gironina, *incendi*, *Josep* i *sèpia* presenten solucions molt diverses. Les dades corresponents a *incendi* (v. Taula 5.5), en primer lloc, mostren una majoria de realitzacions amb [ɛ] —22 de 31, el 70,97%—, i dels 9 casos produïts amb [e], 7 són dels informants de la G1 d'Amer, La Cellera de Ter, Anglès, Santa Coloma de Farners, Riudellots de la Selva, Sils i Riudarenes, i les altres 2 dels de la G2 de Riudarenes i Sant Feliu de Buixalleu. Tenint en compte que els informants de la G2 d'Amer, Riudellots de la Selva i Sils, a diferència dels de la G1 i contràriament al que ocorre amb els mots acabats amb *-ència*, realitzen *incendi* amb *e* tònica oberta, les dades semblen indicar que els informants més joves opten per realitzar la vocal mitjana alta en un mot que no la conté tradicionalment²⁴.

TAULA 5.5 <i>incendi</i>							
	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x					x	2
3. ANGLÈS	x					x	2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x					x	2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU		x	x				2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC			x	x			2
Total	7	2	10	12	0	3	34
	9		22		3		

²⁴ El DCVB, de fet, només recull el mot amb [ɛ].

El mot *Josep* (v. Taula 5.6), per altra banda, presenta [e] en el 50% dels casos i [ɛ] en l'altre 50%, amb 17 realitzacions en cada cas. Les ocurrencies de cadascuna de les vocals corresponen aproximadament als mateixos municipis que realitzen l'una i l'altra en els mots acabats en *-ència*, tot i que els casos vacil·lants tendeixen a optar per [ɛ] en aquest cas: els informants d'Amer, La Celler de Ter, Anglès, Santa Coloma de Farners, Riudellots de la Selva, Caldes de Malavella, Sils i Riudarenes realitzen [ʒu'zɛp] i els d'Osor, Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Vidreres, Maçanet de la Selva, Sant Feliu de Buixalleu, Breda i Hostalric, en canvi, [ʒu'zɛp]. A Vilobí d'Onyar, l'informant de la G1 opta per la forma amb [e] i la de la G2, per la forma amb [ɛ].

TAULA 5.6 <i>Josep</i>							
	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x	x					2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC			x	x			2
Total	9	8	8	9	0	0	34
	17		17		0		

Pel que fa a *sèpia* (v. Taula 5.7), finalment, 32 de les 34 realitzacions del mot es produeixen amb la vocal mitjana alta, [e]. Les altres dues ocurrències, produïdes pels informants de la G1 de Vilobí d'Onyar i de Sant Feliu de Buixalleu, per altra banda, no es realitzen tampoc amb la vocal [ɛ], sinó amb [i] (totes dues formes, *sèpia* i *sípia*, són considerades normatives).

TAULA 5.7 <i>sèpia</i>									
	[e]		[ɛ]		[i]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x							2
2. LA CELLERA DE TER	x	x							2
3. ANGLÈS	x	x							2
4. OSOR	x	x							2
5. SANT HILARI SACALM	x	x							2
6. ARBÚCIES	x	x							2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x							2
8. VILOBÍ D'ONYAR		x			x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x							2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x							2
11. VIDRERES	x	x							2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x							2
13. SILS	x	x							2
14. RIUDARENES	x	x							2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU		x			x				2
16. BREDÀ	x	x							2
17. HOSTALRIC	x	x							2
Total	15	17	0	0	2	0	0	0	34
	32		0		2		0		

Pel que fa als mots on el català central general presenta [e], la majoria dels nostres informants produeixen [ɛ], però hi ha oscil·lacions destacables i la distribució de les produccions és irregular. En primer lloc, el 100% de les 34 ocurrències de la 3a persona del singular del verb *ésser*, *és* (v. Taula 5.8), es realitza amb [ɛ], si bé alguns informants (per exemple el de la G1 d'Hostalric) poden alternar la realització ['es] amb alguns casos, minoritaris, de [e].

TAULA 5.8 <i>és</i>							
	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x ^a			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x ^a	x			2
13. SILS			x	x			2
14. RIUDARENES			x	x ^a			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x ^a			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC			x ^a	x			2
Total	0	0	17	17	0	0	34
	0		34		0		

^a Ocurrència recollida en els fragments de conversa espontània.

Igualment, el mot *llengua* (v. Taula 5.9) es realitza amb [ɛ] en un 97,06% dels casos, i només la informant de la G1 de Sant Feliu de Buixalleu realitza [e]²⁵.

TAULA 5.9 <i>llengua</i>							
	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS			x	x			2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC			x	x			2
Total	1	0	16	17	0	0	34
	1		33		0		

En el cas de *Ter* (v. Taula 5.10), la pronúncia amb [ɛ] representa 26 de les 33 ocurrences efectives, el 78,79%. Aquestes realitzacions, però, són la totalitat de les produïdes pels informants de la G2 i, en canvi, només el 58,82% de les de la G1. Així, els informants joves de Sant Hilari Sacalm, Vidreres, Sils, Riudarenes, Sant Feliu de Buixalleu, Breda i Hostalric pronuncien ['tɛr] i no pas ['tɛr] com els informants de la G2 del mateix municipi. L'alternança no es produeix, en canvi, a Amer, La Cellera de Ter, Anglès i Osor —pobles propers al riu o per on passa el riu—, ni tampoc a Arbúcies, Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva, Caldes de Malavella i Maçanet de la Selva —més propers a Girona, per on també passa el Ter.

TAULA 5.10 <i>Ter</i>							
	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM	x					x	2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x			x			2
Total	7	0	10	16	0	1	34
	7		26		1		

²⁵ L'ALDC recull la realització amb [ɛ] a Tossa de Mar.

Pel que fa a *mesos* (v. Taula 5.11), els informants produeixen la forma amb [ɛ] en un 73,53% dels casos i les produccions es distribueixen seguint *grasso modo* el patró bàsic de distribució observat als mots acabats en *-ència*: els informants de Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Sant Feliu de Buixalleu i Breda pronuncien ['me.zus] i tota la resta —exceptuant Hostalric, en què la informant de la G2 utilitza la forma amb [ɛ] i el de la G1, la forma amb [e]— pronuncien ['mɛ.zus].

	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS			x	x			2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ	x	x					2
17. HOSTALRIC	x			x			2
Total	5	4	12	13	0	0	34
	9		25		0		

Les ocurrencies de la paraula *església* (v. Taula 5.12) es distribueixen d'una manera semblant, però hi ha moltes més vacil·lacions. Així, la forma estàndard, amb [e], es dona en 15 casos, el 45,45% de les realitzacions, corresponents a tots dos informants d'Osor, Arbúcies, Santa Coloma de Farners, Sant Feliu de Buixalleu i Breda, als de la G1 de Vidreres i Maçanet i als de la G2 d'Arbúcies, Riudellots de la Selva i Hostalric. La forma amb [ɛ], en canvi, es produeix 18 vegades, el 54,55% de les ocurrencies, corresponents a tots dos informants d'Amer, La Cellera de Ter, Anglès, Vilobí d'Onyar, Caldes de Malavella i Sils, als de la G1 de Sant Hilari Sacalm, Riudellots de la Selva, Sils i Hostalric, i als de la G2 de Vidreres i Maçanet de la Selva²⁶. Tot i que el mot es pronuncia amb dos segments inicials diferents ([i'kl] i [əz'ɣl]), tant una com altra formes presenten ocurrencies amb [e] i amb [ɛ], així que no sembla que aquest sigui un factor decisiu.

	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x ^b	x ^a			2
2. LA CELLERA DE TER			x ^b	x ^a			2
3. ANGLÈS			x ^b	x ^a			2
4. OSOR	x ^a	x ^a					2
5. SANT HILARI SACALM			x ^b				2
6. ARBÚCIES	x ^b	x ^a					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x ^b	x ^a					2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x ^b	x ^b			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA		x ^b	x ^a				2
10. CALDES DE MALAVELLA			x ^a	x ^b			2
11. VIDRERES	x ^b			x ^b			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x ^b			x ^a			2
13. SILS			x ^b	x ^b			2
14. RIUDARENES			x ^b		x		2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x ^a	x ^a					2
16. BREDÀ	x ^b	x ^a					2
17. HOSTALRIC		x ^b	x ^b				2
Total	7	8	10	8		1	34
	15		18		1		
^a [i'kl]ésia							
^b [əz'ɣl]ésia							

Finalment, és interessant observar les diferències que es produeixen en les realitzacions dels mots *lleis* i *reis*. Pel que fa a *lleis* (v. Taula 5.13), el 64,29% de les realitzacions, 18 ocurrencies, són amb [ɛ], 11 de les quals corresponen a la G2 (la totalitat de les realitzacions d'aquesta franja d'edat) i 7, a la G1 (el 41,18% del total). L'altre 58,82% de les realitzacions de la G1, 10 ocurrencies, es realitzen amb [e], i corresponen als informants de La Cellera de Ter, Anglès, Arbúcies, Santa Coloma de Farners, Vidreres, Sils, Riudarenes, Sant Feliu de Buixalleu, Breda i Hostalric. La paraula *reis* (v. Taula 5.14), en canvi, presenta una distribució molt més concordant amb

²⁶ L'ALDC recull la forma [i'klɛ.zja] a Tossa de Mar.

la resta de mots analitzats en aquest apartat, tot i que persisteixen les vacil·lacions. Així, 19 de les realitzacions, el 55,88%, es produeixen amb [e] i corresponen als parlants de totes dues generacions d'Osor, Arbúcies, Santa Coloma de Farners, Sils, Sant Feliu de Buixalleu i Breda, als de la G1 de Caldes de Malavella, Vidreres, Maçanet de la Selva i Riudarenes, i als de la G2 de Sant Hilari Sacalm, Riudellots de la Selva i Hostalric. La forma amb [ɛ], en canvi, es dona en 15 casos, el 44,12% del total, corresponents als parlants de totes dues generacions d'Amer, La Cellera de Ter, Anglès i Vilobí d'Onyar, als de la G1 de Sant Hilari Sacalm, Riudellots de la Selva i Hostalric i als de la G2 de Caldes de Malavella, Vidreres, Maçanet de la Selva i Riudarenes. Una gran quantitat dels informants, per tant, produeixen vocals diferents en un i altre mot, i molts ofereixen també realitzacions inusuals per al seu municipi en algun dels dos casos.

	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER	x					x	2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x					x	2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x			x	2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x			x	2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x					x	2
17. HOSTALRIC	x					x	2
Total	10	0	7	11	0	6	34
	10		18		6		

	[e]		[ɛ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM		x	x				2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA		x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ	x	x					2
17. HOSTALRIC		x	x				2
Total	10	9	7	8	0	0	34
	19		15		0		

Vistes les dades, queda clar que la distribució de les vocals mitjanes anteriors entre els informants selvatans és com a mínim complicada. Per una banda, a Amer, La Celler de Ter i Anglès les realitzacions són decididament gironines i el comportament és molt estable, malgrat les vacil·lacions en la producció de *lleï*, que d'altra banda afecten totes les localitats. A l'altre extrem, Osor, Sant Hilari Sacalm, Arbúcies i Breda presenten bàsicament les realitzacions pròpies del català central general. Tenint en compte que els dos primers municipis pertanyen al bisbat de Vic i que el límit diocesà travessa el municipi d'Arbúcies²⁷, la situació és l'esperada, i pel que fa a Breda, no cal oblidar que el municipi queda molt a prop de la frontera amb la província i el bisbat de Barcelona. Els informants de la resta de municipis presenten realitzacions més vacil·lants, però la majoria tenen un comportament més clarament gironí (Vilobí d'Onyar, Caldes de Malavella, Riudellots de la Selva, Sils i Riudarenes) o més proper al central general (Sant Feliu de Buixalleu i Hostalric). Santa Coloma de Farners —el cap de comarca—, Maçanet de la Selva i Vidreres, però, mostren un comportament erràtic.

A banda de la variació entre municipis, també és evident que les realitzacions oscil·len segons els mots. La realització de la vocal tònica en els mots acabats en —ència, en primer lloc, presenta en els tres casos analitzats una distribució estable i que coincideix essencialment amb la distribució de les realitzacions d'*església*, *reis* i també *Josep*. La claredat distributiva i la manca de variació intergeneracional en les realitzacions de l'antropònim *Josep* —tenint en compte el caràcter fossilitzant d'aquests elements lingüístics— i del substantiu *mesos* podrien indicar quina és la distribució tradicional de [e] i [ɛ]²⁸. Les realitzacions majoritàriament tancades de la vocal tònica de *sèpia* i majoritàriament obertes de *és* i *llengua*, per altra banda, no han de posar en dubte la distribució esbossada, ja que es tracta de formes força esteses en el domini lingüístic o que es troben també en zones properes²⁹. El cas de *lleis* resulta més sorprenent, no per la quantitat de realitzacions amb [e] i [ɛ], sinó per la distribució geogràfica d'una i altra, que no coincideix amb la de la resta de mots. Finalment, cal destacar que tots els informants produeixen el mot *llenya* amb [e], contràriament al que preveu la bibliografia esmentada.

²⁷ La parròquia de Sant Quirze i Santa Julita forma part del bisbat de Girona —arxiprestat Farners-Montseny—, mentre que la de Sant Mateu de Joanet pertany al de Vic —arxiprestat Guillerries-Congost.

²⁸ La producció de *mesos* amb vocal mitjana anterior baixa a Osor, és, en aquest sentit, una mica desconcertant, però DORCA (2008) la dona com a pròpia de l'àrea del Collsacabra.

²⁹ V. DCVB per a les realitzacions de *sèpia* i *llengua* i VILÀ (1989) per a exemples de realitzacions de [ɛs] per a la forma verbal *és* a la Plana de Vic.

5.1.3 Vocals mitjana alta i mitjana baixa posteriors labialitzades (/o/, /ɔ/)

5.1.3.1 Distribució de [o] i [ɔ]

COROMINES (1953) assenyalà que hi ha una quantitat notable de mots que, tot i contenir una *o* etimològicament tancada en síl·laba inicial, presenten [ɔ] en la majoria de parlars catalans, excepte als bisbats de Girona i Elna. Des d'aquell article, la peculiaritat de les vocals mitjanes posteriors tòniques així com la proximitat entre les realitzacions de [o] i [ɔ] en l'àrea gironina s'ha comentat a bastament³⁰. A continuació s'analitzen les realitzacions produïdes pels informants de la comarca de la Selva per a una vintena de mots amb *o* tònica. Cal advertir que la transcripció d'aquests segments s'ha fet perceptivament, per la qual cosa els resultats s'han de prendre només com a orientatius, i que l'han realitzada tres parlants diferents —dues nascudes a Barcelona, l'altra a Sant Celoni—, que tanmateix han coincidit a identificar tres timbres diferents —[ɔ], [o] i [ɔ̞]— i a assenyalar, en molts casos, la poca diferència entre les diverses realitzacions.

El primer dels mots analitzats és *cor* (v. Taula 5.15). La majoria de realitzacions d'aquesta paraula són amb [ɔ] (20 de 34 ocurrències, el 58,82%), però hi ha 7 casos de [o] i 7 més de [ɔ̞] (cadascuna el 20,59% del total)³¹. Pel que fa a la distribució intergeneracional, les ocurrències de la G2 són bàsicament amb [ɔ] (12 de 17, el 70,59%), mentre que la majoria de les de la G1 es produeixen amb [o], el 23,53%, o amb [ɔ̞], el 20,59%, de manera que les formes amb [ɔ] representen el 47,06% de les realitzacions. A nivell municipal, els informants de totes dues generacions de Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Vidreres, Sils, Sant Feliu de Buixalleu i Breda realitzen [ɔ], i els d'Osor, [o]. A Amer i Riudarenes les realitzacions de la G1 i la G2 varien entre [o] i [ɔ̞], i a tota la resta, un dels parlants utilitza [ɔ] (5 de la G2, 2 de la G1) i l'altre o bé [o] o bé [ɔ̞].

³⁰ V. per exemple, LUNA (1982), GULSOY (1993: 92), COLOMINA (1999: 122), DORCA (2010), INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2002), JULIÀ (1986), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001: 28-29), SALA (1983), RECASENS (1996: 131), PUIG (1991: 31-33) i RUYRA (1982: 836-837).

³¹ L'ALDC recull *cor* amb [ɔ] a Tossa de Mar.

TAULA 5.15 <i>colr</i>									
	[o]		[ɔ]		[ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER		x			x				2
2. LA CELLERA DE TER				x	x				2
3. ANGLÈS		x	x						2
4. OSOR	x	x							2
5. SANT HILARI SACALM			x	x					2
6. ARBÚCIES			x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR				x	x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA				x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x					2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x			x			2
13. SILS			x	x					2
14. RIUDARENES	x					x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x					2
16. BREDÀ			x	x					2
17. HOSTALRIC				x	x				2
Total	4	3	8	12	5	2	0	0	34
	7		20		7		0		

Crosta (v. Taula 5.16), en segon lloc, presenta un 75,76% d'ocurrències amb [ɔ] (25 casos), un 15,15% amb [o] i un 9,09% amb [ø]³². Els 5 casos de vocal mitjana posterior alta corresponen als informants de la G1 d'Anglès, Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar i Caldes de Malavella i al de la G2 d'Osor, mentre que els 3 casos de [ø] els realitzen els informants de la G1 d'Amer, La Cellerà de Ter i Riudellots de la Selva.

TAULA 5.16 <i>crosta</i>									
	[o]		[ɔ]		[ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER				x	x				2
2. LA CELLERA DE TER					x			x	2
3. ANGLÈS	x			x					2
4. OSOR		x	x						2
5. SANT HILARI SACALM			x	x					2
6. ARBÚCIES			x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA				x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x					2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x					2
13. SILS			x	x					2
14. RIUDARENES			x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x					2
16. BREDÀ			x	x					2
17. HOSTALRIC			x	x					2
Total	4	1	10	15	3	0	0	1	34
	5		25		3		1		

³² L'ALDC recull *crosta* amb [ɔ] a Tossa de Mar.

A la paraula *flors* (v. Taula 5.17), el 47,06% de les ocurrencies presenta [o], un 11,76%, [ɔ], i l'altre 41,18%, [ɔ̃]. Les realitzacions de la G1 són amb [o] en un 52,94% dels casos i amb [ɔ̃] en un 47,06%, mentre que les de la G2 corresponen en un 41,18% de [o], un 35,29% a [ɔ̃] i l'altre 23,53% a [ɔ] (totes 4 ocurrencies). Pel que fa als municipis, totes les realitzacions són amb [o] a Osor, Sant Hilari Sacalm, Sant Feliu de Buixalleu i Hostalric, amb [ɔ̃] a Amer, Vidreres i Sils i, en la resta de casos, les ocurrencies oscil·len entre les tres vocals.

	[o]		[ɔ̃]		[ɔ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x					2
2. LA CELLERA DE TER	x			x					2
3. ANGLÈS		x	x						2
4. OSOR	x	x							2
5. SANT HILARI SACALM	x	x							2
6. ARBÚCIES			x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x					x			2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA		x	x						2
13. SILS			x	x					2
14. RIUDARENES	x					x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x							2
16. BREDÀ		x	x						2
17. HOSTALRIC	x	x							2
Total	9	7	8	6	0	4	0	0	34
	16		14		4		0		

Un altre dels mots recollits és *foc* (v. Taula 5.18), tot i que se n'han obtingut només 20 ocurrencies. La paraula es produeix amb [ɔ̃] en un 60% dels casos. Les altres 8 ocurrencies corresponen a 5 amb [o] —produïdes per l'informant de la G1 de Vilobí d'Onyar i als de la G2 d'Amer, Anglès i Osor— i a 3 amb [ɔ] —realitzades per la informant de la G2 de Vilobí d'Onyar i per tots dos parlants de Caldes de Malavella.

	[o]		[ɔ̃]		[ɔ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER		x					x		2
2. LA CELLERA DE TER				x			x		2
3. ANGLÈS		x	x						2
4. OSOR		x					x		2
5. SANT HILARI SACALM				x			x		2
6. ARBÚCIES			x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS				x			x		2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x					x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA					x	x			2
11. VIDRERES							x	x	2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x					x	2
13. SILS			x	x					2
14. RIUDARENES		x					x		2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x					x	2
16. BREDÀ							x	x	2
17. HOSTALRIC							x	x	2
Total	1	4	6	6	1	2	9	5	34
	5		12		3		14		

Pel que fa a *olla* (v. Taula 5.19), el 46,43% de les realitzacions presenten [o], el 25%, [ɔ] i l'altre 28,57%, a [ɔ], repartides d'una manera força equitativa entre les dues franges d'edat³³. Les 13 realitzacions amb [o] són dels informants de totes dues generacions d'Arbúcies, Vidreres, Maçanet de la Selva i Hostalric, als de la G1 de Sant Hilari Sacalm i Caldes de Malavella i als de la G2 d'Amer, Sils i Breda. Les ocurrencies amb [ɔ] són les dels dos informants de Sant Feliu de Buixalleu, dels de la G1 de Riudellots de la Selva i Breda i dels de la G2 d'Anglès, Osor i Riudarenes. La formes amb [ɔ], finalment, corresponen a tots dos informants de Vilobí d'Onyar, als de la G1 d'Amer, Osor, Sils i Riudarenes, i als de la G2 de Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar i Riudellots de la Selva.

TAULA 5.19 <i>olla</i>									
	[o]		[ɔ]		[ɔ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER		x	x						2
2. LA CELLERA DE TER							x	x	2
3. ANGLÈS						x	x		2
4. OSOR			x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x							x	2
6. ARBÚCIES	x	x							2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS				x			x		2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA				x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA	x							x	2
11. VIDRERES	x	x							2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x							2
13. SILS		x	x						2
14. RIUDARENES			x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU					x	x			2
16. BREDÀ		x			x				2
17. HOSTALRIC	x	x							2
Total	6	7	5	3	3	4	3	3	34
	13		8		7		6		

³³ L'ALDC recull *olla* amb [o] a Tossa de Mar.

El mot *or* (v. Taula 5.20), per altra banda, presenta un 55,88% de realitzacions amb [ɔ], corresponents al 76,47% de les ocurrències de la G2 però només a un 35,30% de les de la G1. Les realitzacions amb [o] suposen el 23,53% del total, però el mateix 35,30% de les ocurrències de la G1. La forma amb [ɔ], finalment, es dona en el 17,65% dels casos, 5 casos corresponents a la G1 (el 29,41%) i 1 a la G2. Les dues formes produïdes per les informants d'Amer són amb [o], i les de La Celler de Ter, Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Vidreres, Sant Feliu de Buixalleu i Breda són amb [ɔ]. A la resta de poblacions, l'informant de la G2 produeix [ɔ] i el de la G1, [o] o [ɔ], excepte a Anglès, Osor i Sils, en què es produeix una forma amb [o] i una altra amb [ɔ].

TAULA 5.20 <i>or</i>									
	[o]		[ɔ]		[ɔ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x ^a							2
2. LA CELLERA DE TER			x	x					2
3. ANGLÈS	x					x ^a			2
4. OSOR		x			x				2
5. SANT HILARI SACALM			x	x					2
6. ARBÚCIES			x	x ^a					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x ^a					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x ^a					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA				x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x ^a					2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x ^a					2
13. SILS		x			x				2
14. RIUDARENES				x ^a	x				2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x					2
16. BREDÀ			x	x ^a					2
17. HOSTALRIC				x	x				2
Total	6	3	6	13	5	1	0	0	34
	9		19		6		0		

^a *or*[t]/*or*[t]

Pel que fa a *ploren* (v. Taula 5.21), tot i que només se'n tenen 23 ocurrences enregistrades, el 69,57% es produeixen amb [o] —un 80% de les realitzacions efectives de la G1 i un 61,54% de les de la G2. De les altres 7, 3 corresponen a realitzacions amb [ɔ] —la de l'informant de la G1 de Breda i les de la G2 de Vilobí d'Onyar i Riudellots de la Selva— i 4 a realitzacions amb [ɔ̃] —la de l'informant de la G1 de Riudellots de la Selva i les de la G2 d'Anglès, Sils i Riudarenes.

	[o]		[ɔ]		[ɔ̃]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x						x	x	2
2. LA CELLERA DE TER							x	x	2
3. ANGLÈS	x					x			2
4. OSOR	x							x	2
5. SANT HILARI SACALM	x	x							2
6. ARBÚCIES		x					x		2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x							2
8. VILOBÍ D'ONYAR				x			x		2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA				x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x							2
11. VIDRERES		x					x		2
12. MAÇANET DE LA SELVA							x	x	2
13. SILS	x					x			2
14. RIUDARENES						x	x		2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU		x					x		2
16. BREDÀ		x	x						2
17. HOSTALRIC	x	x							2
Total	8	8	1	2	1	3	7	4	34
	16		3		4		11		

En el cas de *pont* (v. Taula 5.22), el 50% de les realitzacions es produeixen amb [o], el 32,35% amb [ɔ] i el 17,65% amb [ø], amb una distribució generacional força equilibrada. Les realitzacions amb [o] corresponen a tots dos informants d'Amer, Anglès, Osor, Maçanet de la Selva, Sils i Riudarenes, als de la G1 de La Celler de Ter i Caldes de Malavella, i als de la G2 de Santa Coloma de Farners, Vidreres i Breda. La forma amb [ɔ] la produeixen els dos informants de Sant Hilari Sacalm, Arbúcies i Hostalric, els de la G1 de Sant Feliu de Buixalleu i Breda i els de la G2 de La Celler de Ter, Vilobí d'Onyar i Caldes de Malavella. Els informants que produeixen [ø], finalment, són els dos de Riudellots de la Selva, els de la G1 de Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar i Vidreres, i el de la G2 de Sant Feliu de Buixalleu.

TAULA 5.22 <i>pont</i>									
	[o]		[ɔ]		[ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	X							2
2. LA CELLERA DE TER	x			x					2
3. ANGLÈS	x	x							2
4. OSOR	x	x							2
5. SANT HILARI SACALM			x	x					2
6. ARBÚCIES			x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS		x			x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR				x	x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA					x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x					2
11. VIDRERES		x			x				2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x							2
13. SILS	x	x							2
14. RIUDARENES	x	x							2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x			x			2
16. BREDÀ		x	x						2
17. HOSTALRIC			x	x					2
Total	8	9	5	6	4	2	0	0	34
	17		11		6		0		

La paraula *sol* (v. Taula 5.23) presenta un 52,94% de produccions amb [ɔ] —la meitat de les de la G2 i de les de la G2—, un 26,47% amb [o] i un 20,59% amb [ɔ]. A Osor i Riudarenes totes dues realitzacions són amb [o], a Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Vilobí d'Onyar, Sant Feliu de Buixalleu i Breda amb [ɔ], i a la resta de poblacions les realitzacions es distribueixen entre els 3 timbres.

	[o]		[ɔ]		[ɔ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x			x			2
2. LA CELLERA DE TER				x	x				2
3. ANGLÈS		x	x						2
4. OSOR	x	x							2
5. SANT HILARI SACALM			x	x					2
6. ARBÚCIES			x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA				x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA	x					x			2
11. VIDRERES			x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA		x	x						2
13. SILS		x			x				2
14. RIUDARENES	x	x							2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x					2
16. BREDÀ			x	x					2
17. HOSTALRIC				x	x				2
Total	4	5	9	9	4	3	0	0	34
	9		18		7		0		

Pel que fa a *tro* (Taula 5.24), les realitzacions presenten [ɔ] en un 67,65% dels casos. El 20,59% es produeix amb [o] i correspon als dos informants d'Amer i als de la G1 de La Cellera de Ter, Santa Coloma de Farners, Riudellots de la Selva, Caldes de Malavella i Sils, i l'altre 11,76% es realitza amb [ɔ] i correspon als dos informants de Riudarenes i als de la G2 de La Cellera de Ter i d'Osor.

	[o]		[ɔ]		[ɔ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x							2
2. LA CELLERA DE TER	x					X			2
3. ANGLÈS			x	x ^a					2
4. OSOR			x			x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x					2
6. ARBÚCIES			x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x ^a	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			X					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x					2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x					2
13. SILS	x			x					2
14. RIUDARENES					x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x					2
16. BREDÀ			x	x					2
17. HOSTALRIC			x	x					2
Total	6	1	10	13	1	3	0	0	34
	7		23		4		0		

^a ['trɔns]

D'altra banda, s'ha cregut convenient mostrar les dades obtingudes per als mots *ós* (v. Taula 5.25) i *os* (v. Taula 5.26). Les dues imatges corresponents a aquestes paraules es van incorporar tard a l'enquesta i no es tenen dades dels informants d'Amer, La Cellera de Ter, Anglès, Osor i Sant Hilari Sacalm —que a més, malauradament, són els municipis potencialment més interessants— però les dades obtingudes mostren resultats interessants. Així, tot i que la realització predominant és [ˈos] per a *ós* (63,16% de les ocurrències) i [ˈɔs] per a *os* (72,73% de les ocurrències), la distribució presenta certes peculiaritats. Per una banda, els dos informants de Santa Coloma i els de la G1 de Vidreres i Sils utilitzen la vocal [ɔ] per a ambdós mots. Paral·lelament, els informants de la G1 de Riudellots de la Selva, Caldes de Malavella i Hostalric i també el de la G2 de Riudarenes produeixen [o] en tots dos casos. A més a més, l'informant de la G1 de Vilobí d'Onyar opta per la vocal mitjana —[ɔ]— en tots dos casos, la informant de la G2 realitza *ós* amb [o], però *ós* amb [ɔ], i els informants de la G2 de Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva i Sant Feliu de Buixalleu opten per la forma castellana *oso*, però naturalitzada com a [ˈo.su], per a *ós*.

TAULA 5.25 <i>ós</i> (animal)									
	[o]		[ɔ]		[ɔ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER							x	x	2
2. LA CELLERA DE TER							x	x	2
3. ANGLÈS							x	x	2
4. OSOR							x	x	2
5. SANT HILARI SACALM							x	x	2
6. ÀRBÚCIES	x	x							2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR					x			x ^a	2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x							x ^a	2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x							2
11. VIDRERES			x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA							x	X	2
13. SILS		x	x						2
14. RIUDARENES	x	x							2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x							x ^a	2
16. BREDA	x	x							2
17. HOSTALRIC	x					x			2
Total									
^a <i>oso</i> [ˈo.su]									

TAULA 5.26 <i>os</i> (esquelet)									
	[o]		[ɔ]		[ɒ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER							x	x	2
2. LA CELLERA DE TER							x	x	2
3. ANGLÈS							x	x	2
4. OSOR							x	x	2
5. SANT HILARI SACALM							x	x	2
6. ARBÚCIES			x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR				x	x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x					2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x				x	2
13. SILS			x	x					2
14. RIUDARENES		x			x				2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x					x	2
16. BREDÀ			x	x					2
17. HOSTALRIC	x			x					2
Total	3	1	7	9	2	0	5	7	34
	4		16		2		12		

Vistos els resultats per a aquestes paraules, sembla difícil establir patrons de variació. Tant en cada parlant com en cada municipi es perceben comportaments erràtics: en certs mots es tendeix a [o], en d'altres s'opta més aviat per [ɔ], però en tots s'hi produeixen casos de [ɒ] i en tots hi ha una variació considerable i poc sistematitzable. Els sorprenents resultats per als mots *ós* i *os*, a més a més, semblen indicar que, com apunta JULIÀ (1986: 132) «per aquests indrets [ell parla de Cornellà del Terri, al Pla de l'Estany] ens és pràcticament impossible de distingir el timbre de la 'o' tancada /o/ del de la 'o' oberta /ɔ/». Dit d'una altra manera: tot i que els parlants realitzen distintament els dos timbres, la proximitat acústica entre l'un i l'altre fa que no percebin la distinció que, per tant, deixa de ser fonològicament pertinent. En favor d'aquesta hipòtesi, indiquem a continuació certes realitzacions peculiars de les vocals mitjanes posteriors:

- A les ocurrences recollides dels mots *Olot*, *taronges*, *tresor*, *tovallola* i *farigola*, per posar-ne tan sols uns quants casos, s'hi troben realitzacions amb qualsevol dels tres timbres indicats ([o], [ɔ] i [ɒ]);
- El mot *forn*, que presenta [o] en català central general, es produeix amb casos de [ɔ] i també de [ɒ] entre els nostres informants.
- S'han enregistrat casos esporàdics de [ɔ] i [ɒ] en mots aguts que en català central general es produeixen amb vocal [o] final, com ara *canó*, *comunió*, *injecció* o *mitjons*.

- Durant la realització de l'enquesta, la informant de la G2 de Vidreres produeix la frase *Això són ous*, amb vocal mitjana posterior alta a *això* i a *ous*, però vocal mitjana posterior baixa a *són*: [ə_ʃo.sə'nɔws].

Sembla innegable, doncs, que la distinció fonològica entre els dos timbres vocàlics mitjans posteriors del català central general és inexistent per a la majoria dels nostres informants, i aquesta manca de percepció, evidentment, pot ser el factor que afavoreix l'augment de realitzacions mitjanes, [ɔ], entre els informants de la G1, respecte dels de la G2. Amb tot, cal prendre's aquests resultats amb molta cautela i plantejar la necessitat de dur a terme un estudi acústic complet i rigorós de les vocals tòniques mitjanes posteriors dels parlars gironins o, com a mínim, selvatans.

5.1.4 Vocal mitjana central no labialitzada (/ə/)

La vocal mitjana central, com a conseqüència de la posició àtona que necessàriament ocupa en els parlars del català central i també per les seves característiques acústiques, és un segment poc resistent i que, per tant, es veu fàcilment involucrat en una gran quantitat de fenòmens fonètics (BONET i LLORET 1998; RECASENS 1996). Tot seguit s'analitzen diversos processos d'elisió, inserció i ascens per assimilació soferts per /ə/ en els mots obtinguts a les enquestes.

5.1.4.1 Elisió

5.1.4.1.1 Posició inicial

Les entrevistes ens han permès constatar que l'elisió de la vocal mitjana central en posició inicial³⁴ es produeix molt freqüentment en la parla dels nostres informants, sobretot de la G2. Aquí n'observem tan sols tres casos: *assolellat*, *avellanes* i *eixugamà*.

Pel que fa a *assolellat* (v. Taula 5.27), l'elisió es produeix en un 60% de les 30 realitzacions efectives del mot. En la G2, la producció amb la vocal elidida arriba fins al 76,92% dels casos, i només els informants d'Amer, Riudellots de la Selva i Sils produeixen el mot amb la forma [ə]ssolellat. Els informants de la G1, en canvi, realitzen la forma elidida només en el 47,06% dels casos i la forma plena, en el 52,94%. D'aquests últims, 3 corresponen als informants dels municipis on els parlants de la G2 també realitzen la forma completa.

TAULA 5.27 <i>assolellat</i>							
	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER			x			x	2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM			x ^c	x			2
6. ARBÚCIES	x			x ^b			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x ^a			x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x					x	2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES			x			x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC			x			x	2
Total	9	3	8	10	0	4	34
	12		18		4		

^a[ə.su'leɪ]; ^b[su'le.jə]; ^c[su'leɪ]

³⁴ V. RECASENS (1996: 116-123), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001), PUIG (1990) i DORCA (2008).

El cas de *avellanes* (v. Taula 5.28) és encara més extrem: 14 dels 17 informants de la G2 (el 82,35%) produeixen la forma amb elisió, [bə'ʎa.nəs], mentre que tots 17 informants de la G1 realitzen la forma completa, [ə.βə'ʎa.nəs]³⁵. Un fet que cal tenir en compte és que la comarca de la Selva —sobretot les zones septentrional i central— és un important centre productor d'avellanes (v. GENERALITAT DE CATALUNYA, «Avellana de la Selva»), així que sobretot per a la gent més gran la paraula forma part del vocabulari més habitual.

TAULA 5.28 <i>avellanes</i>							
	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	17	3	0	14	0	0	34
	20		14		0		

³⁵ L'ALDC recull la realització de *avellana* amb elisió a Tossa de Mar.

Pel que fa a *eixugamà* (v. Taula 5.29), tot i que la quantitat de respostes és reduïda (només 23 dels informants van arribar a produir el mot, mentre que per als altres 11 l'objecte en qüestió era un *drap (de cuina)*), el 73,91% de les realitzacions presenten l'elisió de la vocal inicial. Les realitzacions dels informants de la G2 són majoritàriament elidides —només les parlants de Sant Hilari i Sils utilitzen la forma sense elisió—, mentre que les dels de la G1 es reparteixen molt més equitativament. Amb tot, sembla que l'elisió està molt consolidada, ja que la majoria dels informants la realitzen utilitzen el mot precedit de l'article —definit o indefinit— en la forma masculina i en fins a 6 de les formes amb elisió —2 corresponents a informants de la G1, els de Santa Coloma de Farners i Maçanet de la Selva— la palatal inicial és africada ([tʃu.ɣə'ma])³⁶.

TAULA 5.29 <i>eixugamà</i>							
	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER					x	x	2
3. ANGLÈS				x	x		2
4. OSOR					x	x	2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES				x	x		2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x			x	2
8. VILOBÍ D'ONYAR				x	x		2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA				x	x		2
10. CALDES DE MALAVELLA				x	x		2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS		x	x				2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC				x	x		2
Total	4	2	5	12	8	3	34
	6		17		11		

Si es comptabilitzen les realitzacions de tots tres mots, el resultat és d'un 56,32% de formes amb elisió de la vocal mitjana central en posició inicial, la majoria de les quals corresponen a la G2: del total de 44 realitzacions produïdes pels parlants més grans, 36, un 81,82%, presenten elisió; de les 43 realitzacions corresponents a la G1, en canvi, el fenomen només es produeix en 13 casos, un 30,23%. Resulta evident, per tant, que aquest tipus d'elisió està en retrocés. Tanmateix, també cal tenir en compte que es disposa de poques dades i que el percentatge d'elisió entre els informants de la G1 varia molt d'un mot a l'altre (del 0% d'elisió a *avellanes*, al 47,06% i el 55,56% d'elisió a *assolellat* i *eixugamà*, respectivament). Per explicar aquesta diferència recorrem a la freqüència dels tres mots en la llengua escrita: el *Diccionari de freqüències* (RAFEL

³⁶ L'ALDC recull la forma amb elisió i sense africació a Tossa de Mar

1998) dóna una freqüència de 327 per *avellana*, de 173 per *assolellat* i de 20 per *eixugamà*. Per tant, la pèrdua total de l'elisió a *avellana* podria explicar-se per la familiaritat amb la forma escrita de la paraula dels parlants més joves, que, en canvi, mantenen amb més freqüència l'elisió a *assolellat* i *eixugamà* perquè aquests dos mots queden més restringits a l'àmbit oral i, sobretot l'últim, quotidià.

Per fer-se una idea de l'abast real d'aquest tipus d'elisió, amb tot, caldria analitzar detalladament els fragments de conversa espontània enregistrats. Aquesta anàlisi hauria de reforçar la idea que les elisions de la vocal mitjana central en posició inicial són extremadament habituals entre els nostres informants: en el cas de la G2, en qualsevol categoria, i en el cas de la G1, amb menys freqüència, però també amb força incidència sobretot en les formes verbals més habituals (per exemple, *anar*, *agafar*, *arribar*, *haver-hi* —[i'βi.ə] en lloc de [jə'βi.ə]— o *abrigar*), i també en la locució adverbial *en acabat* —[əŋ.kə'βat]— i en l'adverbi *allà*.

5.1.4.1.2 Combinació /ə/ + ([j]) + /'a/ o /'e/

Un altre tipus d'elisió afecta la vocal mitjana central seguida de /a/ o /e/ tòniques, amb o sense inserció de [j] antihàtica³⁷. Així, les realitzacions recollides del mot *graelles* (v. Taula 5.30) presenten un 38,71% de casos d'elisió. Per franges d'edat, el 71,43% de realitzacions produïdes pels informants de la G2 presenten la forma elidida, i d'aquestes 10 formes, 9 presenten, a més de l'elisió, el segment [j] antihàtic ([gri'e.ʎə] o [gri'e.ʎəs]). Les 4 realitzacions de la G2 sense elisió corresponen als parlants de Santa Coloma de Farners i Riudellots de la Selva —que insereixen [j] antihàtica— i de Sils i Hostalric —que no la insereixen. Entre els informants de la G1, en canvi, hi ha només 2 casos d'elisió (Osor i Maçanet de la Selva), tots dos amb inserció de [j] antihàtica, mentre que en les produccions dels altres 15 informants no s'hi observa cap dels dos fenòmens³⁸.

³⁷ V. RECASENS (1996: 124); DCVB.

³⁸ L'ALDC recull *graelles* sense elisió de la vocal mitjana central pretònica però amb inserció de [j] antihàtica a Tossa de Mar.

TAULA 5.30 <i>graelles</i>							
	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x ^a			2
2. LA CELLERA DE TER	x					x	2
3. ANGLÈS	x			x ^a			2
4. OSOR			x ^a			x	2
5. SANT HILARI SACALM	x			x ^a			2
6. ARBÚCIES	x			x ^a			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x ^a					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x ^a			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x ^a					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x					x	2
11. VIDRERES	x			x ^a			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x ^a	x ^a			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x ^a			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x ^a			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	15	4	2	10	0	3	34
	19		12		3		

^a Inserció de [j] antihiàtica (v. 5.1.1.9)

És important remarcar que en cap de les realitzacions recollides del mot *paella* s'hi constata l'elisió de la vocal mitjana central pretònica, tot i que la incidència de la [j] antihiàtica és molt semblant a la de *graelles* (§5.1.9). En canvi, les converses enregistrades ens permeten constatar altres realitzacions amb aquesta mena d'elisió, com per exemple ['bjam] per [bə'jam] (*vejam*).

5.1.4.1.3 Estructures CVC(líquida)VCV(tònica) i CVC(líquida)V(tònica)

L'elisió de la vocal mitjana central pot produir-se també en posició pretònica, i és habitual en dos contextos: en la seqüència CVC(líquida)VCV(tònica), on l'elisió es pot produir abans o després de la líquida, o en la seqüència CVC(líquida)V(tònica), i en tots dos casos la líquida sol ser [r] i, en menor mesura, [l] (RECASENS 1996: 116)³⁹. A través de l'enquesta s'han recollit les realitzacions de 4 mots corresponent al primer tipus de seqüència —*barana, berenar, farigola* i *farina*— i les de 9 més amb el segon tipus de seqüència —*esperit de vi, safareig, garatge, taronges, diferents, parell, verat, Teresa* i *galàpet*.

Quant a l'estructura CVC(líquida)VCV(tònica), en el mot *barana* (v. Taula 5.31), per començar, les ocurrencies amb elisió de la vocal mitjana central (['bra.nəs]) es produeix en un 79,41% dels casos. L'altre 20,50%, sense elisió, el conformen les realitzacions dels informants de Maçanet de la Selva, les dels informants de la G1 d'Amer, Vidreres i Hostalric, i els de la G2 d'Arbúcies i Santa Coloma de Farners.

³⁹ V. INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2002) i, per exemple, DORCA (2008: 30), LUNA (1982: 158), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001: 29), PUIG (1997), VILÀ (1989: 34-36), DCVB (per exemple, *barana*).

TAULA 5.31 <i>bayana</i>							
	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES		x	x				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS		x	x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS			x	x			2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC	x			x			2
Total	4	3	13	14	0	0	34
	7		27		0		

En el cas de *farigola* (v. Taula 5.32), les elisions suposen el 34,38% de les ocurrències efectives totals,⁴⁰ però el 50% de les de la G2 —les dels informants d’Amer, Anglès, Arbúcies, Vilobí d’Onyar, Caldes de Malavella, Maçanet de la Selva, Sils i Sant Feliu de Buixalleu. Només els informants de la G1 d’Osor, Caldes de Malavella i Sant Feliu de Buixalleu, en canvi, realitzen [fri'yo.lə] en lloc de [fə.ri'yo.lə].

TAULA 5.32 <i>farigola</i>							
	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x					x	2
3. ANGLÈS				x	x		2
4. OSOR		x	x				2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	X			2
16. BREDÀ	x	x					2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	13	8	3	8	1	1	34
	21		11		2		

⁴⁰ Cal esmentar, aquí, que els cognoms *Frigolè/Frigoler* i *Frigola* tenen una presència notable a les comarques gironines, mentre que són molt poc freqüents o inexistents a la resta de demarcacions catalanes. En canvi, la forma *Farigola*, escassa, és més freqüent a Barcelona que no pas a Girona —no apareix ni a Lleida ni a Tarragona—, *Farigolè* es dona en menys de 4 casos a tot Catalunya i *Farigoler* no es registra (IDESCAT, «Cognoms de la població», <http://www.idescat.cat/cognoms/>).

Les ocurrencies de *berenar* (v. Taula 5.33) presenten una incidència del fenomen d'elisió de la vocal mitjana central del 80,65%. L'altre 19,35%, 6 ocurrencies sense elisió, correspon a les realitzacions de la informant de la G1 de Sant Hilari Sacalm i als de la G2 de Santa Coloma de Farners, Riudellots de la Selva, Maçanet de la Selva, Sils i Hostalric.

	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER			x			x	2
3. ANGLÈS			x			x ^a	2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM	x					x	2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS		x	x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA		x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA		x	x				2
13. SILS		x	x				2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC		x	x				2
Total	1	5	16	9	0	3	34
	6		25		3		

^a [bər'na]

Cap de les 34 realitzacions del mot *farina*, finalment, presenta elisió de la vocal mitjana central pretònica.

Pel que fa als mots amb l'estructura CVC(líquida)V(tònica), totes les realitzacions efectives de *esperit de vi* i *safareig* presenten elisió de la vocal mitjana central. La forma produïda, doncs, és [əs.prid.də'βi] en les 29 ocurrencies enregistrades del primer terme i [sə'frətʃ] per a les 34 del segon.

El mot *garatge* (v. Taula 5.34) presenta elisió en un 73,53% dels casos, el 70,59% de les ocurrencies de la G1 i el 76,47% de les de la G2. Les 9 realitzacions sense elisió corresponen als dos informants de La Celler de Ter i d'Hostalric, als de la G1 d'Arbúcies, Vilobí d'Onyar i Sant Feliu de Buixalleu i als de la G2 de Caldes de Malavella i Maçanet de la Selva. Cal esmentar, en aquest cas, que l'elisió de la vocal mitjana central final no sembla ser decidida per a l'elisió de la vocal pretònica, ja que es troben ocurrencies amb i sense incidència del fenomen en tots dos casos (es produeixen tant [gə'ra.ð̃zə] i [gə'rat̪] com ['grad.ð̃zə] i ['grat̪]).

	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x		x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA		x	x				2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA		x	x				2
13. SILS			x	x			2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	5	4	13	12	0	0	34
	9		25		0		

Les 34 ocurrences enregistrades del mot *taronges* (v. Taula 5.35) presenten elisió en 25 casos, el 73,53% del total, però la distribució intergeneracional és desigual. Així, els parlants de la G1 realitzen la forma amb elisió en el 58,82% de les realitzacions, mentre que els de la G2 les realitzen en un 88,24% dels enregistraments. Les 9 realitzacions sense elisió corresponen als dos informants d'Arbúcies, als de la G1 d'Amer, Santa Coloma de Farners, Caldes de Malavella, Vidreres, Maçanet de la Selva i Sils, i a la de la G2 d'Hostalric.

	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC		x	x				2
Total	7	2	10	15	0	0	34
	9		25		0		

El mot *diferents* (v. Taula 5.36), en canvi, es produeix sense elisió en un 79,41% dels casos. L'altre 20,59% correspon a 2 realitzacions especialment breus de la vocal mitjana central ([di.f^orens]), produïdes per l'informant de la G1 de La Cellera de Ter i pel de la G2 d'Osor, i a 5 realitzacions amb elisió, la de la informant de la G1 de Sant Hilari Sacalm i les de la G2 de Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva, Sils i Breda.

	[ə]		[i]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x							2
2. LA CELLERA DE TER		x	x						2
3. ANGLÈS	x	x							2
4. OSOR	x			x					2
5. SANT HILARI SACALM		x			x				2
6. ARBÚCIES	x	x							2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x							2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x					x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x					x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x							2
11. VIDRERES	x	x							2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x							2
13. SILS	x					x			2
14. RIUDARENES	x	x							2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x							2
16. BREDÀ	x					x			2
17. HOSTALRIC	x	x							2
Total	15	12	1	1	1	4	0	0	34
	27		2		5		0		

Pel que fa a *parell* (v. Taula 5.37), el mot es pronuncia sense elisió en un 78,13% dels casos, 15 realitzacions que representen el 88,24% de la G1 i 10 que representen el 66,67% de la G2. Les 7 realitzacions amb elisió són les dels informants de Riudarenes, les de l'informant de la G1 d'Osor i les dels informants de la G2 d'Anglès, Vilobí d'Onyar, Sils i Sant Feliu de Buixalleu.

TAULA 5.37 <i>parell</i>							
	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER	x					x	2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR		x	x				2
5. SANT HILARI SACALM	x					x	2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES			x ^a	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x	x					2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	15	10	2	5	0	2	34
	25		7		2		

^a [pə'reʎ] durant la pregunta, ['prej] durant l'entrevista.

Pel que fa a *verat* (v. Taula 5.38), se n'han recollit només 22 ocurrències (12 dels informants de la G1 no van reconèixer el tipus de peix representat a la imatge), però d'aquestes només 6, el 27,27%, presenten elisió. Corresponen a les realitzacions dels dos informants d'Osor, del de la G1 de Riudellots de la Selva i dels de la G2 d'Arbúcies, Vilobí d'Onyar i Sant Feliu de Buixalleu.

TAULA 5.38 <i>verat</i>							
	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER		x			x		2
3. ANGLÈS		x			x		2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM		x			x		2
6. ARBÚCIES				x	x		2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS		x			x		2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA		x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA		x			x		2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA		x			x		2
13. SILS		x			x		2
14. RIUDARENES		x			x		2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU				x	x		2
16. BREDÀ		x			x		2
17. HOSTALRIC		x			x		2
Total	3	13	2	4	12	0	34
	16		6		12		

Per altra banda, s'han obtingut 14 realitzacions de l'antropònim *Teresa*, i d'aquestes, totes excepte dues —les dels informants de la G1 d'Hostalric i de la G2 de Sils— presenten elisió de la vocal mitjana central. Finalment, de tots els casos enregistrats de *galàpet* només un presenta elisió, i és amb la forma [əz'ɣla.put], que realitza l'informant de la G2 de Caldes de Malavella.

Vistos els resultats, es plantegen dues conclusions inicials: primer, que la incidència del fenomen varia molt d'un mot a un altre (del 0% a *farina*, al 100% a *esperit de vi* o *safareig*) i, en segon lloc, que els informants de la G1 són molt menys propicis a utilitzar les formes amb elisió que no pas els de la G2. En relació amb la primera qüestió, és evident que cal plantejar la necessitat d'elaborar un estudi aprofundit sobre els factors que determinen la probabilitat dels mots a ser sotmesos a aquest tipus d'elisió ja que, almenys amb els nostres (escassos) resultats, no hi cap factor que permeti ni tan sols aventurar hipòtesis en aquest sentit. Pel que fa a la segona qüestió, cal agafar-se els resultats amb molta cautela, ja que les dades enregistrades durant la conversa espontània i, sobretot, abans i després de les entrevistes, apunten a una incidència molt superior de l'elisió que no pas la que s'observa als resultats, i en una quantitat de mots considerable.

5.1.4.1.5 Combinació *-ia* en posició final

Dos dels mots recollits a l'enquesta presenten elisió de la vocal mitjana central en la combinació *-ia* en posició final⁴¹ en un cas: [ˈfɪŋ.dri] (*síndria*, Amer, G2) i [iˈkle.zi] (*església*, Sant Hilari Sacalm, G2).

Tot i que, evidentment, aquestes dues realitzacions són merament testimonials, les mostres recollides del mot *síndria* resulten interessants perquè, paral·lelament a aquest cas d'elisió de la vocal mitjana central final, la majoria de realitzacions del mot presenten hiat en el segment final i uns quants es produeixen com a paroxítons. Així, com s'observa a la Taula 5.39, 18 de les 34 realitzacions del mot —8 corresponents a informants de la G1 i a municipis de la meitat nord de la comarca, 10 a la G2—, és a dir, el 52,94%, s'efectuen amb un hiat clarament perceptible a final de mot ([ˈs/ɪŋ.dri.ə]), i 4 —totes d'informants de la G2—, un 11,76%, es produeixen

⁴¹ Fenomen documentat a les Guillerries (DORCA 2010), la Garrotxa (MONTURIOL i DOMÍNGUEZ 2001), Camprodon (BIRBA 1989). GRIERA (1930) i LUNA (1983) l'esmenten com a característica del català de Girona i del septentrional de transició, respectivament, però tenint en compte que es tracta d'un procés en retrocés. És considerat, en general, una característica pròpia del balear i el rossellonès (VENY 2002).

[/s/iŋ'dri.ə], això és, com un mot pla i no pas esdrúixol. Es tracta d'un fet destacable ja que la gran majoria de realitzacions del segment final *-ia* es produeixen amb diftongació, amb l'excepció d'algunes realitzacions de *convergència*, *imprudència*, *independència* i *sèpia*, de la mateixa manera que, excepte algunes realitzacions minoritàries de *injecció* i *comunió*, el segment *-ió* en posició final també es produeix bàsicament diftongat.

TAULA 5.39 <i>síndria</i>									
	['s/iŋ.dri.ə]		['s/iŋ.drjə]		['s/iŋ.dri]		s[iŋ'dri.ə]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x					2
3. ANGLÈS	x	x							2
4. OSOR	x	x							2
5. SANT HILARI SACALM		x	x						2
6. ARBÚCIES		x	x						2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x							2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x							x	2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x							2
10. CALDES DE MALAVELLA		x	x						2
11. VIDRERES			x					x	2
12. MAÇANET DE LA SELVA		x	x						2
13. SILS		x	x						2
14. RIUDARENES			x					x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x							2
16. BREDÀ			x					x	2
17. HOSTALRIC	x			x					2
Total	8	10	9	2	0	1	0	4	34
	18		11		1		4		

5.1.4.2 Inserció

5.1.4.2.1 Posició inicial

El fenomen consistent en la inserció de vocal mitjana central en posició inicial de mot⁴² es pot observar en el mot *nou* (amb el sentit de fruit de la noguera). De les 33 realitzacions efectives recollides (v. Taula 5.40)⁴³, 15, un 45,45%, presenten el segment /ə/ en posició inicial, i aquestes produccions es distribueixen de manera força equitativa entre parlants de la G1 i de la G2⁴⁴. A més a més, en 11 de les 17 localitats enquestades els informants de totes dues franges d'edat produeixen la mateixa forma, amb o sense elisió. Dels 5 municipis en què les dues realitzacions difereixen, 3 corresponen a casos en què la inserció de la vocal mitjana central la produeix l'informant de la G1. Això pot indicar una certa tendència a aquesta mena d'insercions per part dels parlants més joves, potser com a reacció a la tendència a l'elisió de /ə/ en posició inicial per part dels parlants més grans (§1.4.1.1).

	[ə]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS		x	x				2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS		x	x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR		x	x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA				x	x		2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	7	8	9	9	1	0	34
	15		18		1		

⁴² DCVB; DORCA (2008: 28).

⁴³ Cal tenir en compte que, tot i que a la imatge presentada als informants hi apareixen dues nous, per tal d'evitar ambigüitats en la pronúncia, molts dels informants van realitzar igualment les formes potencialment ambigües compostes per l'article —definit o indefinit— i el substantiu en singular.

⁴⁴ L'ALDC recull *nous* sense inserció de vocal mitjana central a Tossa de Mar.

5.1.4.2.2 [ə] *medial en el grup –rn*

BONET i LLORET (1998: nota 11) esmenten casos aïllats d'inserció de vocal mitjana central en el grup final *–rn* en mots com *carn*, *forn* o *hivern*, constatats a Sant Climent de Llobregat i en algunes zones del Maresme. Les entrevistes han permès enregistrar les realitzacions [ˈfɔ.rən]/[ˈfə.rən], [iˈβɛ.rən] i [imˈfɛ.rən] dels mots *forn*, *hivern* i *infern*, produïdes per les informants de la G2 d'Amer i d'Anglès. La constància de produccions similars en alguns municipis del Gironès (Besanó i Salt, per exemple) fan pensar que potser aquesta inserció no és tan testimonial com podria semblar, i mereixeria un estudi més aprofundit.

5.1.4.3 *Ascens vocàlic assimilatori*

Els mots que s'analitzen a continuació presenten casos d'ascens de la vocal mitjana central, [ə], a [i] o a [u], segons el cas, per assimilació total o parcial a la vocal tònica o a la palatalitat dels segments adjacents⁴⁵. Es tracta dels mots *estiu*, *esternudar*, *genoll*, *injecció*, *erugues*, *sargir*, *seixanta* i *xeringa*.

El mot *estiu* (v. Taula 5.41) presenta un ascens de la vocal mitjana central inicial a [i], per assimilació a la vocal tònica, en 23 de les 34 ocurrències, un 67,65% dels casos. Aquest percentatge, tanmateix, correspon a la totalitat de les realitzacions de la G2 (17), però només a un 35,29% de les de la G1, les dels informants d'Anglès, Sant Hilari Sacalm, Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva, Vidreres i Breda. Les altres 11 formes, doncs, es produeixen sense ascens vocàlic.

TAULA 5.41 <i>estiu</i>							
	[ə]		[i]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC	x			x			2
Total	11	0	6	17	0	0	34
	11		23		0		

⁴⁵ V. RECASENS (1996: 128).

Els mots *esternudar*, amb la variant *esternut* (v. Taula 5.42), presenta ascens de la vocal mitjana central de la síl·laba pretònica a [u], per assimilació a la vocal tònica, en 14 de les 28 ocurrències⁴⁶. Per generacions, la majoria de formes amb ascens vocàlic ([əs.tur.nu'ða], [əs.tur'nut]) correspon a la G1 (el 52,94% de les realitzacions totals d'aquesta franja d'edat), però cal tenir en compte que només hi ha enregistrades 11 ocurrències de la G2. Les ocurrències de 5 dels altres 6 informants d'aquesta generació corresponen a realitzacions del mot *eixavuirar*, amb diverses variants⁴⁷, i, curiosament, tots els informants de la G1 d'aquests municipis —Amer, La Celler, Anglès, Sant Hilari Sacalm i Santa Coloma de Farners— realitzen *esternudar* o *esternut* amb ascens vocàlic. L'informant de la G1 d'Osor, en canvi, que dona [tʃə'βuj.ru] com a primera resposta, realitza *esternut* sense ascens, mentre que la informant de la G1 de Sant Hilari Sacalm, que respon inicialment «[ə.ʃə.βuj'ra]» i «[ʃə'βuj.ru]», realitza *esternudar* amb ascens vocàlic.

TAULA 5.42 <i>esternudar</i>							
	[ə]		[u]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x			x ^b	2
2. LA CELLERA DE TER			x			x	2
3. ANGLÈS			x ^a			x ^c	2
4. OSOR	x ^a			x			2
5. SANT HILARI SACALM			x			x ^d	2
6. ARBÚCIES	x ^a	x ^a					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x ^a			x ^e	2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x ^f			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x ^a	x ^a					2
10. CALDES DE MALAVELLA			x ^a	x ^a			2
11. VIDRERES			x	x ^a			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x ^a			2
13. SILS	x ^a	x ^a					2
14. RIUDARENES			x			x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x ^a	x ^a					2
16. BREDÀ			x				2
17. HOSTALRIC	x	x ^a					2
Total	8	6	9	5	0	6	34
	14		14		6		
^a <i>esternut</i> ^b «un home que [ʃə'βuj.ðə], vol [ʃə.βuj'ða]» ^c [tʃə'βuj.ðu] ^d [tʃə'βuj.ru] ^e [ʃə'βuj.ru] ^f <i>esternut</i> , [əs.tor'nut]							

⁴⁶ L'ALDC recull *esternudar* sense ascens vocàlic a Tossa de Mar.

⁴⁷ V. DIEC2 (*eixavuirar*), DCVB (*eixabuirar* i *xabuirar*), VENY (1984: 78).

Pel que fa a *genoll* (v. Taula 5.43), el mot es produeix amb ascens de la vocal mitjana central a [u], per assimilació amb la vocal tònica, en exactament el 50% dels casos⁴⁸. La distribució per generacions, però, és completament inversa: la forma sense ascens ([ʒə]noll) representa el 82,35% de les formes produïdes pels informants de la G1 i només el 17,65% de les de la G2; la forma amb ascens vocàlic ([ʒu]noll), en canvi, representa el 82,35% de les ocurrences de la G2 però només el 17,65% de les de la G1. A Vilobí d'Onyar i Caldes de Malavella, els dos informants realitzen la forma normativa; a Osor i a Riudarenes, els dos informants produeixen la forma amb ascens vocàlic; a Hostalric, la informant de la G1 realitza [ʒə]noll i el de la G1, per contra, [ʒu]noll; i a tots els altres pobles, l'informant de la G1 utilitza la forma sense ascens i el de la G2, la forma amb ascens.

TAULA 5.43 <i>genoll</i>							
	[ə]		[u]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x ^a			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC		x	x				2
Total	14	3	3	14	0	0	34
	17		17		0		

^a [ʒu.nu'eŀ]

⁴⁸ L'ALDC recull *genoll* amb ascens vocàlic a Tossa de Mar.

El mot *injecció* (v. Taula 5.44) presenta ascens vocàlic en un 42,86% de les ocurrences, 12 realitzacions. Corresponen al 64,29% de les realitzacions de la G2 —Amer, Osor, Sant Hilari Sacalm, Vilobí d’Onyar, Caldes de Malavella, Vidreres, Maçanet de la Selva, Sils i Sant Feliu de Buixalleu— però només al 21,43% de les de la G1 —Sant Hilari Sacalm, Arbúcies i Caldes de Malavella. Cal destacar, però, dos fets: per una banda, que la majoria de realitzacions amb ascens vocàlic (*inj[i]cció*) es realitzen en casos en què també es produeix una dentalització de la fricativa palatal (/ʒ/>[d], v. §2.7.3); per altra banda, el cas de metàtesi de la informant de la G2 d’Anglès, que produeix [əŋ.dik'sjo].

TAULA 5.44 <i>injecció</i>							
	[ə]		[i]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER					x	x	2
3. ANGLÈS					x	x ^a	2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES		x	x				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D’ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES	x					x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU				x	x		2
16. BREDÀ	x	x					2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	11	5	3	9	3	3	34

^a Metàtesi: [əŋ.dik'sjo]

Quant a *erugues* (v. Taula 5.45), les 20 ocurrències presenten una incidència d'ascens de la vocal mitjana central inicial a [u], per assimilació a la vocal tònica, en el 50% dels casos. D'aquests, la majoria (9 realitzacions) corresponen a informants de la G1 —Amer, Osor, Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar, Vidreres, Sils i Riudarenes— i només 1 a la G2 —Sils— però cal tenir en compte que només es tenen 6 realitzacions enregistrades per a aquesta franja d'edat.

TAULA 5.45 <i>erugues</i>							
	[ə]		[u]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x			x	2
2. LA CELLERA DE TER					x	x	2
3. ANGLÈS		x			x		2
4. OSOR			x			x	2
5. SANT HILARI SACALM		x			x		2
6. ARBÚCIES	x					x	2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS		x	x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR		x	x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA			x			x	2
11. VIDRERES			x			x	2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x					x	2
13. SILS			x	x			2
14. RIUDARENES			x			x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x					x	2
16. BREDÀ	x					x	2
17. HOSTALRIC			x			x	2
Total	5	5	9	1	3	11	34
	10		10		14		

Pel que fa a *sargir* (v. Taula 5.46) també se'n tenen poques dades i la majoria corresponen a la G2 (15 de 21), ja que la majoria d'informants de la G1 desconeixia el mot. S'ha considerat pertinent incloure els resultats d'aquesta paraula a l'anàlisi, però, perquè les realitzacions amb ascens de la vocal mitjana central a [u] per assimilació d'altura amb la vocal tònica, [sur'zi], representen el 90,48% de les ocurrències, el 83,33% de les realitzacions de la G1 i el 93,33% de les de la G2⁴⁹. Només els informants de la G1 de la Cellera de Ter i la de la G2 d'Hostalric, doncs, realitzen el mot sense ascens vocàlic i, encara, el primer dubta entre les dues variants, tot i que finalment acaba donant per bona la forma estàndard.

TAULA 5.46 <i>sargir</i>							
	[ə]		[u]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER	x ^a			x			2
3. ANGLÈS				x	X		2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES				x	x		2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS				x	x	x	2
8. VILOBÍ D'ONYAR				x	x		2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA				x	x		2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES				x	x		2
12. MAÇANET DE LA SELVA				x	x		2
13. SILS				x	x		2
14. RIUDARENES					x	x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU				x	x		2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC		x	x				2
Total	1	1	5	14	11	2	34
	2		19		13		

^a «[su]...[sər'ziɾ.lu], no?»

Finalment, per una banda, el mot *seixanta* presenta ascens de la vocal mitjana central a [i], per assimilació de la palatalitat de la sibilant, en tots els casos excepte les realitzacions dels informants de la G1 de Caldes, Hostalric i Maçanet. *Xeringa*, en canvi, presenta ascens de [ə] a [i] per assimilació de la palatalitat i a la tònica en només un cas, el de la producció de l'informant de la G1 d'Anglès.

5.1.4.4 Inserció de [t] final

V. §5.1.5.1, *mapa*.

⁴⁹ L'ALDC recull *sargir* amb ascens de la vocal mitjana central a Tossa de Mar.

5.1.5 Vocal alta anterior no labialitzada (/i/)

5.1.5.1 Inserció de [t] final

Certs mots acabats en /i/ presenten la inserció sistemàtica de [t] final⁵⁰. Les enquestes han permès enregistrar les paraules *api*, *escorpi*, *geni*, *premi*, *llavis*, *llapis* (en singular i en plural) amb uns nivells molt variats d'incidència de la inserció de [t].

En els mots *api* i *escorpi*, per una banda, la inserció hi és molt freqüent. En el cas de *api* (v. Taula 5.47), la inserció es produeix en el 78,79% de les ocurrencies, el 68,75% de les realitzacions de la G1 i el 88,24% de les de la G2. Els únics informants que no realitzen [ˈa.pi.t], doncs, són els de la G1 de La Celler de Ter, Santa Coloma de Farners Sils i Sant Feliu de Buixalleu, la informant de la G2 d'Amer i també els dos informants de Maçanet de la Selva. D'altra banda, cal esmentar que la informant de la G2 de Sils realitza el mot amb inserció però sense explosió del segment oclusiu.

	[Ø]		[t]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER		x	x				2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS				x	x		2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x			x ^a			2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC			x	x			2
Total	5	2	11	15	1	0	34
	7		26		1		

^a [ˈa.pi.t]

⁵⁰ DCVB; el fenomen es considera propi de tot el domini lingüístic (RECASENS 1996: 225).

Pel que fa a *escorpi* (v. Taula 5.48), de les 30 realitzacions efectives, 22, un 70,97%, presenten inserció de [t] final. El fenomen es produeix en un 92,31% de les realitzacions de la G2, però, en canvi, en tan sols un 58,82% de les de la G1. 6 de les 8 ocurrencies sense inserció, a més a més, les produeixen els informants de la G1 de municipis de la meitat meridional de la comarca: Vidreres, Maçanet de la Selva, Sils, Sant Feliu de Buixalleu, Breda i Hostalric. Les altres dues corresponen a l'informant de la G1 de la Celler de Ter i de la G2 d'Osor.

TAULA 5.48 <i>escorpi</i>							
	[Ø]		[t]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER	x					x ^a	2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR		x	x				2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x			x	2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES			x			x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	X					x	2
17. HOSTALRIC	x			x			2
Total	7	1	10	12	0	4	34

^a [ə.s.kur.pi' o]

La inserció de [t] al final de *geni* i *premi*, per altra banda, és molt menys habitual. Així, la paraula *geni* (v. Taula 5.49), amb 28 ocurrències enregistrades, presenta una incidència d'inserció de [t] final de només el 39,29%. La majoria de les realitzacions de la G2 (10, el 76,92%) presenten la forma amb inserció, però d'entre els informants de la G1 només el de Riudellots de la Selva realitza ['ʒe.nit] —encara que, curiosament, la informant de la G2 del mateix municipi és una de les 3 úniques de la seva franja d'edat, juntament amb els de Sils i Sant Feliu de Buixalleu, que no insereix el segment [t].

TAULA 5.49 <i>geni</i>							
	[Ø]		[t]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x					x	2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR					x	x	2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x					x	2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA		x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC					x	x	2
Total	14	3	1	10	2	4	34
	17		11		6		

Igualment, en el cas de *premi* (v. Taula 5.50), només 10 de les 32 ocurrencies efectives del mot, un 31,25%, presenten el segment inserit. En aquest cas, a més a més, la incidència del fenomen descendeix molt també en el cas de la G2, i n'apareixen només 9 casos, un 60% de les 15 realitzacions efectives. Pel que fa a la G1, només l'informant de Riudarenes realitza el mot amb la forma ['pre.mit]. Els 6 informants de la G2 que utilitzen la forma sense inserció, ['pre.mi], són els de La Cellera de Ter, Osor, Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva, Vidreres i Hostalric.

TAULA 5.50 <i>premi</i>							
	[Ø]		[t]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x					x	2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x					x	2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	16	6	1	9	0	2	34
	22		10		2		

Tot seguit, cal considerar els casos de *llapis* (en singular i en plural) i de *llavis*, en què la inserció es produeix, no a final de mot, sinó entre els segments vocàlic /i/ i consonàntic /s/. En el cas de la forma singular de *llapis* (v. Taula 5.51), la inserció ([^hla.pits]) es produeix en el 38,24% de les realitzacions. 11 corresponen a la G2 (un 64,71% de les ocurrencies en aquesta franja d'edat), i només 2 —Amer i Riudarenes— a la G1 (un 11,76% del total de realitzacions dels més joves). Les realitzacions sense inserció de la G2 són les dels informants de Santa Coloma de Farners, Riudellots de la Selva, Vidreres, Sils, Sant Feliu de Buixalleu i Hostalric.

	[Ø]		[t]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	15	6	2	11	0	0	34
	21		13		0		

La situació en el cas de la forma plural de *llapis* és més complexa, ja que es presenten 3 realitzacions diferents: ['*la.pis*], ['*la.píts*] i ['*la.pi.sus*] (v. Taula 5.52). La forma amb inserció representa la major part dels casos, el 44,12%, i la produeixen el 64,71% dels informants de la G2, però només el 23,53% dels de la G1. La forma amb una flexió de plural regularitzada, ['*la.pi.sus*], en canvi, suposa el 29,41% de les realitzacions totals, però la produeixen només els informants de la G1 i representa el 58,82% de les ocurrències d'aquesta franja d'edat. La forma normativa, per tant, esdevé minoritària: l'utilitzen el 26,47% dels informants, un 17,65% dels de la G1 —Anglès, Riudellots de la Selva i Maçanet de la Selva— i un 35,29% dels de la G2 —Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva, Caldes de Malavella, Maçanet de la Selva, Sils i Hostalric.

	<i>llapi</i> [Øs]		<i>llapi</i> [ts]		<i>llapi</i> [sus]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER				x	x				2
2. LA CELLERA DE TER			x	x					2
3. ANGLÈS	x			x					2
4. OSOR			x	x					2
5. SANT HILARI SACALM				x	x				2
6. ARBÚCIES				x	x ^a				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS				x	x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR		x			x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x							2
10. CALDES DE MALAVELLA		x	x						2
11. VIDRERES				x	x				2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x							2
13. SILS		x			x				2
14. RIUDARENES			x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU				x	x				2
16. BREDÀ				x	x				2
17. HOSTALRIC		x			x				2
Total	3	6	4	11	10	0	0	0	34
	9		15		10		0		

^a ['*la.pi.zus*]

Pel que fa a *llavis*, la inserció del segment [t] és del tot testimonial, i només ocorre en la forma produïda per la informant de la G2 d'Amer⁵¹.

Finalment, la inserció de [t] també afecta almenys un mot acabat en /ə/. Es tracta de *mapa* esdevé ['*ma.pət*] i ['*ma.pəts*] en les realitzacions de les informants de la G2 d'Anglès i d'Amer, respectivament.

El fet que el fenomen sigui molt més freqüent entre els informants de la G2 que no pas entre els de la G1 però que, al mateix temps, les realitzacions de la G1 presentin nivells d'incidència de la inserció molt variats segons el mot sembla indicar que, mentre que per als parlants de la G2 el fenomen és espontani i productiu, per als de la G1 es tracta d'una realització lexicalitzada (els fragments de conversa espontània permeten

⁵¹ L'ALDC recull *llavis* també sense elisió a Tossa de Mar.

observar, per exemple, que els informants de la G2 realitzen també la inserció en mots com *col·legi* o *incendi*, mentre que els de la G1 no en produeixen més casos). D'altra banda, la gran quantitat de realitzacions amb [t] produïdes pels informants de la G1 en la forma plural de *llapis* es deu, sens dubte, a la necessitat de distingir aquesta forma de la del mot en singular.

5.1.5.2 Descens vocàlic

Les informants de la G2 d'Anglès i d'Amer produeixen el mot *bicicleta* amb un descens dissimilatori de la primera vocal /i/, [bə.si'klɛ.tə]⁵². El mateix fenomen, però conseqüència de la nasalització vocàlica provocada per /n/ (RECASENS 1996: 68), es produeix en la realització de la paraula *incendi* dels informants de la G2 d'Amer i de Sant Feliu de Buixalleu, que realitzen [ən'sɛŋ̃.di] i [ən'sɛŋ̃.dit̃], respectivament.

⁵² V. DCVB.

5.1.6 Vocal alta posterior labialitzada (/u/)

5.1.6.1 Dissimilació vocàlica

A continuació es presenta l'anàlisi de tres mots que presenten casos de dissimilació entre la vocal alta posterior (/u/) en posició àtona i la resta de vocals del mot⁵³. Es tracta de *comunió*, *telèfon* (bàsicament amb la forma [tə'le.fu.nu]) i *xocolata*.

Pel que fa a *comunió* (v. Taula 5.53), les realitzacions d'aquest mot presenten dissimilació vocàlica en un 61,76% de les ocurrències, un 58,82% de les de la G1 i un 64,71% de les de la G2. Els 13 casos sense dissimilació corresponen a tots dos informants de Sant Hilari Sacalm, Vidreres i Sils, als de la G1 de Caldes de Malavella, Maçanet de la Selva, Sant Feliu de Buixalleu i Breda, i als de la G2 d'Anglès, Santa Coloma de Farners i Riudellots de la Selva.

	[u]		[ə]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS		x	x				2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS		x	x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA		x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC			x	x			2
Total	7	6	10	11	0	0	34
	13		21		0		

El mot *telèfon* (v. Taula 5.54), per altra banda, presenta la realització castellana del mot, *teléfono*, en 14 casos —12 corresponents a la G2 i 2 a la G1—, tots naturalitzats: la vocal mitjana anterior tònica es realitza baixa, [ɛ], i la vocal mitjana posterior final, en posició àtona, se sotmet al procés de reducció vocàlica general i esdevé [u]. En 8 d'aquests 14 casos, el 66,67%, a més a més, la vocal àtona de la penúltima síl·laba presenta dissimilació i es realitza [ə]. Així doncs, els parlants de la G2 d'Amer, La Cellera, Anglès, Osor, Sant Hilari Sacalm, Maçanet de la Selva, Riudarenes i Sant Feliu de Buixalleu, i els de la G1 d'Arbúcies i Hostalric, produeixen la forma [tə'le.fə.nu]. A més a més, però, els informants de la G1 de Vilobí d'Onyar i de

⁵³ V. RECASENS (1996: 150).

la G2 de Santa Coloma de Farners presenten la realització [tə'le.fən], és a dir, amb dissimilació vocàlica però sense el segment final que provoca la dissimilació en primer lloc.

TAULA 5.54 <i>telèfon</i>									
	[tə'le.fun]		[tə'le.fu.nu]		[tə'le.fən]		[tə'le.fə.nu]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x							x	2
2. LA CELLERA DE TER	x							x	2
3. ANGLÈS	x							x	2
4. OSOR	x							x	2
5. SANT HILARI SACALM	x							x	2
6. ARBÚCIES		x					x		2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x					x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR				x	x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x					2
11. VIDRERES	x	x							2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x							x	2
13. SILS	x	x							2
14. RIUDARENES	x							x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x							x	2
16. BREDÀ	x			x					2
17. HOSTALRIC		x					x		2
Total	14	4	0	4	1	1	2	8	34
	18		4		2		10		

El mot *xocolata*, finalment, presenta dissimilació vocàlica a la síl·laba inicial en 4 casos. Així, els informants de la G2 de La Cellera de Ter i Sant Hilari Sacalm realitzen [ʃə.ku'la.ta], i els de Sils i Sant Feliu de Buixalleu, [tʃə.ku'la.ta].

5.1.6.2 *Assimilació parcial d'altura*

Les informants de la G2 d'Amer i d'Anglès presenten la realització [mə'ðo.ʃə] per al mot *maduixa*⁵⁴. Aquesta realització podria explicar-se per un procés d'assimilació parcial d'altura de la vocal tònica a les vocals mitjanes centrals àtones de les síl·labes adjacents, en un cas semblant al que es presenta en l'adverbi *amunt*, que, com es constata als enregistraments de conversa espontània d'Amer, Anglès o La Cellera de Ter, per exemple, es realitza tant [ə'mun] com [ə'mon].

Tanmateix, el DCVB recull *madoixa* com a variant «més dialectal» de *maduixa*⁵⁵ i dóna la forma gèl·lica *majopa* com a etimologia de totes dues realitzacions, i el DECLC proposa la unitat bàsica *MAIOSTA com a probable forma etimològica preromana a l'arrel de diverses variants de *maduixa* en diverses llengües. A més a més, al diccionari de Coromines s'hi esmenta que la forma amb /o/ es manté gairebé exclusivament a les àrees pirinenques i prepirinenques, i que s'hi utilitza, en alternança amb la forma amb /u/, per designar la «varietat silvestre». Aquesta és la situació a Amer, però a la inversa: la informant afirma que la forma [mə'ðo.ʃə] designa els fruits més grossos, i [mə'ðu.ʃə], els més petits, els de bosc. Sembla, per tant, que la realització amb [o] de les nostres informants d'Amer i d'Anglès per al mot *maduixa* té una explicació etimològica.

⁵⁴ V. MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001).

⁵⁵ El DCVB recull realitzacions amb aquesta forma a Puigcerdà, Sant Joan de les Abadesses, Campdevànol, Molló, Besalú, Rocabruna, Bordils, Olot, Rupit, Sant Bartomeu del Grau, Torelló i Solsona.

5.1.7 Altres casos de metàtesi

Les enquestes han permès constatar la vitalitat de dos casos de metàtesi vocàlica, els que afecten el substantiu *llonganissa* i el verb *ofegar*. En el primer cas, tots els informants excepte la de la G2 d'Amer i els de la G1 d'Hostalric i Vilobí d'Onyar (aquest últim amb pares no nadius) presenten ocurrencies amb metàtesi, és a dir, [ʎəŋ.gə'ni.sa] en lloc de [ʎuŋ.gə'ni.sa].

Les realitzacions del mot *ofegar*, en canvi, presenten molta més variació (v. Taula 5.55). El 61,29% de les formes, 19 ocurrencies —un 64,71% de les de la G1 i un 57,14% de les de la G2—, presenten metàtesi dels segments [u] i [ə]. Aquestes realitzacions presenten metàtesi independentment de quina sigui la forma conjugada del verb, i en un cas, el de l'informant de la G2 de la Celler de Ter, es percep clarament com, a més de la metàtesi, hi ha elisió de la vocal mitjana central inicial ([u.fə'yan]>[əfu'yan]>[fu'yan], v. §5.1.4.1.1). D'entre les altres 12 realitzacions sense metàtesi, 6 corresponen a informants de la G1 i 6, a la G2, i 8 als dos informants d'Amer, Arbúcies, Vilobí d'Onyar i Vidreres.

TAULA 5.55 <i>ofegar</i>							
	[u]f[ə]gar		[ə]f[u]gar		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER	x			x ^a			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA		x	x				2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x			x	2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES			x			x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x			x	2
16. BREDÀ		x	x				2
17. HOSTALRIC			x	x			2
Total	6	6	11	8	0	3	34
	12		19		3		

^a [fu'yan]

Les diferències en el nivell d'incidència del fenomen en els dos mots analitzats pot explicar-se, parcialment, per la freqüència d'un i altre mot en la llengua escrita (*llonganissa* té una freqüència de 100; *ofegar*, de 706 (RAFEL 1998)). La incidència relativament alta de formes sense metàtesi entre els informants de la G2, però, obliga a assenyalar també altres factors, com la manca de prestigi de la metàtesi, el fet que *llonganissa* formi part del lèxic casolà i l'alternança, entre els parlants més grans, dels verbs *ofegar* i *negar*, obtingut com a primera o única resposta en més d'un cas.

5.1.8 Inserció de [j] antihàtica

La inserció de [j] antihàtica —és a dir, d'un segment [j] que serveix per desfer un hiat format, habitualment, per una vocal mitjana anterior alta o baixa i, en català central, una altra de mitjana central—⁵⁶ sembla, en els enregistraments de conversa espontània, un fenomen amb una incidència relativament elevada. En els dos mots utilitzats per analitzar el fenomen en les enquestes, tanmateix, el grau d'afectació d'aquesta inserció és més aviat moderat. El mot *graelles* (v. Taula 5.56), per una banda, presenta inserció del segment antihàtic en un 41,94% dels casos, que corresponen a 11 de les 14 realitzacions de la G2 (el 78,57%) però només a 2 de les 17 ocurrències de la G1 (un 11,76%), les dels informants d'Osor i Maçanet de la Selva. De les 13 formes amb inserció, a més a més, 12 —totes excepte la de la informant de la G1 de Riudellots de la Selva— presenten, a més de la inserció de [j], elisió de la vocal mitjana central precedent ([gri'e.ʎə] o [gri'e.ʎəs], v. §5.1.4.1.2). Les 3 realitzacions de la G2 que no presenten inserció del segment antihàtic corresponen a les informants de Sils, Breda i Hostalric⁵⁷.

	[Ø]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x ^b			2
2. LA CELLERA DE TER	x					x	2
3. ANGLÈS	x			x ^b			2
4. OSOR			x ^b			x	2
5. SANT HILARI SACALM	x			x ^b			2
6. ARBÚCIES	x			x ^b			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x ^b			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x					x	2
11. VIDRERES	x			x ^b			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x ^b	x ^b			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x ^b			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x ^b			2
16. BREDÀ	x	x ^a					2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	15	3	2	11	0	3	34
	18		13		3		
^a [gre'ʎəs]							
^b [gri'e.ʎə(s)]							

Pel que fa a *paella* (v. Taula 5.57), la situació és semblant: hi ha inserció de [j] antihàtica en 18 de les 34 ocurrències del mot —un 52,94% dels casos—, que representen un 88,24% de les realitzacions de la G2 però només a un 17,65% de les de

⁵⁶ V. RECASENS (1996: 300), DCVB (*paella, idea*) i MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001, per exemple *idea* o *paiella* [sic]), entre molts d'altres.

⁵⁷ L'ALDC recull *graelles* amb inserció de [j] antihàtica i sense elisió de la vocal mitjana central pretònica a Tossa de Mar.

la G1, les dels informants d'Osor, Caldes de Malavella i Vidreres⁵⁸. Les dues informants de la G2 que no realitzen la inserció són les de Sils i Hostalric, que tampoc la realitzen en el mot *graelles*. En el cas de *paella*, a diferència de *graella*, no hi ha cap cas d'elisió de la vocal mitjana central precedent, així que no sembla que aquest sigui un factor influent per a la inserció o no del segment, tampoc en els parlants de la G1.

	[Ø]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	14	2	3	15	0	0	34
	16		18		0		

Basant-nos només en aquestes dades, es podria afirmar sense reserves que el fenomen de la inserció de [j] antihiàtica està en procés de desaparició. Tanmateix, la conversa espontània permet constatar nombroses ocurrències de mots com *idea* amb inserció del segment antihiàtic, [i'ðe.jə], realitzades per parlants d'ambdues franges d'edat. Això indica, doncs, que es tracta d'un fenomen molt viu en la llengua vernacular, però molt controlat, segurament per falta de prestigi, en registres més formals.

⁵⁸ L'ALDC recull *paella* sense inserció de [j] antihiàtica a Tossa de Mar.

5.2 CONSONANTISME

5.2.1 Oclusiva oral bilabial sonora (/b/)

5.2.1.1 Realització bilabiovelar de -v- intervocàlica ([β]>[w])

Tots dos informants de Riudarenes i les informants de la G2 d’Amer i d’Anglès produeixen *blava* amb una [w] intervocàlica ([ˈbla.wə] en els tres primers casos i la variant [bləˈwɔ.zə] en el darrer). Aquesta realització bilabiovelar de -v- intervocàlica es repeteix —en les realitzacions d’aquests informants i també dels de la G2 de La Celler de Ter i Vilobí d’Onyar, abans, durant o després de les entrevistes— en les formes femenines d’adjectius aguts acabats en [w] en la forma masculina, com *nou*, *tou* o *viu*, que poden realitzar-se [ˈnɔ.wə], [ˈtɔ.wə]⁵⁹ i [ˈbi.wə], respectivament. La realització d’aquestes formes, a més a més, va lligada a les de les parelles de possessius *meu/meua*, *teu/teua*, *seu/seua*, que també es produeixen amb la forma femenina amb [w] en alternança amb [β] entre els informants dels municipis esmentats, si bé generalment només entre els de la franja d’edat més avançada. En tots dos casos, la realització amb [w] de la forma femenina s’explica suposadament per analogia a la forma masculina⁶⁰.

Tot i que, com s’ha esmentat, la probabilitat de trobar aquestes realitzacions en els parlants més joves és molt baixa, cal esmentar que, per exemple, la informant de la G1 de Vidreres produeix el mot *blava* amb una realització especialment baixa de l’aproximant, [ˈbla.βə]. En el mateix sentit, cal afegir-hi que, pel que fa als possessius, en tots els municipis estudiats s’han pogut constatar construccions del tipus *la meu mare* i *casa teu*, en què el possessiu realitza la funció d’especificador d’un substantiu femení (sobretot, però no exclusivament, mots de parentiu) però no presenta el morf de femení, sinó que s’utilitza amb la forma masculina. Aquest fenomen presenta una vitalitat altíssima i el realitzen indistintament informants de totes dues franges d’edat.

Paral·lelament a aquestes realitzacions, cal destacar la gran quantitat de terminacions de l’imperfet d’indicatiu de la primera conjugació que presenten, en alternança amb l’aproximant bilabial, una realització bilabiovelar⁶¹. Així, formes com

⁵⁹ D’acord amb el que s’ha comentat a 5.1.3.1, la realització de la vocal mitjana posterior és només orientativa i varia entre [o], [ɔ] i [ɔ] segons l’informant.

⁶⁰ V. ADAM (2006: §2.2.1.2.2., §2.2.1.2.3., §2.2.2.1.) per a una anàlisi i un recull bibliogràfic aprofundits del fenomen, LLORET *et al.* (2011) per a una anàlisi del comportament de les fricatives labiodentals en català i també RECASENS (1996: 203), DORCA (2010) i PUIG (1997).

⁶¹ V. DORCA (2010) i RECASENS (1996: 203).

[kəŋ'ta.wə] per *cantava*, [(ə)'na.wə] per *anava*, [trə.βə'ja.wəs] per *treballaves* o [pur'ta.wəm] per *portàvem* són extremadament habituals en el parlar de bona part dels informants que, amb tot, poden produir-les paral·lelament a les formes amb [β] fins i tot dins d'una mateixa frase. Aquestes realitzacions es troben a la zona oriental de la comarca i, en canvi, no es produeixen als pobles de l'extrem oest (Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Sant Feliu de Buixalleu, Breda i Hostalric). Intergeneracionalment, les realitzacions bilabiovelars són pròpies de la llengua dels parlars de la G2 i només l'informant de la G1 de Riudellots de la Selva la produeix també de manera inequívoca. Entre els informants de la G1 de, sobretot, Amer, La Cellera de Ter i Anglès, però, es perceben realitzacions especialment baixes de l'aproximant bilabial, [β], en aquest mateix context. La vitalitat del fenomen i aquesta realització vacil·lant per part dels informants de la G1, doncs, indiquen clarament la necessitat d'un estudi aprofundit d'aquest fet, tant pel que fa a la descripció del seu abast, com pel que fa a l'alternança entre [β] i [w] i a les motivacions d'una i altra realitzacions.

5.2.2 Oclusiva oral dental sonora (/t/)

5.2.2.1 Realització de l'oclusiva final del grup *-/nt/* del mot *sant*

De les 34 ocurrences recollides del sintagma *Sant Hilari* (v. Taula 5.58), un 55,88% correspon a formes en què no es realitza l'oclusiva final del mot *sant* ([,sa.ni'la.ri])⁶² i les produeixen els informants de totes dues franges d'edat d'Osor, Santa Coloma de Farners, Caldes de Malavella, Vidreres, Maçanet de la Selva i Sils, als de la G1 d'Amer, La Celler de Ter, Vilobí d'Onyar i Hostalric, i al de la G2 d'Arbúcies. L'altre 44,12% de formes, en què sí que es realitza l'oclusiva ([,saɲ.ti'la.ri]), són les que pronuncien tots dos informants d'Anglès, Sant Hilari Sacalm, Riudarenes, Sant Feliu de Buixalleu i Breda, la de la G1 d'Arbúcies i els de la G2 d'Amer, La Celler de Ter, Vilobí d'Onyar i Hostalric. Les realitzacions de la G1, doncs, es produeixen majoritàriament sense el segment oclusiu (un 64,71% de les ocurrences) i les de la G2, en canvi, majoritàriament amb aquesta [t] (un 52,94% de les ocurrences). Sembla, doncs, que la realització de l'oclusiva està en retrocés.

	[,saɲ.ti'la.ri]		[,sa.ni'la.ri]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER		x	x				2
2. LA CELLERA DE TER		x	x				2
3. ANGLÈS	x	x					2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR		x	x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS			x	x			2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ	x	x					2
17. HOSTALRIC			x				2
Total	6	9	11	8	0	0	34
	15		19		0		

⁶² V. RECASENS (1996: 224), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001: 32).

5.2.3 Oclusives orals velars sorda i sonora (/k/, /g/)

5.2.3.1 Realització de l'oclusiva final del grup *-/nk/*

El sintagma *blanc i negre* (v. Taula 5.59) es produeix amb la consonant oclusiva final de *blanc* sorda (és a dir, [ˌblaŋ.ki'ne.ɣrə]) en un 37,04% dels casos, 10 realitzacions corresponents als informants de totes dues generacions de Santa Coloma de Farners, Maçanet de la Selva i Hostalric, els de la G1 de Caldes de Malavella, Vidreres i Sant Feliu de Buixalleu i la de la G2 de Breda. En tots els altres 17 casos, el 62,96% de les ocurrences, l'oclusiva es produeix sonora ([ˌblaŋ.gi'ne.ɣrə]). Cal remarcar, però, que no es tenen formes corresponents als informants de la G2 d'Amer, La Cellera de Ter, Anglès, Sant Hilari Sacalm, Riudellots de la Selva, Sant Feliu de Buixalleu ni Riudarenes⁶³. Tenint en compte que els informants de la G1 de tots aquests municipis, excepte l'últim, produeixen el sintagma amb l'oclusiva sonora i que la resta de realitzacions són majoritàriament estables des del punt de vista intergeneracional, cal considerar la possibilitat que el percentatge de realització de l'oclusiva final del grup */nk/* com a sonora sigui de fet encara més elevat del que mostren les dades. Aquests resultats contradiuen les tendències apuntades per RECASENS (1996: 245), que considera que la variant sorda és més habitual si [ŋ] és propera a l'accent i es produeix en un registre relativament formal, i també que és més habitual en els dialectes orientals del Principat.

	[ˌblaŋ.ki'ne.ɣrə]		[ˌblaŋ.gi'ne.ɣrə]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x			x	2
2. LA CELLERA DE TER			x			x	2
3. ANGLÈS			x			x	2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x			x	2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x			x	2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS			x	x			2
14. RIUDARENES			x			x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x					x	2
16. BREDÀ		x	x				2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	6	4	11	6	0	7	34
	10		17		7		

⁶³ La majoria d'aquests informants va donar *en negre* com a resposta a la pregunta «Com eren les pel·lícules, abans de ser en color?».

5.2.4 Oclusives orals velars + fricatives alveolars ([gz], [ks])

5.2.4.1 Assimilació del punt d'articulació

En una quantitat notable d'ocurrències dels tres mots que s'analitzen a continuació (*exàmens*, *exèrcit* i *injecció*), els segments oclusius de les seqüències [gz] i [ks] assimilen el punt d'articulació del segment fricatiu i es realitzen africats, com a [d͡z] i [t͡s], respectivament. D'acord amb els propòsits de LLORET (1992), LLORET I BONET (1998) i WHEELER (1995), a més a més, considerem que per als tres mots en qüestió aquests segments africats tenen una realització necessàriament llarga, però que l'única part del segment que de fet gemina és l'oclusiva, és a dir, que les realitzacions efectives són [d.ɔ̃z] i [t.ɔ̃s]. En el cas de *exèrcit*, a més a més, el segment africaf es palatalitza i es converteix en una africada palatal sonora, [d.ɔ̃ʒ]⁶⁴.

En la paraula *exàmens* (Taula 5.60), el grup [gz] esdevé [d.ɔ̃z] per assimilació del punt d'articulació en un 41,18% dels casos. La distribució intergeneracional de les ocurrències és desigual: 10 de les 14 formes amb la realització [əd'ɔ̃za]men corresponen a informants de la G2 —el 66,67% de les realitzacions d'aquesta franja d'edat— mentre que només 4 ocurrències corresponen a la G1 —el 23,53% del total per a aquesta generació. Aquestes 4 ocurrències de la G1 amb assimilació del punt d'articulació corresponen a municipis en què els informants de la G2 també opten per la variant assimilada: La Cellera de Ter, Anglès, Vidreres i Sant Feliu de Buixalleu.

	[g z]		[d'ɔ̃z]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x					x	2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x					x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	13	5	4	10	0	2	34
	18		14		2		

⁶⁴ V. RECASENS (1996: 238), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001: 32).

Pel que fa a *exèrcit* (v. Taula 5.61), el segment *-x-* presenta, com hem esmentat, tres realitzacions diferents. La primera és el grup [gz], que es dona en 5 ocurrències, les corresponents als informants de la G1 d'Amer, Sant Hilari Sacalm, Arbúcies i Caldes de Malavella, i al de la G2 de Santa Coloma de Farners. La realització amb assimilació del punt d'articulació però sense palatalització, [d'dz̄], es produeix en 4 casos, els corresponents als dos informants de Maçanet de la Selva i als de la G1 d'Anglès i la G2 d'Osor. I finalment, la forma presenta la realització africada i palatalitzada, [d'dʒ̄], en les altres 18 ocurrències, el 66,67% del total, el 62,5% de les ocurrències de la G1 i el 72,73% de les de la G2. Tanmateix, cal tenir en compte que només es tenen enregistrades 11 ocurrències per a aquesta última franja d'edat i que, pel que fa als altres 6 informants, hi ha 4 casos sense resposta, 3 dels quals corresponen a informants que, a *exàmens*, produeixen l'africada assimilada, [d'dz̄]. Les altres dues realitzacions són, la primera, [ə'zɛr.sit] i, la segona, [ər'ʒɛr.sit]. En el cas de [ə'zɛr.sit], la realització [z] pot explicar-se per simplificació del segment inicial (que tant podria ser [gz] com [d'dz̄]), mentre que en el cas de [ər'ʒɛr.sit] cal suposar primer, una assimilació del punt d'articulació amb palatalització ([gz] > [d'dʒ̄]), tot seguit, una simplificació del segment oclusiu de l'africada ([d'dʒ̄] > [dʒ̄]) i, finalment, una assimilació del segment oclusiu a la consonant ròtica de la síl·laba tònica ([dʒ̄] > [r'ʒ]).

TAULA 5.61 <i>exèrcit</i>									
	[g z]		[d' dz̄]		[d' dʒ̄]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x							x	2
2. LA CELLERA DE TER					x	x			2
3. ANGLÈS			x			x			2
4. OSOR				x	x				2
5. SANT HILARI SACALM	x							x	2
6. ARBÚCIES	x					x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS		x			x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR					x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA					x			x	2
10. CALDES DE MALAVELLA	x					x			2
11. VIDRERES					x			x	2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x					2
13. SILS					x	x			2
14. RIUDARENES					x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU							x	x ^b	2
16. BREDÀ					x			x ^a	2
17. HOSTALRIC					x	x			2
Total	4	1	2	2	10	8	1	6	34
	5		4		18		7		
^a [ə'zɛr.sit]									
^b [ər'ʒɛr.sit]									

Pel que fa a *injecció* (Taula 5.62), l'assimilació del punt d'articulació només es produeix en el 17,24% de les ocurrences del mot, totes corresponents a la G2. Concretament, els informants d'Amer, Caldes de Malavella, Maçanet de la Selva i Sant Feliu de Buixalleu realitzen la forma [iŋ.dit.tsi'on(s)] i el d'Osor produeix [iŋ.ʒit.tsi'o]. En tots els casos, doncs, l'assimilació del punt d'articulació del grup [ks] es produeix paral·lelament a l'ascens de la vocal mitjana central (§5.1.4.3) i, en tots menys un, paral·lelament a la dentalització de la fricativa palatal sonora (§5.2.7.3).

	[k.s]		[t.ts]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER					x	x	2
3. ANGLÈS	x				x		2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x					x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU				x	x		2
16. BREDÀ	x	x					2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	15	9	0	5	3	2	34
	24		5		5		

Vistes les dades, resulta evident que el fenomen d'assimilació del punt d'articulació de les oclusives velars en contacte amb fricatives alveolars està en retrocés. La pronúncia amb africada palatal del mot *exèrcit*, a més a més, es deu molt probablement a la influència de la forma castellana del mot, que presenta [x].

5.2.5 Oclusives nasals alveolars sonores (/n/)

5.2.5.1 Palatalització (/n/ > [ɲ])

El mot *escopinada* es presenta amb l'oclusiva nasal alveolar palatalitzada, [əɓ.ku.pi'ɲa.ðə], en totes 32 ocurrences enregistrades⁶⁵. Coromines esmenta, al DECLC, que la forma palatalitzada del mot «no és ni local ni recent», però no sembla que es tracti d'un fenomen d'origen etimològic. A diferència de les referències donades per al rossellonès, no s'ha percebut palatalització ni a *sovint* ni a *granota*.

En el mot *canó*, la /n/ presenta una realització palatalitzada en 6 ocurrences —les dels informants de la G1 d'Anglès, La Cellera de Ter, Riudellots de la Selva i Sant Hilari Sacalm, i les dels de la G2 de Caldes de Malavella i Riudellots de la Selva—, segurament per influència del castellà.

5.2.5.2 Inserció d'oclusiva velar en posició final

De les 33 realitzacions enregistrades del mot *tren* (v. Taula 5.63), 25, el 75,76% no presenta cap alteració respecte de la forma considerada normativa. L'altre 24,24%, però, correspon, per una banda, a 2 realitzacions amb inserció d'oclusiva velar al final del mot —['trɛŋk], G2 de Sant Feliu de Buixalleu i Breda— i a 4 amb velarització del segment nasal, però sense explosió de l'oclusiva —['trɛŋ], G1 i G2 d'Osor i G2 d'Anglès, Sant Hilari Sacalm, Santa Coloma de Farners i Riudarenes⁶⁶.

	['trɛn]		['trɛŋ]		['trɛŋk]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x							2
2. LA CELLERA DE TER	x	x							2
3. ANGLÈS	x			x					2
4. OSOR			x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x			x					2
6. ARBÚCIES	x	x							2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x							2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x						x		2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x							2
11. VIDRERES	x	x							2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x							2
13. SILS	x	x							2
14. RIUDARENES	x			x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x					x			2
16. BREDÀ	x					x			2
17. HOSTALRIC	x	x							2
Total	16	9	1	5	0	2	0	1	34
	25		6		2		1		

⁶⁵ V. RECASENS (1996: 259), VENY (2002: 63), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001, *escopinada*).

⁶⁶ Segons el DCVB, la forma velaritzada és pròpia del «català continental». V. RECASENS (1996: 247), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001).

5.2.6 Sibilants alveolars sorda i sonora (/s/, /z/)

5.2.6.1 Elisió en posició final

De les 26 ocurrències enregistrades de l'oració interrogativa *Quina hora és?*, en 10, el 38,46%, el verb, *és* (v. Taula 5.64), es produeix amb el segment sibilant elidit, és a dir, [ʔ] i no pas [ʔs]. Es tracta de les realitzacions dels dos informants d'Amer i d'Anglès, de les dels informants de la G1 d'Osor, Arbúcies, Caldes de Malavella i Sils i de les de la G2 de Santa Coloma de Farners i Breda. Aquestes ocurrències suposen el 42,86% de les de la G1 i el 33,33% de les de la G2. El percentatge pot semblar baix, però cal considerar que l'elisió de *s* a la forma verbal no és sistemàtica i, per tant, el fet que es produeixi en prop d'un 40% de les realitzacions fetes en el context d'una entrevista és destacat.

TAULA 5.64 (<i>quina hora</i>) <i>és</i>							
	[s]		[ʔ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR		x	x				2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES			x			x	2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA			x			x	2
11. VIDRERES		x			x		2
12. MAÇANET DE LA SELVA					x	x	2
13. SILS		x	x				2
14. RIUDARENES	x					x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x					x	2
16. Breda	x			x			2
17. HOSTALRIC		x			x		2
Total	8	8	6	4	3	5	34
	16		10		8		

A més a més, el fenomen d'elisió de /s/ es produeix repetidament a totes les localitats i entre els informants de totes dues franges d'edat, en realitzacions com les següents:

- (1) a. [ˌtodˈdos] per *tots dos*
 b. [ˌəlˈma.pəs] per *els mapes*
 c. [ˌumˈmit.tʃons] per *uns mitjons*.
- (2) a. [no.βol.pa.βəˈni] per *no vol pas venir*
 b. [ˌmeˈɣran] per *més gran*
 c. [ˌεˈlun] per *és lluny*

En tots dos casos l'elisió del segment es produeix en posició interconsonàntica i el fenomen s'ha explicat, habitualment, per raons de fonètica sintàctica⁶⁷. En els exemples de (1), però, el fenomen —que es produeix, segons la bibliografia esmentada, en tot l'àmbit gironí— consisteix en l'elisió del morf de plural i es produeix sempre en posició prenominal. Els casos de (2), en canvi —que tindrien un abast més reduït, probablement limitat a la Garrotxa i, d'acord amb les nostres dades, la Selva— l'elisió pot produir-se també en sintagmes d'altres menes i el segment elidit no es pot identificar amb cap morf. Cap d'aquests dos casos, a més a més, coincideix estructuralment amb el que es mostra a la Taula 5.64 —l'elisió de *s* a *és* es produeix en posició final. Caldria, per tant, i en vista de la complexitat i la vitalitat del fenomen, realitzar-ne un estudi molt més aprofundit.

5.2.6.2 Palatalització en posició inicial (/s/ > /ʃ/)

Els mots següents —*seixanta*, *síndria*, *sucar*, *suca-mulla/suca* i *samfaina*— serveixen per analitzar la palatalització de la sibilant alveolar sonora en posició inicial⁶⁸. El fenomen es produeix quan /s/ es troba en contacte amb una vocal mitjana o alta, que afavoreix una realització especialment palatalitzada del segment, i es pot veure propiciat per la presència d'un altre segment [j] al mateix mot. En pràcticament tots els mots analitzats, a més a més, el segment palatal pot ocórrer com a africacat ([tʃ]).

⁶⁷ V. BONET, LLORET i MASCARÓ (en premsa) per a un anàlisi dels segments del tipus (1) en català nord-oriental, GÓMEZ (2011) per a una anàlisi de l'elisió de *s* en rossellonès i CARDÚS (1983), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001) i DORCA (2010).

⁶⁸ V. RECASENS (1996: 278), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001, per exemple *sucar*), DORCA (2008; 2010), DCVB (per exemple *síndria*).

Primerament, el mot *seixanta* presenta una palatalització molt elevada, del 88,24%. Només els dos informants de Caldes mantenen la [s] inicial contra la realització palatalitzada ([ʃ]) general. L'informant de la G1 d'aquest municipi tampoc no realitza l'ascens de la vocal mitjana central del mot (§5.1.4.3), així que la seva realització correspon completament a la de l'estàndard.

Els altres tres mots analitzats alternen la forma estàndard començada en [s] amb dues formes palatalitzades, una amb la sibilant palatal [ʃ] i l'altra amb l'africada [tʃ]. Pel que fa a *síndria* (v. Taula 5.65), 29 de les 34 ocurrències —un 85,29% del total— tenen el segment sibilant inicial palatalitzat, que tanmateix es reparteixen de manera desigual: entre els informants de la G2, la palatalització arriba al 94,12% de les realitzacions, mentre que entre els de la G1 es queda en el 76,47%. D'altra banda, les 29 formes palatalitzades corresponen a 22 realitzacions amb [ʃ]⁶⁹ i a 7 que presenten [tʃ] i que corresponen als informants de la G1 d'Amer, Osor i Vilobí d'Onyar i als de la G2 de Santa Coloma de Farners, Vidreres, Sils i Breda. El 14,71% de les formes sense palatalització està format per les formes produïdes pels informants de la G1 d'Arbúcies, Santa Coloma de Farners, Breda i Hostalric, i per la de la G2 de Sant Hilari Sacalm.

	[s]		[ʃ]		[tʃ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER				x	x				2
2. LA CELLERA DE TER			x	x					2
3. ANGLÈS			x	x					2
4. OSOR				x	x				2
5. SANT HILARI SACALM		x	x						2
6. ARBÚCIES	x			x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x					x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR				x	x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x					2
11. VIDRERES			x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x					2
13. SILS			x			x			2
14. RIUDARENES			x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x					2
16. BREDÀ	x					x			2
17. HOSTALRIC	x			x					2
Total	4	1	10	12	3	4	0	0	34
	5		22		7		0		

⁶⁹ L'ALDC recull *síndria* amb [ʃ] inicial a Tossa de Mar.

D'entre les 33 realitzacions d'alguna de les formes del verb *sucar* (v. Taula 5.66), 25, el 75,76%, presenten una palatalització del segment inicial, corresponents al 76,47% de les ocurrences de la G1 i el 70,59% de les de la G2. El 80% d'aquestes formes presenta la palatal africada, [tʃ], mentre que només el 20% es produeix amb la sibilant palatal sorda, [ʃ], que realitzen les dues informants de Sant Hilari Sacalm i els informants de la G2 de La Cellera de Ter, Anglès i Breda. Les 8 realitzacions sense palatalització les produeixen els informants de totes dues franges d'edat d'Arbúcies, Sant Feliu de Buixalleu i Hostalric i també el de la G1 de Breda i la de la G2 de Sils.

	[s]		[ʃ]		[tʃ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER					x	x			2
2. LA CELLERA DE TER				x	x				2
3. ANGLÈS				x	x				2
4. OSOR					x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x					2
6. ARBÚCIES	x	x							2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS					x	x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR					x			x	2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA					x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA					x	x			2
11. VIDRERES					x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA					x	x			2
13. SILS		x			x				2
14. RIUDARENES					x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x							2
16. BREDÀ	x			x					2
17. HOSTALRIC	x	x							2
Total	4	4	1	4	12	8	0	1	34

A més a més del verb *sucar*, l'enquesta també ha permès obtenir 4 realitzacions del mot *suca-mulla* i 2 de *suca*⁷⁰, totes entre els informants de la G2, amb les realitzacions següents (Taula 5.67):

	[s]	[ʃ]	[tʃ]
1. AMER		[ʃu.kə'mu.jə]	
4. OSOR		[ʃu.kə'mu.jə]	
5. SANT HILARI SACALM	[su.kə'mu.jə]		
8. VILOBÍ D'ONYAR		[ˈʃu.kə]	
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			[ˈtʃu.kə]
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	[su.kə'mu.jə]		

⁷⁰ Pa amb vi i sucre, o el fet de sucra pa, galetes, etc., en un líquid, generalment vi, ratafia o llet (v. DIEC2; DCVB).

Finalment, *samfaina* (v. Taula 5.68) presenta palatalització del segment inicial en un 73,33% dels casos, que suposa el 57,14% de les ocurrències de la G1 i el 87,5% de les de la G2. De les 22 ocurrències palatalitzades, 12 —el 54,55%— es realitzen amb la sibilant [ʃ] i 10 —el 45,45%— amb l’africada [tʃ]. El 12,5% de realitzacions sense palatalització correspon als dos informants de Breda, als de la G1 d’Anglès, Arbúcies, Santa Coloma de Farners, Vilobí d’Onyar i Hostalric, i a la de la G2 de Sils.

	[s]		[ʃ]		[tʃ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER				x			x		2
2. LA CELLERA DE TER				x			x		2
3. ANGLÈS	x					x			2
4. OSOR				x	x				2
5. SANT HILARI SACALM				x			x		2
6. ARBÚCIES	x			x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x					x			2
8. VILOBÍ D’ONYAR	x					x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x					2
11. VIDRERES				x	x				2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x			x			2
13. SILS		x	x						2
14. RIUDARENES			x					x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU					x	x			2
16. BREDÀ	x	x							2
17. HOSTALRIC	x					x			2
Total	6	2	5	7	3	7	3	1	34
	8		12		10		4		

Les dades permeten constatar que la palatalització de la sibilant alveolar sorda en posició inicial és un fenomen molt viu. Així, tot i que els informants de la G1 presenten una certa tendència a evitar la forma palatalitzada, l’elevada incidència d’africació de [ʃ], que realitzen igualment els parlants de totes dues franges d’edat i que és semblant al que es produeix en el cas dels mots començats per [ʃ] (v. §5.2.7.2.1), indica que es tracta d’un fenomen molt estabilitzat.

5.2.6.3 Pas a aproximant dental ([z]>[ð])

Per assimilació parcial de mode d'articulació a [r], un segment sibilant alveolar intervocàlic pot esdevenir [ð]⁷¹. El mot *tisores* (v. Taula 5.69) es produeix amb una aproximant dental en lloc de la sibilant alveolar sonora intervocàlica (això és, [(ə.s.)ti'ðo.rəs]) en un 17,65% dels casos, 6 ocurrències corresponents als informants de la G2 d'Amer, La Cellera de Ter, Anglès, Vilobí d'Onyar, Riudarenes i Breda⁷². D'altra banda, la informant de la G2 de Riudellots de la Selva produeix la sibilant alveolar sorda, però aquesta pronúncia és probablement circumstancial.

	[z]		[ð]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x ^a					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	17	11	0	6	0	0	34

^a [ti.so.rəs]

⁷¹ V. RECASENS (1996: 281), DCVB (*estisores*), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001, *estisores*).

⁷² L'ALDC recull *tisores* amb [z] a Tossa de Mar.

5.2.7 Sibilants palatals sorda i sonora ([ʃ], [tʃ]); [ʒ], [dʒ])

5.2.7.1 Africada palatal sonora: realització sonora, sorda o desafricada

Els segments africats palatals teòricament sonors presenten, de fet, tres realitzacions: sonora ([d.ɖʒ]), sorda ([t.tʃ]) i, en determinats mots, desafricada, és a dir, la sibilant [ʒ]⁷³. Per a l'anàlisi del fenomen presentem les dades de tres mots acabats en el sufix *-atge* (*formatge*, *viatge* i *equipatge*), els mots *mitges*⁷⁴, *mitjons* i *mitja*⁷⁵, i *platja* i *lletja*.

El primer dels mots acabats en el sufix *-atge*, *formatge* (v. Taula 5.70), presenta una realització sorda de l'africada palatal en 26 realitzacions, el 76,47% dels casos. La distribució intergeneracional, però, és desigual, ja que mentre les realitzacions sordes suposen el 100% de les que produeixen els informants de la G2, només el 52,94% dels mots produïts pels informants de la G1 tenen la forma [fur'mat.tʃə]. L'altre 47,06% de les realitzacions dels parlants de la G1 —els d'Amer, La Cellera de Ter, Osor, Arbúcies, Vilobí d'Onyar, Caldes de Malavella, Maçanet de la Selva i Sils— es produeixen amb l'africada sorda, [fur'mad.ɖʒə].

	[d.ɖʒ]		[t.tʃ]		[ʒ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x					2
2. LA CELLERA DE TER	x			x					2
3. ANGLÈS			x	x					2
4. OSOR	x			x					2
5. SANT HILARI SACALM			x	x					2
6. ARBÚCIES	x			x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x					2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x					2
13. SILS	x			x					2
14. RIUDARENES			x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x					2
16. BREDÀ			x	x					2
17. HOSTALRIC			x	x					2
Total	8	0	9	17	0	0	0	0	34

⁷³ V. PRADILLA (2008), RECASENS (1996: 214-217), PONS (1992: 27-32) i MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001: 33), VILÀ (1989: 50), JULIÀ (1986: 133).

⁷⁴ Substantiu, referit a la peça de vestir.

⁷⁵ Adjectiu, «la meitat d'un tot».

En el cas de la paraula *viatge* (v. Taula 5.71), les realitzacions amb africada sorda suposen tan sols el 54,84% del total. D'entre les 17 ocurrences d'aquest 54,84% hi ha les 14 que produeixen la totalitat dels informants de la G2 i, en canvi, només el 17,65% de les formes de la G1, que produeixen els informants de Vidreres, Breda i Hostalric.

TAULA 5.71 <i>viatge</i>									
	[d.dʒ]		[t.tʃ]		[ʒ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x					2
2. LA CELLERA DE TER	x							x	2
3. ANGLÈS	x			x					2
4. OSOR	x			x					2
5. SANT HILARI SACALM	x			x					2
6. ARBÚCIES	x							x	2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x					2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x					2
13. SILS	x			x					2
14. RIUDARENES	x			x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x					2
16. BREDÀ			x	x					2
17. HOSTALRIC			x	x				x	2
Total	14	0	3	14	0	0	0	3	34

D'una manera força semblant, *equipatge* (v. Taula 5.72) presenta el 51,72% de realitzacions sordes, entre les quals hi ha el 91,67% de les ocurrences de la G2 (la informant de Maçanet de la Selva opta per la variant sonora) però només el 23,53% de les de la G1, les dels informants d'Arbúcies, Vidreres, Breda i Hostalric.

TAULA 5.72 <i>equipatge</i>									
	[d.dʒ]		[t.tʃ]		[ʒ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x							x	2
2. LA CELLERA DE TER	x							x	2
3. ANGLÈS	x							x	2
4. OSOR	x			x					2
5. SANT HILARI SACALM	x							x	2
6. ARBÚCIES			x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x							x	2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x					2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x							2
13. SILS	x			x					2
14. RIUDARENES	x			x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x					2
16. BREDÀ			x	x					2
17. HOSTALRIC			x	x					2
Total	13	1	4	11	0	0	0	5	34

El mot *mitges* (v. Taula 5.73) presenta un 70,59% de realitzacions sordes de l'africada⁷⁶. Aquest percentatge està format per les 17 realitzacions dels informants de la G2 però, en canvi, només un 41,18% de les de la G1, les dels informants de La Cellera de Ter, Anglès, Sant Hilari Sacalm, Santa Coloma de Farners, Riudellots de la Selva, Vidreres i Riudarenes.

	[d.ɖʒ]		[t.tʃ]		[ʒ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x					2
2. LA CELLERA DE TER			x	x					2
3. ANGLÈS			x	x					2
4. OSOR	x			x					2
5. SANT HILARI SACALM			x	x					2
6. ARBÚCIES	x			x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x					2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x					2
13. SILS	x			x					2
14. RIUDARENES			x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x					2
16. BREDÀ	x			x					2
17. HOSTALRIC	x			x					2
Total	10	0	7	17	0	0	0	0	34

Pel que fa a *mitjons* (v. Taula 5.74), el 79,41% de les realitzacions presenten l'africada sorda, 27 realitzacions⁷⁷. Aquestes ocurrències són el 100% de les produïdes per la G2 però només el 58,82% de les dels informants de la G1 —les realitzacions de La Cellera de Ter, Anglès, Osor, Arbúcies, Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva, Vidreres, Riudarenes, Sant Feliu de Buixalleu i Hostalric.

	[d.ɖʒ]		[t.tʃ]		[ʒ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x					2
2. LA CELLERA DE TER			x	x					2
3. ANGLÈS			x	x					2
4. OSOR			x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x			x					2
6. ARBÚCIES			x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x					2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x					2
13. SILS	x			x					2
14. RIUDARENES			x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x					2
16. BREDÀ	x			x					2
17. HOSTALRIC			x	x					2
Total	7	0	10	17	0	0	0	0	34

⁷⁶ L'ALDC recull *mitges* amb africada sorda a Tossa de Mar.

⁷⁷ L'ALDC recull *mitjons* amb africada sorda a Tossa de Mar.

L'adjectiu *mitja* a la seqüència *mitja hora* (v. Taula 5.75) presenta una situació diferent. El 52,94% de les ocurrences es produeixen amb l'africada sonora, un 76,47% de les de la G1 i fins a un 29,41% de les de la G2⁷⁸. Les altres realitzacions es divideixen entre l'africada sorda i la forma desafricada, la sibilant palatal sonora [ʒ], amb un 23,53% de les ocurrences totals en cada cas. Els informants que realitzen [t.tʃ] són els dos de Vidreres i Hostalric i els de la G2 de Santa Coloma de Farners, Sils, Sant Feliu de Buixalleu i Breda, i els que realitzen [ʒ], els de totes dues franges d'edat d'Arbúcies, la de la G1 de Sant Hilari Sacalm i els de la G2 d'Amer, La Cellera de Ter, Anglès, Osor i Caldes de Malavella.

	[d.dʒ]		[t.tʃ]		[ʒ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x					x			2
2. LA CELLERA DE TER	x					x			2
3. ANGLÈS	x					x			2
4. OSOR	x					x			2
5. SANT HILARI SACALM		x			x				2
6. ARBÚCIES					x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x							2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x							2
10. CALDES DE MALAVELLA	x					x			2
11. VIDRERES			x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x							2
13. SILS	x			x					2
14. RIUDARENES	x	x							2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x					2
16. BREDÀ	x			x					2
17. HOSTALRIC			x	x					2
Total	13	5	2	6	2	6	0	0	34
	18		8		8		0		

Seguint aquesta tendència, *platja* (v. Taula 5.76) presenta un 67,65% de realitzacions sonores de l'africada, el 76,47% de les de la G1 i fins al 58,82% de les de la G2. Les altres realitzacions corresponen a 9 ocurrences d'africada sorda—el 26,47% que representen les realitzacions dels dos informants de Vilobí d'Onyar, dels de la G1 de Sant Feliu de Buixalleu, Breda i Hostalric, i dels de la G2 d'Amer, Sant Hilari Sacalm i Arbúcies— i 2 de sibilant palatal sonora—el 5,88%, les realitzacions dels informants de la G2 d'Anglès i Riudarenes. Cal remarcar que la informant de la G2 de Riudellots de la Selva, que utilitza la variant sorda de l'africada per designar *platja* durant l'enquesta, produeix tanmateix l'africada sonora quan parla de la localitat de Platja d'Aro durant l'entrevista.

⁷⁸ L'ALDC recull *mitja* amb africada sonora a Tossa de Mar.

TAULA 5.76 <i>platja</i>									
	[d.ɖʒ]		[t.tʃ]		[ʒ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x					2
2. LA CELLERA DE TER	x	x							2
3. ANGLÈS	x					x			2
4. OSOR	x	x							2
5. SANT HILARI SACALM	x			x					2
6. ARBÚCIES	x			x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x							2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x							2
11. VIDRERES	x	x							2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x							2
13. SILS	x	x							2
14. RIUDARENES	x					x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU		x	x						2
16. BREDÀ		x	x						2
17. HOSTALRIC		x	x						2
Total	13	10	5	4	0	2	0	0	34
	23		9		2		0		

Finalment, cal remarcar 10 ocurrences recollides del mot *lletja*: l'informant de la G1 de Sils pronuncia el mot amb una africada sonora, la de la G2 d'Amer, amb la sibilant palatal sonora, i tots els altres opten per la variant sorda de l'africada: G1 i G2 d'Anglès i G1 de La Celler de Ter, Osor, Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar, Caldes de Malavella i Sant Feliu de Buixalleu.

Vistes les dades, s'observen dues tendències clares. La primera, és el comportament fortament estable dels parlants de la G2, que presenten un apitxament parcial, reduït a determinats mots concrets: utilitzen l'africada sonora en els mots acabats amb el sufix *-atge* (derivat del llatí *-ATĪCU*), i, en canvi, l'africada sonora o, de manera testimonial, la sibilant [ʒ] en els mots derivats del segments llatí *-GJA* o *-DJA* (*platja*, *mitja*) i distingeixen clarament la *mitja* (substantiu) de *mitja* (adjectiu) a través de les seves pronúncies. Els informants de la G1, en canvi, mostren un comportament força erràtic però tendeixen a utilitzar l'africada sonora, [d.ɖʒ], en tots els casos. Això podria explicar-se per la preferència de l'estàndard per la forma sonora i per la falta de prestigi de la variant sorda, relacionada amb el fenomen d'ensordiment generalitzat d'aquests segments que, per influència del castellà, s'observa en certs parlants⁷⁹.

⁷⁹ V. PRADILLA (2008: 310).

5.2.7.2 Sibilant palatal: realització fricativa o africada

5.2.7.2.1 Posició inicial

En posició inicial, la sibilant palatal, /ʃ/, presenta dues realitzacions, la fricativa [ʃ] i l'africada [tʃ]⁸⁰. Per analitzar el fenomen es presenten les dades dels mots *xai*, *xeringa*, *xocolata*, *xarop*, *xiulet* i *xampany*.

El mot *xai* (v. Taula 5.77) presenta la palatal fricativa en un 55,88% dels casos. Aquestes ocurrencies, tanmateix, suposen el 76,47% de les de la G2 i només el 35,29% de les de la G1. En 5 municipis —Osor, Riudellots de la Selva, Maçanet de la Selva, Riudarenes i Hostalric— tots dos informants opten per aquesta [ʃ], mentre que a La Cellera de Ter, Vidreres i Breda, en canvi, la realització de tots dos informants és africada. A tots els altres municipis l'informant de la G1 opta per [tʃ] i el de la G2, per [ʃ], excepte a Santa Coloma de Farners, on es produeix la situació inversa.

TAULA 5.77 <i>xai</i>							
	[ʃ]		[tʃ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER		x	x				2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS		x	x				2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM		x	x				2
6. ARBÚCIES		x	x				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR		x	x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA		x	x				2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS		x	x				2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU		x	x				2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	6	13	11	4	0	0	34
	19		15		0		

⁸⁰ V. PRADILLA (2008), RECASENS (1996: 283-284), PONS (1992: 25-26, 29) i MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001: 33), VILÀ (1989: 51).

El mot *xeringa* (v. Taula 5.78) presenta un 50% de realitzacions fricatives i un 50% d'africades. Les realitzacions, però, són exactament les mateixes que per a *xai* per a tots els parlants, excepte, evidentment, per als 4 informants que no responen o donen respostes no satisfactòries. La situació, doncs, és que la gran majoria dels informants de la G1 utilitza la forma africada i la gran majoria dels de la G2, la fricativa.

TAULA 5.78 <i>xeringa</i>							
	[ʃ]		[tʃ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER		x	x				2
2. LA CELLERA DE TER		x	x				2
3. ANGLÈS			x			x	2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x					x	2
6. ARBÚCIES		x	x				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS		x	x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA		x	x				2
11. VIDRERES		x	x				2
12. MAÇANET DE LA SELVA		x	x				2
13. SILS		x	x				2
14. RIUDARENES	x					x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU		x	x				2
16. BREDÀ			x			x	2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	4	11	13	2	0	4	34
	15		15		4		

En el cas de *xocolata* (v. Taula 5.79), només hi ha 4 informants que utilitzin el segment fricatiu, els de la G2 d'Amer, La Cellera de Ter, Osor i Sant Hilari Sacalm. Els altres 30, el 88,24%, doncs, fa servir la variant africada.

TAULA 5.79 <i>xocolata</i>							
	[ʃ]		[tʃ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER		x	x				2
2. LA CELLERA DE TER		x	x				2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR		x	x				2
5. SANT HILARI SACALM		x	x				2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS			x	x			2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC			x	x			2
Total	0	4	17	13	0	0	34
	4		30		0		

En els dos mots següents cal prendre's les dades amb cautela, ja que en la majoria de casos el mot es produeix precedit de l'article indefinit, *un*, i el contacte entre la nasal alveolar i la sibilant palatal pot distorsionar la realització dels dos segments. Amb tot, *xarop* (v. Taula 5.80) presenta fins a un 65,63% de realitzacions africades del segment inicial, el 82,35% d'ocurrències de la G1 i el 46,67% de la G2. Els únics informants que opten per la fricativa palatal [ʃ] són els de Sant Hilari Sacalm, els de Riudarenes, el de la G1 d'Hostalric i els de la G2 d'Amer, Anglès, Osor, Arbúcies i Santa Coloma de Farners.

	[ʃ]		[tʃ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER		x	x				2
2. LA CELLERA DE TER			x			x	2
3. ANGLÈS		x	x				2
4. OSOR		x	x				2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES		x	x				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS		x	x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x			x	2
13. SILS			x	x			2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU		x	x				2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC	x			x			2
Total	3	8	14	7	0	2	34
	11		21		2		

D'altra banda, tot i que només es tenen enregistrades 25 ocurrencies de *xiulet* (v. Taula 5.81), es disposa de dades de tots 17 informants de la G1, i el 76,47% d'aquestes realitzacions són amb la palatal africada. Pel que fa a les 8 realitzacions de la G2, 6 (el 75%) són amb [ʃ] i dues, amb [tʃ]⁸¹. D'altra banda, cal destacar que l'informant de la G2 de Sant Feliu de Buixalleu, que no palatalitza la sibilant inicial ni a *sucar* ni a *suca* (§5.2.6.2), realitza *xiulet* amb [s] inicial i elisió de la vocal /i/.

TAULA 5.81 <i>xiulet</i>							
	[ʃ]		[tʃ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. ÀMER		x	x				2
2. LA CELLERA DE TER			x			x	2
3. ANGLÈS		x	x				2
4. OSOR		x	x				2
5. SANT HILARI SACALM	x					x	2
6. ARBÚCIES		x	x				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x			x	2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x					x	2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x			x	2
10. CALDES DE MALAVELLA			x			x	2
11. VIDRERES			x			x	2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x			x	2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x		x				2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x			x ^a	2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC		x			x		2
Total	4	6	13	2	1	8	34
	10		15		9		

^a [su'let]

⁸¹ L'ALDC recull *xiulet* amb palatal fricativa [ʃ] a Tossa de Mar.

Finalment, les dades de *xampany* (v. Taula 5.82) —un manlleu relativament recent— indiquen que el 75% de les realitzacions es fa amb la fricativa palatal africada. Només els informants de la G1 de Maçanet de la Selva i els de la G2 d’Amer, La Cellera de Ter, Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Caldes de Malavella, Riudarenes i Sant Feliu de Buixalleu opten per la realització [ʃ].

TAULA 5.82 <i>xampany</i>							
	[ʃ]		[tʃ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER		x			x		2
2. LA CELLERA DE TER		x	x				2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM		x			x		2
6. ARBÚCIES		x	x				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x			2
8. VILOBÍ D’ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA		x	x				2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS			x	x			2
14. RIUDARENES		x	x				2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU		x	x				2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC			x	x			2
Total	1	7	14	10	2	0	34
	8		24		2		

Els resultats mostren que la realització fricativa, [ʃ], retrocedeix clarament en favor de l’africada, [tʃ]. Aquesta realització és la majoritària entre els informants de la G1, però també entre els de la G2 es percep la tendència a utilitzar-la. Les causes d’aquesta variació, com explica PRADILLA (2008: 303-305), són complexes, ja que es tracta d’un procés recent i «els autors debaten entre una interpretació interna, una tendència autòctona, i una explicació externa, la influència del castellà».

5.2.7.2.2 Posició postconsonàntica

Tenint en compte, com s’ha esmentat a l’apartat interior, la influència del segment nasal /n/ en la realització del sibilant, /ʃ/ presenta també alternança entre [ʃ] i [tʃ] en posició postconsonàntica⁸². Així, el mot *planxa* (v. Taula 5.83) presenta la realització fricativa [ʃ] en un 61,76% dels casos, corresponents al 70,59% de les ocurrències de la G2 però només al 52,94% de la G1. L’altre 38,24% de les ocurrències —les corresponents als informants de totes dues generacions D’Amer, Anglès i Breda, de la G1 d’Arbúcies, Santa Coloma de Farners, Vilobí d’Onyar, Vidreres i Riudarenes i

⁸² V. RECASENS (1996: 296-297).

de la G2 de Sant Hilari Sacalm i Riudellots de la Selva— es realitzen amb el segment africad, [tʃ].

	[ʃ]		[tʃ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES		x	x				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS		x	x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR		x	x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES		x	x				2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES		x	x				2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	9	12	8	5	0	0	34
	21		13		0		

5.2.7.3 Pas de sibilant palatal sonora a oclusiva dental sonora (/ʒ/>[d])

La sibilant palatal sonora del mot *injecció* (v. Taula 5.84) esdevé [d] en un 37,93% de les ocurrences efectives del mot. La distribució intergeneracional, tanmateix, és molt desigual: les 8 realitzacions amb el segment oclusiu dental representen el 53,33% de les ocurrences de la G2 (8 de 15) però només el 21,43% de les de la G1 (3 de 14). Corresponen als informants de totes dues generacions de Sant Hilari Sacalm i Caldes de Malavella, de la G1 d'Arbúcies i de la G2 d'Amer, Anglès, Vilobí d'Onyar, Vidreres, Maçanet de la Selva i Sant Feliu de Buixalleu.

	[ʒ]		[d]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER					x	x	2
3. ANGLÈS				x	x		2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES		x	x				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x					x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU				x	x		2
16. BREDÀ	x	x					2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	11	7	3	8	3	2	34
	18		11		5		

5.2.8 Lateral alveolar sonora (/l/)

5.2.8.1 Pas a aproximant bilàbio-dorsovelar sonora (/l/ > [w])

Normalment davant de consonant labial i precedida, en català oriental, de /ə/, /l/ té un grau de velarització molt elevat que n'afavoreix la realització semivocàlica⁸³. Com s'observa amb els mots *albergínia* i *talp*, però, aquesta tendència dóna lloc a realitzacions molt diverses.

Així, les ocurrències enregistrades del mot *albergínia* (v. Taula 5.85) presenten fins a cinc realitzacions diferents de la síl·laba inicial. La que reflecteix la forma ortogràfica del mot, *al-* ([əl]) es produeix en només dos casos, els dels informants de la G1 de La Cellera de Ter i de Riudarenes i, encara, aquest últim la dóna com a bona després de dubtar entre les formes [əl.βər'zi.njə] i [uz.βər'zi.njə]. La segona realització la produeix la informant de la G1 de Santa Coloma de Farners, que no arriba a convertir la lateral en semivocal, però la produeix especialment abaixada, [əɫ]. A continuació, 5 informants de la G1 —Amer, Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva, Maçanet de la Selva i Breda— utilitzen la forma [əw], i fins a 12 —G1 de Sant Hilari Sacalm, Vidreres, Sils i Sant Feliu de Buixalleu i G2 de La Cellera de Ter, Anglès, Osor, Sant Hilari Sacalm, Caldes de Malavella, Riudarenes, Sant Feliu de Buixalleu i Breda— fan un pas més i elideixen la vocal mitjana central, de manera que la síl·laba inicial de *albergínia* esdevé [u]. Finalment, 2 informants de la G2 —Arbúcies i Caldes de Malavella— i 6 de la G2 —Amer, Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva, Vidreres i Sils— utilitzen la realització [əz]. Les ocurrències en què es produeix el pas de lateral alveolar sonora a aproximant bilàbio-dorsovelar sonora, doncs, representen el 54,84% del total, el 64,29% de les de la G1 i el 47,06% de les de la G2.

⁸³ V. RECASENS (1996: 314-315) i també MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001: 31) i VILÀ (1989: 48).

TAULA 5.85 <i>albergínia</i>															
	[əl]		[ə]		[əw]		[u]		[əz]		[Ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER					x					x					2
2. LA CELLERA DE TER	x							x							2
3. ANGLÈS								x					x		2
4. OSOR								x					x		2
5. SANT HILARI SACALM							x	x							2
6. ARBÚCIES									x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x								x				2
8. VILOBÍ D'ONYAR					x						x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA					x						x				2
10. CALDES DE MALAVELLA								x	x						2
11. VIDRERES							x				x				2
12. MAÇANET DE LA SELVA					x							x			2
13. SILS							x				x				2
14. RIUDARENES	x ^a							x							2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU							x	x							2
16. BREDÀ					x			x							2
17. HOSTALRIC												x	x		2
Total	2	0	1	0	5	0	4	8	2	6	0	3	3	0	34
	2	0	1	0	5	0	4	8	2	6	0	3	3	0	34

^a «[uz.βər'ʒi.njə] o [əl.βər'ʒi.njə]?»

Pel que fa al mot *talp* (v. Taula 5.86), tot i que se'n tenen enregistrades relativament poques ocurrences (26), els resultats són prou interessants com per fer-ne esment. Així, per una banda, la paraula presenta el segment lateral alveolar sonor etimològic en només un 38,46% dels casos, la majoria dels quals corresponen als informants de la G1, que utilitzen aquest segment en un 50% del les ocurrences. Els altres informants opten per tres formes diferents. Per una banda, els informants de totes dues franges d'edat d'Osor i Caldes de Malavella i també els de la G2 de Sant Hilari Sacalm, Santa Coloma de Farners i Sant Feliu de Buixalleu —el 26,92% de les ocurrences efectives— realitzen el mot com a ['tawp], és a dir, amb [w] en lloc de [l]. Anant encara un pas més enllà, les informants de la G2 d'Anglès, Vilobí d'Onyar i Vidreres —un 11,54% de les ocurrences— produeixen ['taw], això és, amb [l] semivocalitzada i elisió del segment oclusiu bilabial sord final, /p/. La resta de les realitzacions, el 24%, corresponen a 6 ocurrences en què /l/ no arriba a convertir-se en semivocal però presenta una realització més baixa, [l̥]. Els informants que utilitzen aquest segment representen el 40% de les ocurrences de la G1, les produïdes pels informants d'Amer, Vilobí d'Onyar, Maçanet de la Selva, Riudarenes i Sant Feliu de Buixalleu.

TAULA 5.86 <i>taɫp</i>											
	['taɫp]		['taɫp]		['tawp]		['taw]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. ÀMER			x							x	2
2. LA CELLERA DE TER	x									x	2
3. ANGLÈS	x								x		2
4. OSOR					x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x					x					2
6. ARBÚCIES		x							x		2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x					x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x					x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x							x	2
10. CALDES DE MALAVELLA					x	x					2
11. VIDRERES	x							x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x							x	2
13. SILS	x									x	2
14. RIUDARENES			x							x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x			x					2
16. BREDÀ	x									x	2
17. HOSTALRIC	x	x									2
Total	8	2	6	0	2	5	0	2	2	7	34
	10		6		7		2		9		

Aquests resultats constaten una tendència evident dels informants de totes dues generacions a modificar el segment lateral, la qual cosa s'ha de prendre com a indicatiu d'un grau de velarització elevadíssim d'aquest segment en el context indicat, que caldria estudiar en profunditat amb mitjans tècnics acústics.

5.2.8.2 Dissimilació (/l>[n])

El segment /l/ del mot *faldilla* (v. Taula 5.87) es realitza [n]⁸⁴ (o, més concretament, [ɲ]) en 13 de les 34 ocurrences enregistrades, és a dir, en un 38,24% dels casos⁸⁵. Aquestes realitzacions, però, representen el 70,59% de les de la G2 i només el 5,88% de les de la G1, això és, l'ocurrència produïda per l'informant jove d'Osor. Els únics informants de la G2 que realitzen el mot amb al forma estàndard són els d'Osor —curiosament—, Vilobí d'Onyar, Caldes de Malavella, Vidreres i Sils, és a dir, el 29,41% de les ocurrences d'aquesta franja d'edat.

	[l]		[ɲ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	17	7	0	10	0	0	34

⁸⁴ V. LLORET (1997) i RECASENS (1996: 312), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001, *fandilla* [sic]).

⁸⁵ L'ALDC recull *faldilla* amb [l] a Tossa de Mar.

5.2.8.3 Assimilació (/l>[n])

A *multa* (v. Taula 5.88), /l/ es realitza [n] ([ɲ]) en un 29,41% dels casos⁸⁶. Aquest percentatge correspon a 10 ocurrències realitzades només per informants de la G2 —els d’Amer, La Celler de Ter, Anglès, Osor, Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Maçanet de la Selva, Riudarenes, Sant Feliu de Buixalleu i Breda—, el 58,82% de les formes produïdes pels informants d’aquesta franja d’edat. Tots els altres parlants realitzen [ˈmuɫ.tə].

<i>multa</i>	[l]		[ɲ]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D’ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	17	7	0	10	0	0	34
	24		10		0		

⁸⁶ V. LLORET (1997) i RECASENS (1996: 312), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001, *multa*).

5.2.9 Lateral palatal sonora (/ʎ/)

5.2.9.1 Iodització

La iodització⁸⁷ és el fenomen pel qual, en bona part del català oriental, els segments etimològics llatins LY, C'L i G'L es realitzen com a [j], per oposició als grups derivats de L- i -LL-, que tenen una realització [ʎ]⁸⁸. Per constatar la presència d'aquest fenomen en el parlar selvatà i la seva vitalitat entre els informants més joves, es presenten a continuació els resultats dels mots *fillol/fillola*, *assolellat*, *cella*, *agulla*, *raspall*, *palla*, *barallar-se*, *parell*, *orella*, *abelles*, *cullera*, *mirall*, *ull*, *estovalles*, *genoll*, *vermell* i *tovallola*, i les parelles *conill* (substantiu, «mamífer») i *conill* (adjectiu, «despullat») i *poll* (substantiu, «au») i *poll* (substantiu, «insecte»). Per comprovar que les realitzacions amb iod corresponen efectivament al fenomen de iodització històrica i no pas al més recent de ieisme generalitzat (pel qual qualsevol /ʎ/, independentment de la procedència, pot esdevenir [j]⁸⁹), s'han recollit també les dades corresponents als mots *lluna* i *ocell*. A partir de les realitzacions d'aquests dos mots s'ha constatat que l'informant de la G1 de Breda presentava solucions ieistes en tots els casos, per la qual cosa les seves respostes no es tenen en compte per al processament de les dades⁹⁰.

⁸⁷ Per qüestions pràctiques, utilitzem la distinció terminològica tradicional entre *iodització* (aplicat als casos de ieisme històric) i *ieisme* (aplicat a la substitució general de /ʎ/ per [j]).

⁸⁸ V. RECASENS (1996: 322), PONS (1992), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001: 31), VILÀ (1989: 39; 1992), PUIG (1997: 34), DORCA (2010: 153), JULIÀ (1986: 133).

⁸⁹ V. RECASENS (1996: 324).

⁹⁰ De fet, aquest informant presenta realitzacions diverses, ja que alterna casos clars de [j] amb d'altres del segment palatal [j] —com a *ocell*, p. ex.— i amb d'altres realitzacions de fet molt properes a [ʎ]. Per facilitar l'anàlisi, però, s'ha cregut convenient obviar completament les seves realitzacions.

Així, per començar, el mot *fillol/a* (v. Taula 5.89) es realitza amb [j] en lloc de [ʎ] en un 70,43% dels casos⁹¹. Aquest percentatge, però, es reparteix de manera molt desigual entre les dues generacions: el 100% dels informants de la G2 utilitzen [fi'ɔl] (o [fi'ol] o [fi'ɔl]), però només el 27,27% dels de la G1 —els informants d'Amer, Santa Coloma de Farners i Vilobí d'Onyar— es decanten per aquesta forma, tot i que s'ha de considerar el fet que 6 informants no arriben a produir el mot.

TAULA 5.89 <i>fillol/a</i>							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER			x	x			2
2. LA CELLERA DE TER	x					x	2
3. ANGLÈS				x	x		2
4. OSOR				x	x		2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES				x	x		2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x	x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA				x	x		2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC				x	x		2
Total	8	0	3	16	6	1	34
	8		19		7		

⁹¹ L'ALDC recull *fillol* amb iodització ([fi'ɔl]) a Tossa de Mar.

Pel que fa a *assolellat* (v. Taula 5.90), la iodització hi té una incidència del 66,67%. En aquest cas, la distribució intergeneracional és lleugerament més equilibrada: el 75% dels informants de la G2 i el 60% dels de la G1 produeixen la forma amb [j]. Només els dos informants de Santa Coloma de Farners i Riudellots de la Selva, els de la G1 d'Amer, Sils, Sant Feliu de Buixalleu i Hostalric i la de la G2 de Sant Hilari Sacalm, doncs, produeixen la forma amb [ʎ]. Cal considerar, en aquest cas, que el fenomen es produeix paral·lelament, en bona part dels casos, al d'elisió de la vocal mitjana central en posició inicial (§1.4.1.1.).

	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER			x			x	2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM		x	x				2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR			x	x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA			x			x	2
11. VIDRERES				x		x	2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x			x	2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES			x			x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC	x					x	2
Total	6	3	9	9	1	6	34
	9		18		7		

^a Assolellat: [su.lə'ʒat].
^b Assolellat: [su.lə'ʒat].

En el cas de *cella* (v. Taula 5.91), la realització [ˈsɛ.ja] es dona en un 54,55% de les ocurrences. Corresponen, però, al 70,59% de les realitzacions de la G2 i, en canvi, a només el 37,5% de la G1 —les dels informants de La Celler de Ter, Osor, Arbúcies, Caldes de Malavella, Riudarenes i Hostalric. Els informants de la G2 que realitzen el mot amb [ʎ] són els d’Amer, Sant Hilari Sacalm, Riudellots de la Selva i Vidreres.

TAULA 5.91 <i>cella</i>							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES			x	x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D’ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC		x	x				2
Total	10	5	6	12	1	0	34
	15		18		1		

Pel que fa a la resta de mots, els presentem en dos blocs. El primer el formen *agulla* (v. Taula 5.92)⁹², *raspall* (v. Taula 5.93), *palla* (v. Taula 5.94) i *barallar-se* (v. Taula 5.95) i *parell* (v. Taula 5.96), que presenten una incidència de la iodització d'entre un 36,36% els dos primers i un 27,27% els darrers. Per generacions, [j] és la forma utilitzada per entre el 35,29% i el 58,82% dels informants de la G2, mentre que el percentatge d'ús entre els informants de la G1 oscil·la entre el 12,5% i el 18,75%. La distribució municipal té una estabilitat notable, com s'observa a les taules.

	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	14	7	2	10	1	0	34
	21		12		0		

	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ		x			x		2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	14	8	2	9	1	0	34
	22		11		1		

⁹² L'ALDC recull *agulla* amb [j] a Tossa de Mar.

TAULA 5.94 <i>pa la</i>							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC			x	x			2
Total	14	8	2	9	1	0	34
	22		11		1		

TAULA 5.95 <i>bara lar-se</i>							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM		x	x				2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ		x	x				2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	13	11	4	6	0	0	34
	24		10		0		

TAULA 5.96 <i>pare l</i>							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x					x	2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM	x					x	2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	14	8	2	7	1	2	34
	22		9		3		

El segon bloc el formen els mots *orella* (v. Taula 5.97), *abelles* (v. Taula 5.98), *cullera* (v. Taula 5.99)⁹³, *mirall* (v. Taula 5.100)⁹⁴, *ull* (v. Taula 5.101)⁹⁵, *estovalles* (v. Taula 5.102), *genoll* (v. Taula 5.103)⁹⁶, *vermell* (v. Taula 5.104) i *tovallola* (v. Taula 5.105)⁹⁷, en els quals la iodització representa entre el 24,24% i el 15,15% de les ocurrences. Per generacions, les realitzacions amb [j] representen entre el 47,06% i el 17,65% de les de la G2 i, en canvi, pel que fa a la G1, no se'n dona cap ocurrencia en els mots *orella*, *abelles*, *cullera*, *mirall*, *genoll* i *ull*, i en els altres tres mots la forma ioditzada representa només entre el 6,25% i el 12,5% del total d'ocurrences. Com en el cas anterior, la distribució municipal és força estable.

TAULA 5.97 <i>orella</i>							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ		x			x		2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	16	9	0	8	1	0	34
	25		8		1		

⁹³ L'ALDC recull *cullera* amb [j] a Tossa de Mar.

⁹⁴ L'ALDC recull *mirall* amb [j] a Tossa de Mar.

⁹⁵ L'ALDC recull *ulls* amb [j] a Tossa de Mar.

⁹⁶ L'ALDC recull *genoll* amb [j] a Tossa de Mar.

⁹⁷ L'ALDC recull *tovallola* amb [j] a Tossa de Mar.

TAULA 5.98 <i>abejles</i>							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x					x	2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x					x	2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ			x	x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	16	8	1	7	0	2	34
	24		8		2		

TAULA 5.99 <i>cellera</i>							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	15	11	1	6	1	0	34
	26		7		1		

TAULA 5.100 <i>mirall</i>							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ		x			x		2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	16	10	0	7	1	0	34
	26		7		1		

TAULA 5.101 <i>u</i>							
	[Δ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ		x			x		2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	16	10	0	7	1	0	34
	26		7		1		

TAULA 5.102 <i>estovalles</i>							
	[Δ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS				x	x		2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES		x			x		2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x					x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	14	10	0	6	3	1	34
	24		6		4		

TAULA 5.103 <i>genoll</i>							
	[Δ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	16	11	0	6	1	0	34
	27		6		1		

TAULA 5.104 <i>verme</i> ^{ll}							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER		x			x		2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR		x	x				2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x					x	2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ		x			x		2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	14	12	1	4	2	1	34
	26		5		3		

TAULA 5.105 <i>tova</i> ^{llola}							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x	x					2
4. OSOR		x	x				2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ		x			x		2
17. HOSTALRIC		x	x				2
Total	14	14	2	3	1	0	34
	28		5		1		

A aquests resultats cal afegir-hi, per una banda, les 4 realitzacions de *sucumulla*, totes amb [j], recollides a la Taula 5.67, i la realització de *cavall* ioditzada, que realitza l'informant de la G2 d'Osor, i que es produiria per analogia a les altres formes⁹⁸. Per altra banda, cal esmentar les parelles de mots *conill* (substantiu, «mamífer») i *conill* (adjectiu, «despullat»), i *poll* (substantiu, «au») i *poll* (substantiu, «insecte»). Així, pel que fa a la primera parella, el mot *conill* (v. Taula 5.106) derivat del llatí CUNĪCŪLU, és a dir, el substantiu que designa el mamífer, presenta la realització ioditzada, [ku'ni], en un 30,30% dels casos, el 47,06% de les ocurrències de la G2 i el 12,5% de les de la G1. L'adjectiu *conill* amb significat de *despullat*, en canvi, no presenta cap realització amb [j]. Igualment, pel que fa a l'altre parell de mots, el

⁹⁸ V. RECASENS (1996: 324).

substantiu *poll* (v. Taula 5.107) que designa l'insecte, derivat de PEDŮCŮLU, presenta fins a un 75,76% de realitzacions amb [j] ([ˈpoj]), un 94,12% en el cas de les ocurrencies de la G2 i un 52,94% de les de la G1, mentre que *poll* en referència a la cria d'un ocell, derivat del llatí PŮLLU, es realitza amb [ʎ] en el 100% dels casos.

TAULA 5.106 <i>conill</i> (animal)							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES		x	x				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR		x		x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC	x			x			2
Total	13	10	2	8	1	0	34
	23		10		1		

TAULA 5.107 <i>poll</i> (insecte)							
	[ʎ]		[j]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER			x	x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR			x	x			2
5. SANT HILARI SACALM			x	x			2
6. ARBÚCIES		x	x				2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA			x	x			2
11. VIDRERES			x	x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU			x	x			2
16. BREDÀ				x	x		2
17. HOSTALRIC			x	x			2
Total	8	0	9	16	1	0	34
	8		25		1		

A la vista dels resultats, no es pot negar, per una banda, que la iodització forma part de la fonologia selvatana tradicional i, per l'altra, que el fenomen està en retrocés. Així, les dades evidencien que les formes tradicionals amb [j] es van substituint progressivament per les solucions lleistes, sobretot entre les generacions més joves —influïdes per la llengua estàndard i pel coneixement de la llengua escrita— però també entre bona part dels informants de la G2. Aquest fet assenyala, com s'havia

constatat en altres estudis, la manca de prestigi de la iodització⁹⁹, que, a més a més, es fa palesa amb la realització d'ultracorreccions com la que produeix l'informant de la G1 de Maçanet de la Selva, que produeix [dəz.mə'ʎa] per *desmaiar* durant la conversa espontània. Amb tot, la iodització es manté amb una vitalitat elevada entre les dues generacions en determinats casos concrets, aparentment en procés de lexicalització, fenomen evidenciat pel manteniment de la distinció ['poj]/['poʎ] i, en menor mesura, [ku'ni]/[ku'niʎ], entre els parlants de la G1.

⁹⁹ V. BAU i FONT (1992).

5.2.10 Bategant i vibrant alveolars sonores (/r/, /r/)

5.2.10.1 Inserció de [t] final

Darrere de *r* final, s'insereix amb una freqüència considerable un segment oclusiu dental sord, [t]¹⁰⁰. Per analitzar el fenomen, presentem les dades de 5 mots, 4 de monosíl·labs —*cor*, *or*, *car* i *Ter*— i un de dues síl·labes —*tresor*.

Els dos primers mots presenten exactament el mateix percentatge d'incidència: tant a *cor*¹⁰¹ (v. Taula 5.108) com a *or* (v. Taula 5.109), s'observen un 26,47% d'ocurrències amb inserció del segment [t] final. Es tracta, en cada cas, de 9 realitzacions corresponents a informants de la G2, els d'Amer, Anglès, Santa Coloma de Farners, Caldes de Malavella, Maçanet de la Selva i Breda, i també Osor, Sant Feliu de Buixalleu i Hostalric a *cor*, i Arbúcies, Vilobí d'Onyar i Riudarenes a *or*. En tots dos casos hi ha ocurrencies en què la inserció es produeix sense explosió del segment oclusiu.

TAULA 5.108 <i>cor</i>							
	[Ø]		[t]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x			x ^a			2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x			x			2
Total	17	8	0	9	0	0	34
	25		9		0		
^a <i>co</i> [rt]							

¹⁰⁰ V. BERNAT (1991) i FERNÁNDEZ (1993) per a dues anàlisis de les característiques de les consonants bategant i vibrant i la inserció de [t] final analitzada aquí al municipi selvatà de Blanes, i també RECASENS (1996: 225), VENY (2002: 62), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001: 32), VILÀ (1989: 54), JULIÀ (1986: 133).

¹⁰¹ L'ALDC recull *cor* sense inserció del segment oclusiu [t] a Tossa de Mar.

TAULA 5.109 <i>or</i>							
	[Ø]		[t]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x ^a			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x			x ^a			2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES	x			x ^a			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x ^a			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x ^a			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	17	8	0	9	0	0	34
	25		9		0		
^a [oʀt]							

Del mot *car* (v. Taula 5.110) només se'n tenen 24 ocurrencies enregistrades, però la situació és molt semblant a la de *cor* i *or*: el 25% de les realitzacions, 6, presenta inserció del segment [t] final —amb o sense explosió del segment oclusiu— i totes són produïdes per informants de la G2. Es tracta, concretament, del 50% de les realitzacions d'aquesta franja d'edat, les dels parlants de Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar i Sant Feliu de Buixalleu. Cal tenir en compte, a més a més, que 4 dels informants de qui no es té enregistrada cap realització d'aquest mot són dels que havien produït *cor* i/o *or* amb [t] final.

TAULA 5.110 <i>car</i>							
	[Ø]		[t]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x					x	2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x					x	2
4. OSOR		x			x		2
5. SANT HILARI SACALM	x			x ^a			2
6. ARBÚCIES	x			x ^a			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x ^a			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x					x	2
10. CALDES DE MALAVELLA		x			x		2
11. VIDRERES		x			x		2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x					x	2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ					x	x	2
17. HOSTALRIC				x	x		2
Total	12	6	0	6	5	5	34
	18		6		10		
^a ['kart]							

Pel que fa a *Ter* (v. Taula 5.111), la quantitat d'ocurrències que presenta el segment inserit es redueix fins a 4, el 12,12%. Totes aquestes formes corresponen a informants de la G2: els de La Celler de Ter —sense explosió del segment oclusiu— i Anglès¹⁰², i els d'Arbúcies i Sant Feliu de Buixalleu. Totes 4 ocurrències de *Ter* es realitzen amb la vocal mitjana anterior baixa, [ɛ].

	[Ø]		[t]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER	x			x ^a			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x					x	2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x	x					2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	17	12	0	4	0	1	34

^a *Te*[rt]

Pel que fa a *tesor*, en canvi, la inserció del segment [t] es produeix en tan sols 2 casos, els de l'informant de la G1 de Breda i el de la G2 de Caldes de Malavella.

Vistos aquests resultats, així com d'altres casos observats durant la conversa espontània, com per exemple ['bart] per *bar* (G2 d'Arbúcies) o ['mart] per *mar* (G2 d'Anglès, Riudarenes), sembla evident que el fenomen és habitual entre les generacions més grans de la comarca. Els informants de la G1, en canvi, presenten una incidència nul·la del fenomen, la qual cosa es pot relacionar sens dubte a l'estigmatització de la inserció de [t] final i a la influència de la llengua escrita. Tanmateix, caldria analitzar si la realització de *r* en aquests mots és vibrant o bategant, i comparar-la amb la que es produeix en d'altres mots en què no hi ha inserció del segment oclusiu, en una i altra generació, per observar si el fenomen ha desaparegut completament o ha deixat traces fonològiques. Igualment, això hauria de servir per relacionar aquest fenomen amb el de no realització de *r* en determinats mots o construccions (com per exemple el topònim *El Far* o en infinitius amb pronom feble enclític com ara [du'na.mə] per *donar-me*, [tə'ni.nə] per *tenir-ne*, etc.), que també semblen habituals en els fragments de conversa espontània enregistrats.

¹⁰² El riu Ter passa per aquests dos municipis.

5.2.10.2 Dissimilació ([r]>[d],[ð])

El segment [r] pot passar a [ð] per dissimilació de líquides¹⁰³. Així, la consonant pretònica del mot *cireres* (v. Taula 5.113), per una banda, es realitza amb [r] en un 73,53% dels casos —25 ocurrències— i amb [ð] en l'altre 26,47% —9 ocurrències—. Aquestes realitzacions corresponen als informants de la G2 d'Anglès, La Celler de Ter, Anglès, Osor, Sant Hilari Sacalm, Santa Coloma de Farners, Riudellots de la Selva, Riudarenes i Breda. El mot *cirerer* (v. Taula 5.114), per altra banda, presenta el segment [r] —en aquest cas a l'antepenúltima síl·laba en el cas de la variant *cirerer* i en posició pretònica en el cas de *cirer*— en un 63,33% dels casos —19 ocurrències— i amb [ð] en l'altre 36,67% —10 ocurrències—. Tot i que els percentatges en un i altre cas són semblants, la distribució no és exactament la mateixa: en el cas de *cirerer*, els informants que realitzen el mot amb [ð] són els dos d'Osor i els de la G2 d'Amer, Anglès, Osor, Sant Hilari Sacalm, Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva, Riudarenes i Sant Feliu de Buixalleu¹⁰⁴.

	[r]		[ð]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x			x			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	17	8	0	9	0	0	34
	25		9		0		

¹⁰³ V. RECASENS (1996: 337), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001, *cirera*), VILÀ (1989: 55).

¹⁰⁴ L'ALDC recull tant *cireres* com *cirerer* amb [r] a Tossa de Mar.

TAULA 5.113 <i>cirerer</i>							
	[r]		[ø]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER					x	x	2
3. ANGLÈS				x	x		2
4. OSOR			x	x ^a			2
5. SANT HILARI SACALM	x			x ^a			2
6. ARBÚCIES	x ^b			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x					x	2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	14	5	1	10	2	2	34
^a [si'ðe]s							
^b [si're]							

Com es pot observar, el fenomen té una incidència notable entre els informants de la G2 i, en canvi, és nul entre els de la G1, la qual cosa es pot associar a la influència de l'estàndard i la llengua escrita. A més a més, però, cal tenir en compte que no tots els informants que realitzen la dissimilació ho fan en tots dos mots, per bé que es tracta de mots derivats, i que la quantitat de realitzacions amb [ð] és més gran a *cirerer*, que és el mot demanat un cop els informants ja havien produït *cireres*. Això pot indicar que les dues realitzacions s'alternen normalment i que l'aparició de l'una o l'altra té relació sobretot amb la velocitat i la cura amb què es parli.

5.2.11 Altres casos de metàtesi

El mot *ganivet* (v. Taula 5.114) es produeix amb metàtesi¹⁰⁵ de les consonants /n/ i /b/ en un 26,47% dels casos¹⁰⁶. En concret, són els informants de la G1 de Vilobí d'Onyar i Hostalric i els de la G2 d'Amer, Anglès, Santa Coloma de Farners, Riudellots de la Selva, Caldes de Malavella, Sant Feliu de Buixalleu i Breda els que produeixen el mot amb la forma [gə.βi'net]. La desaparició pràcticament total del fenomen entre els informants de la G1 es deu sens dubte al coneixement de la forma escrita del mot.

	[gə.ni'βet]		[gə.βi'net]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. ÒSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x	x					2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR		x	x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x	x					2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC		x	x				2
Total	15	10	2	7	0	0	34
	25		9		0		

¹⁰⁵ V. MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001: 33), VILÀ (1989: 55).

¹⁰⁶ L'ALDC recull *ganivet* amb metàtesi consonàntica, [gə.βi'net], a Tossa de Mar.

5.3 SEMIVOCALS

5.3.1 Aproximant bilàbio-dorsovelar sonora ([w])

5.3.1.1 Simplificació del diftong

Els diftongs, tant creixents com decreixents i en posició àtona pretònica, tònica o àtona posttònica, se simplifiquen en una quantitat notable de casos. El procés de monoftongació es produeix, en els casos analitzats aquí, per elisió del segment vocàlic, per elisió del segment semivocàlic o per simplificació en vocal mitjana posterior¹⁰⁷. S'analitzen, concretament, les realitzacions dels diftongs en posició àtona pretònica dels mots *daurat*, *quaranta*, *Joaquim*, *Joanet* i *guanyar*, dels diftongs en posició tònica dels mots *aigüera* i *guatlla* i dels diftongs en posició àtona posttònica dels mots *paraigua* i *llengua*.

5.3.1.1.1 Posició àtona pretònica

El diftong decreixent del mot *daurat* (v. Taula 5.115) es produeix complet ([əw]) en un 43,33% dels casos i simplificat a [u] en el 56,67%. La distribució intergeneracional, però, és desigual: només el 21,43% dels informants de la G2 —3, els d'Osor, Vilobí d'Onyar i Hostalric— pronuncia [daw'rat], i només el 37,5% dels de la G1 —6, els d'Anglès, Osor, Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar, Maçanet de la Selva i Riudarenes— pronuncia [du'rat].

	[əw]		[u]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER				x	x		2
3. ANGLÈS			x			x	2
4. OSOR		x	x				2
5. SANT HILARI SACALM	x					x	2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x			x	2
8. VILOBÍ D'ONYAR		x	x				2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x			x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS	x			x			2
14. RIUDARENES			x	x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	10	3	6	11	1	3	34
	13		17		4		

¹⁰⁷ V. RECASSENS (1996: 303-305), MONTURIOL i DOMÍNGUEZ (2001: 30-31).

Pel que fa als diftongs creixents, el primer mot, *quaranta*, presenta simplificació del diftong a [u] en totes les ocurrències enregistrades (34). La realització [ku'raŋ.tə], de fet, és la realització habitual en tots els parlars del català oriental.

L'antropònim *Joaquim* (v. Taula 5.116) té la forma [ʒu'kim] —és a dir, una realització amb monoftongació en [u] del diftong— en un 63,33% dels casos. Aquesta realització, concretament, representa el 80% de les de la G2 —12 ocurrències— i el 53,33% de les de la G1 —7 ocurrències. Les altres 11 formes es divideixen entre les realitzacions amb el diftong [wə] —9, que donen els informants de totes dues generacions de Vidreres i Breda i els de la G1 d'Arbúcies, Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva i Riudarenes— i la realització amb hiat, [u.ə] —que realitzen molt clarament els informants de la G1 d'Hostalric i de la G2 d'Anglès.

	[wə]		[u.ə]		[u]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER					x			x	2
2. LA CELLERA DE TER					x	x			2
3. ANGLÈS				x			x		2
4. OSOR					x	x			2
5. SANT HILARI SACALM							x	x	2
6. ARBÚCIES	x					x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x					x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x					x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x					x			2
10. CALDES DE MALAVELLA					x	x			2
11. VIDRERES	x	x							2
12. MAÇANET DE LA SELVA					x	x			2
13. SILS					x	x			2
14. RIUDARENES	x					x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU					x	x			2
16. BREDÀ	x	x							2
17. HOSTALRIC			x			x			2
Total	7	2	1	1	7	12	2	2	34
	9		2		19		4		

En el cas de *Joanet* (v. Taula 5.117), de les escasses 18 ocurrencies que s'han obtingut del topònim, només 4 —un 22,22% de casos, els dels dos informants de Sant Hilari Sacalm, el de la G1 de Sils i el de la G2 de Santa Coloma de Farners— presenten simplificació del diftong en [u]. Pel que fa a les altres realitzacions, 2 —la de l'informant de la G1 d'Hostalric i la de la G2 d'Anglès— es realitzen amb el segment /uə/ com a hiat ([u.ə]) i 12 —6 de la G1 i 6 de la G2, el 50% de les realitzacions de cada generació—, amb el diftong [wə].

TAULA 5.117 <i>Joanet</i>									
	[wə]		[u.ə]		[u]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x							x	2
2. LA CELLERA DE TER							x	x	2
3. ANGLÈS							x	x	2
4. OSOR	x	x							2
5. SANT HILARI SACALM					x	x			2
6. ARBÚCIES	x	x							2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x					x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR							x	x	2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA							x	x	2
10. CALDES DE MALAVELLA		x					x		2
11. VIDRERES							x	x	2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x							x	2
13. SILS		x			x				2
14. RIUDARENES							x	x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU				x			x		2
16. BREDÀ	x	x							2
17. HOSTALRIC		x	x						2
Total	6	6	1	1	2	2	8	8	34
	12		2		4		16		

Pel que fa a l'infinitiu *guanyar* (v. Taula 5.118), finalment, només en 5 de les 28 ocurrences efectives recollides, el 17,86%, hi ha simplificació del diftong¹⁰⁸. Es tracta de les realitzacions dels informants de la G2 de Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar, Vidreres, Maçanet de la Selva i Riudarenes, i representen el 38,46% de les ocurrences d'aquesta franja d'edat.

TAULA 5.118 <i>guanyar</i>							
	[wə]		[u]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER					x	x ^a	2
2. LA CELLERA DE TER	x					x	2
3. ANGLÈS	x					x	2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x					x	2
6. ARBÚCIES	x	x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR				x	x		2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x	x					2
11. VIDRERES	x			x ^b			2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x	x					2
16. BREDÀ	x	x					2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	15	8	0	5	2	4	34
	23		5		6		
^a [ˈgwa.ɲəs]							
^b [quˈɲa]							

¹⁰⁸ L'ALDC recull *guanyar* amb simplificació del diftong, [qu'ɲa], a Tossa de Mar.

5.3.1.1.2 Posició tònica

El mot *aigüera* (v. Taula 5.119) presenta el diftong simplificat en el 62,07% dels casos, el 93,75% de les ocurrences de la G2 però només el 23,08% de les de la G1¹⁰⁹. En concret, la informant de la G2 d'Hostalric és l'única de la seva franja d'edat que produeix la variant [əj'gwe.rə] i els informants de la G1 d'Anglès, Riudellots de la Selva i Maçanet de la Selva són els únics de la seva que produeixen [əj'ge.rə].

TAULA 5.119 <i>aigüera</i>							
	[we]		[e]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER				x	x		2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS			x	x			2
4. OSOR				x	x		2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES				x	x		2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x			x			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA			x	x			2
10. CALDES DE MALAVELLA	x			x			2
11. VIDRERES	x			x			2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x	x			2
13. SILS				x	x		2
14. RIUDARENES	x					x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	10	1	3	15	4	1	34
	11		18		5		

Pel que fa a *guatlla* (v. Taula 5.120), es produeixen fins a 5 realitzacions diferents: dues amb diftong, una amb diftong però ascens de la vocal i dues amb simplificació del diftong. Pel que fa a les primeres, es tracta de les formes ['gwaɫ.ɫə] —que realitzen els informants de la G1 de La Cellerà de Ter, Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Riudellots de la Selva i Breda i la de la G2 de Vidreres— i ['gwaɟ.ɫə] —que realitzen els informants de la G1 de Santa Coloma de Farners, Caldes de Malavella i Maçanet de la Selva. La forma amb diftong però ascens de la vocal, ['gwɔɫ.ɫə], la produeixen els informants de la G1 d'Osor i d'Hostalric. I les dues formes amb simplificació del diftong a vocal mitjana posterior tenen, la primera, [o] ([ˈgoɫ.ɫə]) —que produeixen els informants de la G1 de Vilobí d'Onyar i Sils i els de la G2 d'Amer, Osor, Arbúcies i Riudellots de la Selva— i, la segona, [ɔ] ([ˈgɔɫ.ɫə]) —que realitzen els informants de la G1 d'Amer i de la G2 d'Anglès, Santa Coloma de Farners, Vilobí d'Onyar, Caldes de Malavella, Sils, Sant Feliu de Buixalleu, Breda i Hostalric. Les formes amb simplificació clara del diftong, doncs, representen el 57,69% de les

¹⁰⁹ L'ALDC recull *aigüera* amb simplificació del diftong, [əj'ye.rə], a Tossa de Mar.

ocurrències efectives totals. A més a més, però, cal considerar que tant les realitzacions [ˈgwɔλ.λə] com [ˈgwɑɫ.λə], necessàriament forçades, semblen intents dels parlants que les produeixen de no realitzar la forma amb diftong.

TAULA 5.120 <i>guàtlla</i>													
	[ˈgwaλ.λə]		[ˈgwɑɫ.λə]		[ˈgwɔλ.λə]		[ˈgɔλ.λə]		[ˈgəλ.λə]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER								x	x				2
2. LA CELLERA DE TER	x											x	2
3. ANGLÈS										x ^a	x		2
4. OSOR					x			x					2
5. SANT HILARI SACALM	x											x	2
6. ARBÚCIES	x							x					2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS			x							x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR							x ^a			x ^a			2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x							x ^a					2
10. CALDES DE MALAVELLA			x							x ^a			2
11. VIDRERES		x									x		2
12. MAÇANET DE LA SELVA			x									x	2
13. SILS							x ^a				x		2
14. RIUDARENES											x	x	2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU										x	x		2
16. BREDÀ	x									x			2
17. HOSTALRIC					x					x			2
Total	5	1	3	0	2	0	2	4	1	8	4	4	34
	6		3		2		6		9		8		

^a *guàtllera*

5.3.1.1.2 Posició àtona posttònica

En el cas de *paraigua* (v. Taula 5.121), el diftong [wə] se simplifica en un 29,41% dels casos, que representen el 52,94% de les ocurrències de la G2, però només el 5,88% de les de la G1. Concretament, els informants que pronuncien [pəˈraj.gə] són el de la G1 de Caldes de Malavella i els de la G2 de La Cellera de Ter, Anglès, Sant Hilari Sacalm, Arbúcies, Santa Coloma de Farners, Maçanet de la Selva, Riudarenes, Sant Feliu de Buixalleu i Breda.

TAULA 5.121 <i>paraigua</i>							
	[wə]		[ə]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x	x					2
2. LA CELLERA DE TER	x			x			2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR	x	x					2
5. SANT HILARI SACALM	x			x			2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x			x			2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA		x	x				2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x			x			2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU	x			x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	17	7	1	9	0	0	34
	24		10		0		

El mot *llengua* (v. Taula 5.122) presenta simplificació del diftong en un 26,47% dels casos, el 35,29% de les realitzacions de la G2 i el 17,65% de les de la G1¹¹⁰. Es tracta, concretament, de les 3 realitzacions dels informants de la G1 d'Osor, Sant Hilari Sacalm i Caldes de Malavella, i de les 6 dels de la G2 d'Amer, Anglès, Arbúcies, Maçanet de la Selva, Sant Feliu de Buixalleu i Breda. Curiosament, no hi ha cap municipi en què els dos informants realitzin la forma amb monoftongació.

TAULA 5.122 <i>llengua</i>							
	[wə]		[ə]		[-]		
	G1	G2	G1	G2	G1	G2	
1. AMER	x			x			2
2. LA CELLERA DE TER	x	x					2
3. ANGLÈS	x			x			2
4. OSOR		x	x				2
5. SANT HILARI SACALM		x	x				2
6. ARBÚCIES	x			x			2
7. SANTA COLOMA DE FARNERS	x	x					2
8. VILOBÍ D'ONYAR	x	x					2
9. RIUDELLOTS DE LA SELVA	x	x					2
10. CALDES DE MALAVELLA	x		x				2
11. VIDRERES	x	x					2
12. MAÇANET DE LA SELVA	x			x			2
13. SILS	x	x					2
14. RIUDARENES	x	x					2
15. SANT FELIU DE BUIXALLEU		x		x			2
16. BREDÀ	x			x			2
17. HOSTALRIC	x	x					2
Total	14	11	3	6	0	0	34
	25		9		0		

Vistos els resultats dels tres subapartats anteriors, sembla evident que la vitalitat del fenomen de simplificació dels diftongs és elevada en el cas dels informants de la G2. En el cas dels informants de la G1, en canvi, la simplificació és relativament freqüent quan el diftong es troba en situació pretònica, es produeix esporàdicament en posició tònica i és pràcticament inexistent en posició posttònica.

¹¹⁰ L'ALDC recull *llengua* amb simplificació del diftong, [ˈlɛŋ.gə], a Tossa de Mar.

6. SÍNTESI I CONCLUSIONS

Un cop presentats els resultats i l'anàlisi de les entrevistes lingüístiques, aquest apartat serveix per presentar, a manera de conclusions, la variació que s'observa en les dades, des d'una perspectiva global. Concretament, considerem la necessitat de tenir en compte la idiosincràsia de cadascun dels individus (§6.1), la variació entre els diversos municipis de la comarca (§6.2) i la variació intergeneracional (§6.3). Presentem, finalment, unes breus conclusions generals (§6.4).

6.1 CONSIDERACIÓ DE L'IDIOLECTE

El conjunt de característiques particulars que configuren la parla d'un individu en conformen l'idiolecte. Autors com MILROY (1980) defensen que la variació sociolingüística s'hauria d'analitzar precisament prenent les idiosincràsies de cada parlant com a element configurador, mentre que d'altres com WEINREICH *et al.* (1968) o LABOV (1994: 33-34) defensen que la variació es produeix a nivell de la comunitat lingüística i no pas de l'individu. En un treball com el nostre, realitzat a partir d'una quantitat de dades que es redueix a un informant per generació i municipi —les dues variables externes considerades—, sembla inevitable esgrimir les característiques particulars de cada informant per justificar la variació. Considerem, però, que cal fer-ho des de la perspectiva exposada per Labov:

«It is true enough that when we examine a community closely enough, it will inevitably appear that each individual's linguistic pattern differs in some respects from that of everyone else. Yet this unique object, the individual speaker, can only be understood as the product of a unique social history, and the intersection of the linguistic patterns of all the social groups and categories that define that individual» LABOV (1994: 34).

Així, si bé és cert que determinades característiques particulars del perfil de cadascun dels informants poden resultar determinants de cara a l'anàlisi de la variació, cal tenir en compte que aquests factors singulars ho són només en el marc de l'univers de la nostra recerca. No ho són pas, en canvi, a nivell absolut, més enllà d'aquest estudi, ja que en qualsevol cas es tracta de característiques relacionades amb el desenvolupament lingüístic de l'individu en un context social determinat.

És des d'aquesta perspectiva que creiem convenient destacar la consciència lingüística com a factor clau en la variació que s'observa en les nostres dades, però que

afecta singularment cada informant. Així, els entrevistats mostren, de manera més o menys conscient, preocupació per la llengua que utilitzen, en dos sentits. En primer lloc, el context d'entrevista lingüística en què es troben els parlants provoca, inevitablement i de manera general, un allunyament del vernacle i un apropament a un registre més formal. El grau de *vernacularitat*, però, varia d'un parlant a un altre i, en un mateix informant, es fa més o menys evident segons el moment de l'entrevista, depenent de l'atenció que es posi en el discurs en cada cas (SCHILLING-ESTES 2008: 379). En aquest sentit, pel que fa als nostres informants, el grau de vernacularitat augmenta especialment, en línies generals, durant la part d'enquesta (§4.1.3.b), quan es fan comentaris més enllà de la resposta concreta demanada, segurament perquè els informants tenen la percepció que, si se'ls demanen qüestions precises, tot el que es digui a part d'això no té cap importància de cara a l'estudi posterior. Quant a informants concrets, a més a més, podem destacar, per exemple, un grau de consciència molt elevat i mantingut al llarg de tota l'entrevista per part dels informants, sobretot, de la G1 de La Cellera de Ter, Caldes de Malavella, Breda i Hostalric i de la G2 de Riudellots de la Selva i Maçanet de la Selva, que manifesten una preocupació molt elevada pel fet que la càmera els estigui gravant en tot moment. I, al revés, els informants de la G1 d'Osor i de la G2 d'Amer o Santa Coloma de Farners, per esmentar els casos més clars, es desenten completament de la presència de la càmera i es mostren molt espontanis en tot moment, fins al punt de sorprendre's quan s'adonen, al final de l'entrevista, que l'enregistrament encara s'estava produint.

La segona qüestió implicada en la consciència lingüística dels informants té a veure amb l'anomenada *insecuretat lingüística*, «a set of language attitudes in which speakers have negative feelings about their native variety, or certain aspects of it, and feel insecure about its value or 'correctness'» (TRUDGILL 2003: 81). Tot i que no s'han realitzat testos específics d'insecuretat lingüística (*matched guise tests*, LAMBERT 1967) i, per tant, no podem quantificar l'abast del fenomen, els comentaris dels informants, fets en la major part espontàniament, mostren que aquest fet els afecta indubtablement. Així, per una banda, bona part dels informants de la G2 plantegen en algun moment dubtes sobre la seva capacitat de donar la resposta adequada a les preguntes i les imatges que se'ls plantegen durant l'enquesta i molts comenten «no sé si t'ho sabré dir, jo, això, en català» o pregunten insistentment «què ho vols, en català?». Aquest fet resulta sorprenent si tenim en compte que tots els informants són catalanoparlants nadius però no ho és si considerem que la seva escolarització —escassa, a més a més,

en molts casos— es va produir en castellà, i que la relació entre una entrevista de caire lingüístic i l'aprenentatge de la llengua (la sensació que se'ls està *examinant*) és, malgrat els esforços, difícil d'evitar. Presenten comportaments especialment destacats en aquest sentit les informants de la G2 de Vilobí d'Onyar i de Breda. Els informants de la G1, per la seva banda, presenten aquest mateix tipus de comportament en molts casos, però des de la perspectiva del coneixement que suposadament tenen de la llengua catalana. Així, els seus comentaris no fan referència al castellà sinó al català «correcte» i a les coses «ben dites». Es mostren especialment sensibles a aquesta mena d'inseguretats els informants de la G1 de Sils, Maçanet de la Selva i Sant Feliu de Buixalleu i també, moderadament però sens dubte a causa del coneixement que tenen del català escrit (§4.2.2), les informants de la G2 de Vidreres i Sils.

6.2 VARIACIÓ INTERMUNICIPAL

Explica VIAPLANA (2002: 69) que dos dels factors que afavoreixen les diferències lingüístiques d'ordre geogràfic són els límits administratius i la pressió lingüística ambiental. D'acord amb les dades que s'han presentat a §5, un i altre actuen, efectivament, en la variació fonològica que s'observa entre els diferents municipis de la Selva.

El límit administratiu que suposa la frontera entre els bisbats de Vic i Girona, per una banda, es manifesta clarament, com feia preveure la bibliografia, en la distribució de les vocals tòniques mitjanes anteriors, [e]/[ɛ] (§5.1.2.1). Els municipis d'Osor, Sant Hilari Sacalm i Arbúcies, presenten, doncs, en aquests fenòmens, les realitzacions pròpies del català central general, en contraposició a la resta de municipis que presenten, majoritàriament, les característiques previstes per a les comarques gironines. El cas d'Arbúcies és remarcable, ja que, de fet, només una de les dues parròquies del municipi pertany al bisbat de Vic, i no és pas la del nucli principal del municipi, Arbúcies, sinó la del poble de Joanet. Arbúcies, però, es troba al límit selvatà amb Osona i el Vallès Oriental, és propera al municipi de Sant Hilari Sacalm i té unes comunicacions que afavoreixen la seva relació amb els municipis vallesans —i per tant barcelonins— del Montseny, més que no pas amb els gironins. Per tot això, doncs, la presència de realitzacions no gironines a la totalitat del municipi¹¹¹ resulta comprensible en termes de difusió espacial (*spatial diffusion*), és a dir, d'expansió d'un fenomen d'una varietat a una altra, per contacte directe dels parlants i acomodació (TRUDGILL 2003; BRITAIN 2008). En paraules de VIAPLANA (2002: 31), «l'espai (...) actua sobre la llengua (...) com a condicionant de freqüència d'interrelació».

La variació relacionada amb les vocals mitjanes anteriors tòniques, però, s'estén més enllà d'aquests municipis previstos per la bibliografia, en aquest cas, presumiblement, per la pressió lingüística ambiental. Així, les realitzacions dels informants de Sant Feliu de Buixalleu, Breda i Hostalric mostren una tendència notable a optar per les realitzacions pròpies del català central general i, de fet, de l'estàndard. Hem de tenir en compte, igual que comentàvem en el cas d'Arbúcies, la seva condició de pobles limítrofes, en aquest cas, amb la comarca del Vallès Oriental i amb la província de Barcelona. A més a més, però, i d'acord amb les característiques demogràfiques, econòmiques i comunicatives exposades a §4.1.1, s'ha de tenir en

¹¹¹ Tant l'informant de la G1 com el de la G2 són del nucli d'Arbúcies.

compte que «if a close-knit community network structure loosens and members become mobile, the social prerequisites for supporting highly localized norms disappear, and dialect levelling takes place» (MILROY 2008: 566). Això és, la vitalitat econòmica i demogràfica de l'extrem occidental de la comarca de la Selva —que, a més a més, es comunica cada vegada amb més facilitat amb l'àrea barcelonina— es tradueix en mobilitat dels parlants, la qual cosa suposa una obertura també en el sentit lingüístic i afavoreix l'abandonament progressiu de les formes tradicionals en favor de les que coincideixen amb l'estàndard. Aquest mateix raonament serviria també per explicar l'oscil·lació entre formes tradicionals i innovadores als municipis de Maçanet de la Selva i, en menor mesura, Vilobí d'Onyar, Riudellots de la Selva, Caldes de Malavella, Sils i Riudarenes, molt més propenses a la mobilitat, d'acord amb l'anàlisi socioeconòmica, que no pas les de la meitat septentrional de la comarca.

Tenint en compte que la variació observada en la resta de municipis és poc sistematitzable amb la quantitat de dades actual o bé afecta majoritàriament els informants de la G1 (i, per tant, serà tractada a §6.3), considerarem aquí tan sols un altre factor: la manca d'innovacions especialment destacables, en relació amb la resta de municipis, que es produeixen a Santa Coloma de Farners. Això contradiu, en principi, la idea que la innovació s'inicia, generalment, en centres urbans grans o influents i es va estenent, a partir d'aquí, a les àrees més rurals i més petites (*urban hierarchy*, v. p. ex. AUER *et al.* 2008: 8). Efectivament, tot i que la informant de la G1 de Santa Coloma de Farners sí que presenta unes realitzacions especialment estandarditzades, aquest fet no destaca excessivament en comparació a les realitzacions dels altres informants de la seva franja d'edat (v. §6.3) i, en canvi, l'informant de la G2 mostra un comportament essencialment tradicional i no estandarditzat. Tanmateix, aquesta situació contribuiria a reafirmar la idea que, malgrat la seva condició de capitalitat, la influència del municipi —que tampoc és, com hem vist, especialment gran— és molt limitada, i que fins i tot els parlants, almenys els més grans, ho perceben d'aquesta manera.

6.3 VARIACIÓ INTERGENERACIONAL

La bibliografia catalana coincideix a considerar que, actualment, el català pateix canvis ràpids i té una forta tendència a l'anivellament dialectal (v., p. ex., PEREA 2007 i VIAPLANA 1999). L'anàlisi dels resultats obtinguts a partir de l'enquesta dibuixa un panorama que permet, efectivament, observar clarament aquesta tendència en les realitzacions dels informants de la G1 de la comarca de la Selva. Aquests informants, així, tendeixen a produir formes innovadores respecte de les produïdes pels informants de la G2 en bona part dels fenòmens analitzats.

Aquesta variació acusada es produeix en l'enorme majoria de casos en favor de les formes preconitzades per la varietat estàndard de la llengua, de manera que la tendència és clarament anivelladora. Això permet identificar fàcilment les motivacions de la variació: donada la situació actual de la llengua catalana, hi intervenen bàsicament i com a factors determinants el procés de normalització lingüística, l'escola i els mitjans de comunicació. El procés de normalització hi influeix en el sentit que va lligat a la codificació de la llengua, l'escola s'hi relaciona per la influència que exerceix en tant que indret d'iniciació i aprenentatge, i els mitjans de comunicació hi contribueixen pel gran impacte que tenen en la societat actual. I totes tres, és clar, contribueixen a l'anivellament perquè la varietat lingüística que afavoreixen és, inevitablement, l'estàndard, en detriment de les varietats dialectals no estàndards (VIAPLANA 2002). El fet d'obviar sistemàticament, en aquests àmbits d'influència, qualsevol forma dialectal que no segueixi les *normes* establertes per l'estàndard fa que, per desconeixement, passi a considerar-se errònia i per tant sigui rebutjada i, de retruc, estigmatitzada. En el cas del català de la Selva, a més a més, la proximitat entre les formes tradicionals pròpies i les formes de l'estàndard —basat en el català central general i, concretament, barceloní— afavoreix encara més el pas de les primeres a les segones.

Les realitzacions dels nostres parlants permeten, a més a més, intuir que, més enllà de l'estàndard, la llengua escrita també té un influència important sobre els parlants. La realització ['gwad.ʎə] per a *guatlla*, per exemple, necessàriament forçada¹¹², presenta indicis clars de l'anivellament de l'oralitat a l'escriptura constatat per CARRERA-SABATÉ (2002) en parlants lleidatans. Potser també és en aquest sentit que els informants de la G1 opten, de manera força sistemàtica, per la variant sorda de l'africada palatal sonora (§5.2.7.1) allà on els informants de la G2 realitzen la variant

¹¹² V. JULIÀ (2008: 76): «En el grup *tll* (...) es produeix *allargament* [ʎ:]».

sorda: si considerem que la realització està influenciada per la llengua escrita i no pas per l'estàndard oral, serà més comprensible que les africades sordes rebutjades en aquest context s'utilitzin després, de manera sistemàtica, en posició inicial com a realització de la sibilant palatal /ʃ/.

La variació respecte de les formes produïdes pels informants més grans, però, no es produeix de la mateixa manera en tots els parlants. Així, les dades permeten observar informants que presenten comportaments molt més conservadors que no pas d'altres i, en aquest sentit, es repeteix en línies generals el patró observat a §6.2 i que hem relacionat amb les característiques socioeconòmiques de la comarca: a la meitat meridional de la comarca, i concretament als municipis d'Hostalric, Breda, Sant Feliu de Buixalleu, Sils i Maçanet de la Selva i també a Arbúcies, les realitzacions dels informants presenten un grau més elevat de variació respecte dels seus conciutadans de la G2. Als municipis septentrionals, en canvi, la variació hi és més moderada, i hi destaca de manera especial l'informant d'Osor, amb unes realitzacions molt conservadores, la qual cosa seria fàcilment explicable per l'aïllament del municipi i, també, possiblement, perquè aquest informant és dels que té un nivell d'estudis més baix de la seva generació i un dels que demostra una mobilitat més reduïda, fins i tot en l'àmbit comarcal.

De l'anàlisi potser una mica dràstica que hem presentat fins ara, se'n podria deduir fàcilment que estem davant d'un procés de canvi lingüístic:

«when [language variation] marks change, the primary social correlate is age, and the change reveals itself prototypically in a pattern whereby some minor variant in the speech of the oldest generation occurs with greater frequency in the middle generation and with still greater frequency in the youngest generation» (CHAMBERS 2008: 355).

Tanmateix, és evident que la variació que hem esbossat no es produeix de manera radical en cada cas i en cada informant sinó que, lògicament, presenta oscil·lacions i permet d'observar comportaments erràtics. Aquests comportaments podrien formar part, és clar, del procés gradual que condueix a un canvi lingüístic, però també podria indicar les limitacions del mètode utilitzat. Així, com s'ha anat comentant al llarg de les explicacions fetes a §5, en molts dels fenòmens analitzats hi alternen les realitzacions generalment estandarditzades produïdes per part dels informants de la G1 com a resposta a les preguntes i les imatges que configuren l'enquesta amb d'altres de corresponents a les formes tradicionals que, caçades al vol, es perceben en els

enregistraments de conversa espontània i que queden pendents d'estudi. És a dir: no es pot negar la tendència a l'estandardització dels informants més joves de la comarca de la Selva en contextos —voluntàriament o involuntàriament— formals, però aquesta constatació no implica, necessàriament, que els informants no utilitzin les formes més tradicionals en situacions més propícies a la parla vernaclea.

Finalment, ens cal considerar els fenòmens que, al revés del que s'ha exposat fins ara, presenten un grau de vitalitat molt elevat entre els parlants de la G1. Es tracta, en línies generals, de la distribució de [e] i [ɛ] tòniques, de la complicada distribució de [o]/[ɔ]/[ɔ̃] i de la palatalització en posició inicial de /s/, a més a més de determinats ítems particulars en els altres fenòmens, com ara l'elisió de sibilant alveolar en posició final (['ɛ] per *és*) o el manteniment de les construccions *meu mare*, etc. Tenint en compte que tots aquests fenòmens són dels que la bibliografia coincideix a considerar propis de l'àrea gironina —sigui quin sigui el nom que es vulgui donar a aquest parlar— i que, a més a més, es tendeix, popularment, a considerar que el català de Girona té prestigi i és especialment genuí (SOLER 1986), ens atrevim a plantejar la hipòtesi que aquests fenòmens mantinguts funcionin, de fet, com les formes centrífugues que actuen en tot procés d'anivellament dialectal. Així, aquests elements servien per reafirmar la identitat dels parlants:

«Els grups socials (...) mantenen una certa consciència de grup, de solidaritat col·lectiva, que es converteix sovint en defensa de la seva identitat. Aquesta identitat té com una de les seves característiques més rellevants la forma de parlar, i, de manera especial, les peculiaritats lingüístiques del grup —entre les quals destaca l'ús de certes variables d'unes determinades variacions» (VIAPLANA, 2002, p. 222)

L'aparent reforçament de la falta de distinció entre les vocals mitjanes posteriors i l'augment de les realitzacions [ɔ] —que contribueix a difuminar completament la pertinència distintiva fonològica dels dos segments inicials— entre els parlants més joves servien per reforçar la hipòtesi. En aquest sentit, a més a més, la major variació que es produeix en els pobles que es troben al límit de la comarca amb la província de Barcelona tindria un factor més de justificació ja que, com s'ha esmentat, el marc de relacions d'aquests municipis és, cada vegada més, el barceloní.

6.4 CONCLUSIONS

Les dades recollides en 34 entrevistes realitzades a 17 municipis de la comarca de la Selva han servit per descriure una quantitat considerable d'aspectes fonològics rellevants del parlar d'aquesta comarca complexa i heterogènia. L'anàlisi ha permès observar la variació que es produeix, per una banda, entre municipis i, per l'altra, entre dues generacions de parlants i constatar, així, que la variació geogràfica es basa essencialment en la distribució de les vocals mitjanes anteriors tòniques i que, almenys en un context d'enquesta lingüística —i, per tant, inevitablement formal— els informants més joves presenten una tendència molt considerable cap a l'estandardització i en detriment de les formes tradicionals utilitzades pels informants més grans.

El treball, però, i d'acord amb els objectius plantejats, no és ni de bon tros conclouent. Al revés, ha servit essencialment per recollir una quantitat important de dades lingüístiques i per identificar fenòmens destacats de la fonologia selvatana que han de permetre, en un futur ben proper, iniciar treballs que els tractin amb la profunditat merescuda.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- [=ALDC] VENY, Joan; PONS, Lúdia (2001-2010). *Atles lingüístic del domini català* (Vols. 1-5).
Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- [=DCVB] ALCOVER, Antoni M.; MOLL, Francesc de B. (2002). *Diccionari català-valencià-balear*.
Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. <<http://dcvb.iecat.net>> [Consulta: 15 agost 2012]
- [=DIEC2] INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2007). *Diccionari de la llengua catalana (DIEC2)* (2a ed.).
Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. <<http://dlc.iec.cat>> [Consulta: 20 agost 2012]
- ADAM I AULINAS, Montserrat (2006). *El Català Septentrional De Transició: Nova Visió Des De La Morfologia*. Biblioteca filològica. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- AUER, Peter; HINSKENS, Frans; KERSWILL, Paul (2005). «The study of dialect convergence and divergence: conceptual and methodological considerations». A *Dialect Change. Convergence and Divergence in European Languages* (p. 1-48). Cambridge [etc.]: Cambridge University Press.
- BAU, Imma; FONT, Ramona (1992). «La iodització a la plana de Vic». Segon *Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1986), Àrea 3* (Vol. IV, p. 79–85). Palma: Universitat de les Illes Balears.
- BENET PARENTE, Ariadna. (2006). *Aproximació Al Parlar De Llofriu*. Llofriu: Fundació Llofriu.
- BERNAT I BALTRONS, Francesc (1991). «Estudi sobre la pronunciació d'erra final a Blanes». *Anuari de filologia. Secció C, Llengua i literatura catalanes*, (2), 23–44.
- BIRBA, Llorenç (1989). «XVIII. Aberracions i formes característiques de llenguatge». A *La Vall de Camprodon* (3a ed.), p. 223-225. Barcelona: Montblanc-Martín.
- BONET, M. Eulàlia; LLORET, Maria-Rosa (1998). *Fonologia catalana*. Barcelona: Ariel.
- BONET, M. Eulàlia; LLORET, Maria-Rosa; MASCARÓ, Joan (en premsa). «The prenominal allomorphy syndrome».
- BRITAIN, David (2008). «Space and Spatial Diffusion». A J. K. CHAMBERS, Peter TRUDGILL i Natalie SCHILLING-ESTES (Eds.), *The Handbook of Language Variation and Change* (p. 603–637). Oxford [etc.]: Blackwell Publishing.
- BURGUEÑO, Jesús (2002a). «De l'ardiaconat de la Selva a les comarques selvatanes». *Revista de Girona*, (215), 50–54. <<http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/94782>> [Consulta: 20 juliol 2012]
- BURGUEÑO, Jesús (2002b). «Identitat i administració a la Selva: una dualitat irresoluble?» *Quaderns de la Selva*, (14), 33. <<http://www.raco.cat/index.php/QuadernsSelva/article/view/26148>> [Consulta: 20 juliol 2012]
- BUSQUET ISART, Núria (2010). *El Parlar salat descripció, àmbit geogràfic i ús*. Barcelona: Universitat de Barcelona. <<http://hdl.handle.net/10803/1692>> [Consulta: 20 agost 2012] (Publicació: 2012, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.)
- CAMPANY JANÉ, Elisenda. (2008). *Diferències fonològiques entre diversos estils de parla al català central septentrional*. Barcelona: Universitat de Barcelona. <<http://hdl.handle.net/10803/1685>> [Consulta: 20 agost 2012]

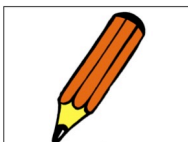
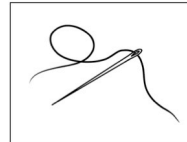
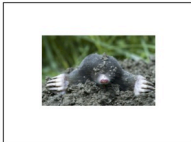
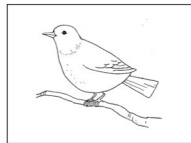
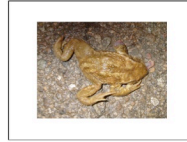
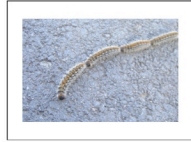
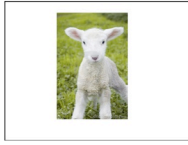
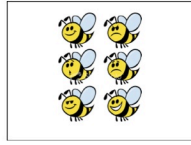
- CARDÚS, Maria (1983). Sobre la pèrdua de la -s final a la Garrotxa. *Miscel·lània Aramon i Serra: estudis de llengua i literatura catalanes oferts a R. Aramon i Serra en el seu setantè aniversari*, Estudis universitaris catalans (Vol. XXV, p. 39-42). Barcelona: Curial.
- CARRERA-SABATÉ, Josefina (2002). *Escola catalana i variació fonètica: una evolució del vocalisme àton a Alguaire i a Lleida*. Lleida: Pagès editors.
- CHAMBERS, J. K. (2008). «Patterns of Variation including Change». A J. K. CHAMBERS, Peter TRUDGILL i Natalie SCHILLING-ESTES (Eds.), *The Handbook of Language Variation and Change* (p. 349–372). Oxford [etc.]: Blackwell Publishing.
- CHAMBERS, J. K.; TRUDGILL, Peter (1998). *Dialectology* (2a ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- COLOMINA I CASTANYER, Jordi (1999). *Dialectologia catalana: introducció i guia bibliogràfica*. Alacant: Universitat d'Alacant. Secretariat de Publicacions i Departament de Filologia Catalana.
- CONSELL COMARCAL DE LA SELVA (2008). La Selva. Agenda 21. Memòria descriptiva de la situació actual de la comarca. <http://www.selva.cat/agenda21/pla_comarcal.php> [Consulta: 20 juliol 2012]
- CONSELL COMARCAL DE LA SELVA. La comarca de la Selva. <<http://www.selva.cat/municipis/>> [Consulta: 19 juliol 2012]
- COROMINES, Joan (1953). «Algunes lleis fonètiques catalanes no observades fins ara». *Estudis Romànics*, 3, 201–230. <<http://revistes.iec.cat/index.php/ER/article/viewFile/37651/48276>> [Consulta: 19 juliol 2012]
- COROMINES, Joan (1971). *Lleures i converses d'un filòleg*. El Pi de les tres branques. Barcelona: Club Editor.
- DIPUTACIÓ DE GIRONA. XIFRA - Sistema Informació Socieconòmica Local. <<http://www.ddgi.cat/xifra>> [Consulta: 20 juliol 2012]
- DORCA, Jordi (2008). *El Parlar De Collsacabra: Aproximació i Assaig De Descripció*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- DORCA, Jordi (2010). «Aproximació geolingüística als parlars de les Guillerries: notes de presentació». *Quaderns de la Selva*, (22), 147–160. <<http://www.raco.cat/index.php/QuadernsSelva/article/view/225276/334739>> [Consulta: 20 agost 2012]
- FÀBREGAS, Esteve; REBOLLO, Carme (1989). *La Cultura tradicional i el parlar de Lloret*. Lloret de Mar: Cercle Alba de Prima.
- FEAGIN, Crawford (2004). «Entering the Community: Fieldwork». A J. K. CHAMBERS, Peter TRUDGILL i Natalie SCHILLING-ESTES (ed.), *The Handbook of Language Variation and Change* (20–39). Oxford [etc.]: Blackwell Publishing.
- FERNÁNDEZ PLANAS, Anna M. (1993). «L'epitesi postconsonàntica de mots amb vibrant final a Blanes». *Anuari de filologia. Secció C, Llengua i literatura catalanes*, (4), 73-102.
- GENERALITAT DE CATALUNYA, DEPARTAMENT D'EMPRESA I OCUPACIÓ, GABINET TÈCNIC (2010). *Selva. Dossiers Comarcals*. Disponible des de <http://www20.gencat.cat/portal/site/empresaocupacio> [Consulta: 20 juliol 2012]

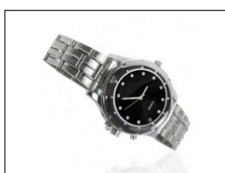
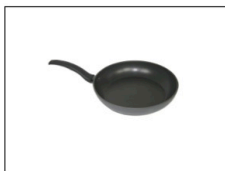
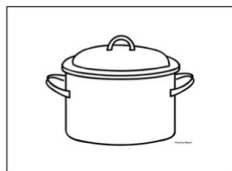
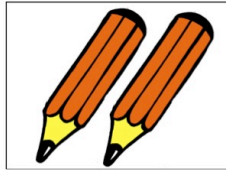
- GENERALITAT DE CATALUNYA. «Avellana de la Selva», a *Gastroteca.cat*. L'aparador de la gastronomia i els productes agroalimentaris locals. <http://www.gastroteca.cat/ca/fitxa-productes/avellana_de_la_selva/> [Consulta: 15 agost 2012]
- GIRONÈS I GISPERT, Ferran (1990). «Estudi sobre la iodització a Santa Coloma de Farners». *Quaderns de la Selva*, (3), 165–181.
<<http://www.raco.cat/index.php/QuadernsSelva/article/view/25891/39532>> [Consulta: 10 agost 2012]
- GÓMEZ, Gemma (2011). *Gramàtica del català rossellonès* (Tesi doctoral, inèdita). Universitat Autònoma de Barcelona.
- GRIERA, Antoni (1930). Característiques del català de Girona. A Pompeu FABRA (Ed.), *Butlletí de dialectologia catalana* (p. 427–429). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
<<http://mdc2.cbuc.cat/cdm/ref/collection/dialectcat/id/2459>> [Consulta: 20 agost 2012]
- GULSOY, Joseph (1993). *Estudis de gramàtica històrica*. València: Institut Universitari de Filologia Valenciana, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. Banc d'estadístiques de municipis i comarques. Selva.
<<http://www.idescat.cat/territ/BasicTerr?TC=6&V0=2&CTX=B&ALLINFO=TRUE&V1=34&VOK=Confirmar>> [Consulta: 19 juliol 2012]
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2002). *Gramàtica de la llengua catalana (text provisional)*.
<<http://www.iecat.net/institucio/seccions/filologica/gramatica/>> [Consulta: 20 agost 2012]
- JULIÀ I MUNÉ, Joan (1986). «Algunes notes sobre el parlar de Cornellà de Terri». A Miquel CALLÍS (Ed.), *Cornellà de Terri: pregons i estudis* (p. 129–139). Cornellà de Terri: Ajuntament de Cornellà de Terri.
- JULIÀ I MUNÉ, Joan (2008). «1. Els sons del català». A Joan SOLÀ, Maria-Rosa LLORET, Joan MASCARÓ i Jesús PÉREZ SALDANYA (Eds.), *Gramàtica del català contemporani*, Capítol 1, Fonètica i Fonologia (4a ed. definitiva., Vol. 1, p. 37–87). Barcelona: Empúries.
- LABOV, William (1972a). «Some principles of linguistic methodology». *Language in Society*, 1(1), 97–120.
- LABOV, William (1972b). *Sociolinguistic patterns*. Oxford: Basil Blackwell.
- LABOV, William (1994). *Principles of Linguistic Change. Social Factors* (Vol. 2). Oxford [etc.]: Blackwell.
- LABOV, William (2006). *The Social stratification of English in New York City* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- LAMBERT, Wallace E. (1967). «A Social Psychology of Bilingualism». *Journal of Social Issues*, 23(2), 91–109.
- LLORET, Maria-Rosa (1992). «Les africades i la representació fonològica no-lineal: estructures de contorn». *Els Marges: revista de llengua i literatura*, (46), 47–63.
<<http://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/111358>> [Consulta: 1 agost 2012]
- LLORET, Maria-Rosa (1997). «Sonorant Dissimilation in the Iberian Languages». A Fernando MARTÍNEZ-GIL i Alfonso MORALES-FRONT (ed.), *Issues in the Phonology and Morphology of the Major Iberian Languages* (p. 127–150). Georgetown University Press.

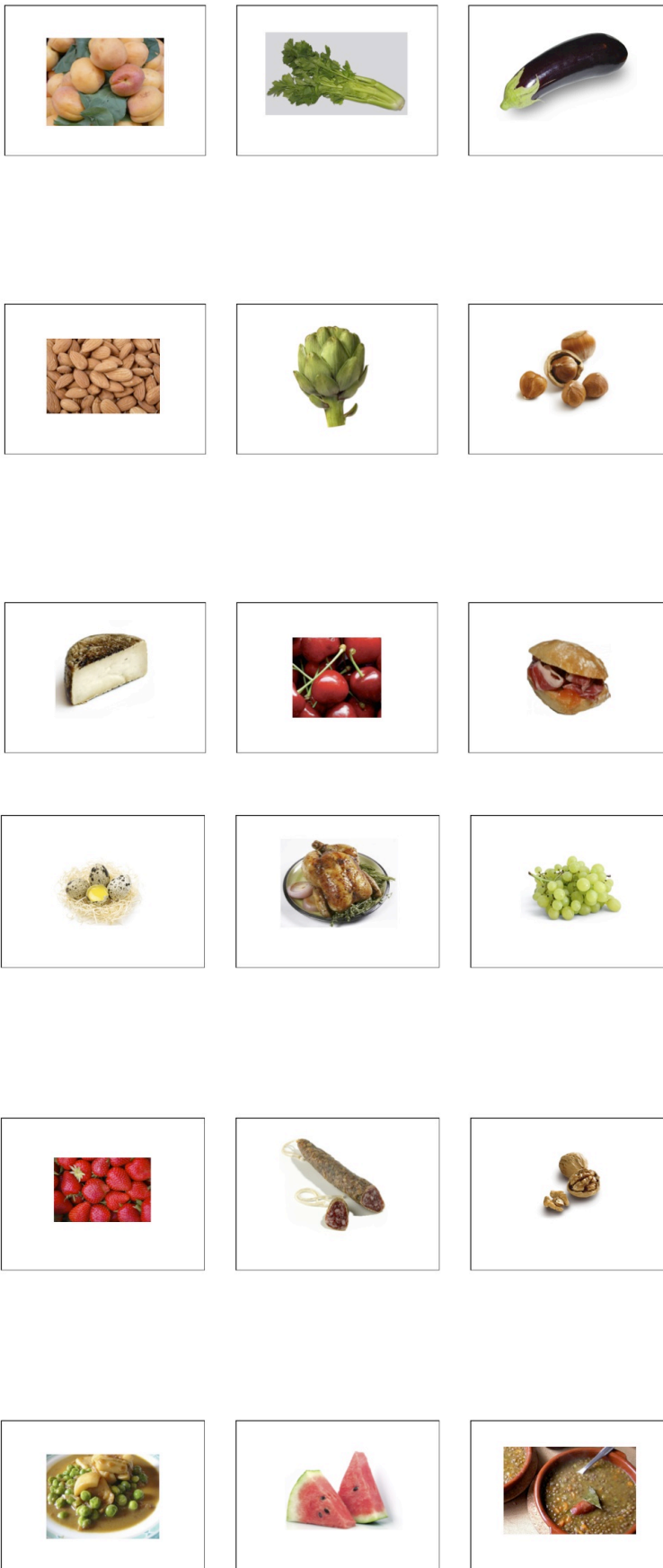
- LLORET, Maria-Rosa (1998). «L'ús de l'Alfabet Fonètic Internacional (AFI)». A Miquel Àngel PRADILLA (ed.), *El Món dels sons* (80–96). Benicarló: Alambor.
- LLORET, Maria-Rosa; PONS, Clàudia; JIMÉNEZ, Jesús (2011). «Rara afís, rara avis. O del comportament fonològic especial de les fricatives labiodentals en català». A Maria-Rosa LLORET i Clàudia PONS (eds.), *Noves aproximacions a la fonologia i la morfologia del català: volum d'homenatge a Max W. Wheeler* (p. 353–403). Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.
- LUNA, Xavier (1982). *El vocalisme del català a la zona de transició central-septentrional (Alt Empordà)*.
- MARGETTS, Anna; MARGETTS, Andrew (2011). «Audio and Video Recording Techniques for Linguistic Research». A Nicholas THIEBERGER (ed.), *The Oxford Handbook of Linguistic Fieldwork* (p. 13–53). Oxford, [etc.]: Oxford University Press.
<<http://fds.oup.com/www.oup.com/pdf/13/9780199571888.pdf>> [Consulta: 19 juliol 2012]
- MILROY, Lesley (1980). *Language and Social Networks*. Oxford [etc.]: Blackwell.
- MILROY, Lesley (2008). «Social Networks». A J. K. CHAMBERS, Peter TRUDGILL i Natalie SCHILLING-ESTES (Eds.), *The Handbook of Language Variation and Change* (p. 549–572). Oxford [etc.]: Blackwell Publishing.
- MONTURIOL, Joaquim; DOMÍNGUEZ, Eloi (2001). *El Parlar De La Garrotxa*. Olot: Ràdio Olot.
- PEREA, Maria-Pilar (2007). «Dedialectalization or the Death of a Dialect: The Case of the Catalan Subdialect Spoken in the Costa Brava». *Dialectologia et Geolinguística*, 2007(15), 77–89.
<doi:10.1515/DIALECT.2007.006>
- PONS I GRIERA, Lúdia (1992). *Iodització i apitxament al Vallès: interpretació sociolingüística i psicolingüística dels canvis fonètics*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- PRADILLA, Miquel-Àngel (2008). «Ensordiment, espirantització i fenòmens que afecten les sibilants». A Joan SOLÀ, Maria-Rosa LLORET, Joan MASCARÓ i Manuel PÉREZ SALDANYA (dir.), *Gramàtica del català contemporani*, Capítol 8, Fonètica i Fonologia (4a ed. definitiva, Vol. 1, p. 287–318). Barcelona: Empúries.
- PUIG I CALVET, Pilar (1990). *La Comarca del Baix Montseny: estudi dialectològic i sociolingüístic de la frontera comarcal entre el Vallès Oriental i la Selva: la suposada comarca del Baix Montseny*. Sant Celoni: Impr. Bilbeny.
- RAFEL I FONTANALS, Joaquim (1998). *Diccionari de freqüències*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
A través de <<http://latel.upf.edu/terminotica/diccfreq.htm>> [Consulta: 17 agost 2012]
- RECASENS, Daniel (1996). *Fonètica descriptiva del català: assaig de caracterització de la pronúncia del vocalisme i consonantisme del català al segle XX* (2a ed.). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- RUYRA, Joaquim (1982). «Qüestions de llenguatge. El parlar de Blanes». *Obres completes* (3a ed., p. 828–837). Barcelona: Editorial Selecta.
- SALA, Ernesta (1983). *El Parlar de Cadaqués*. Girona: Diputació.
- SALAMAÑA, Isabel; VALDUNCIEL, Juli; BOIX, Gemma (2002). «La Selva: una comarca singular per la seva heterogeneïtat». *Revista de Girona*, (215), 55–62.
<<http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/94784>> [Consulta: 19 juliol 2012]

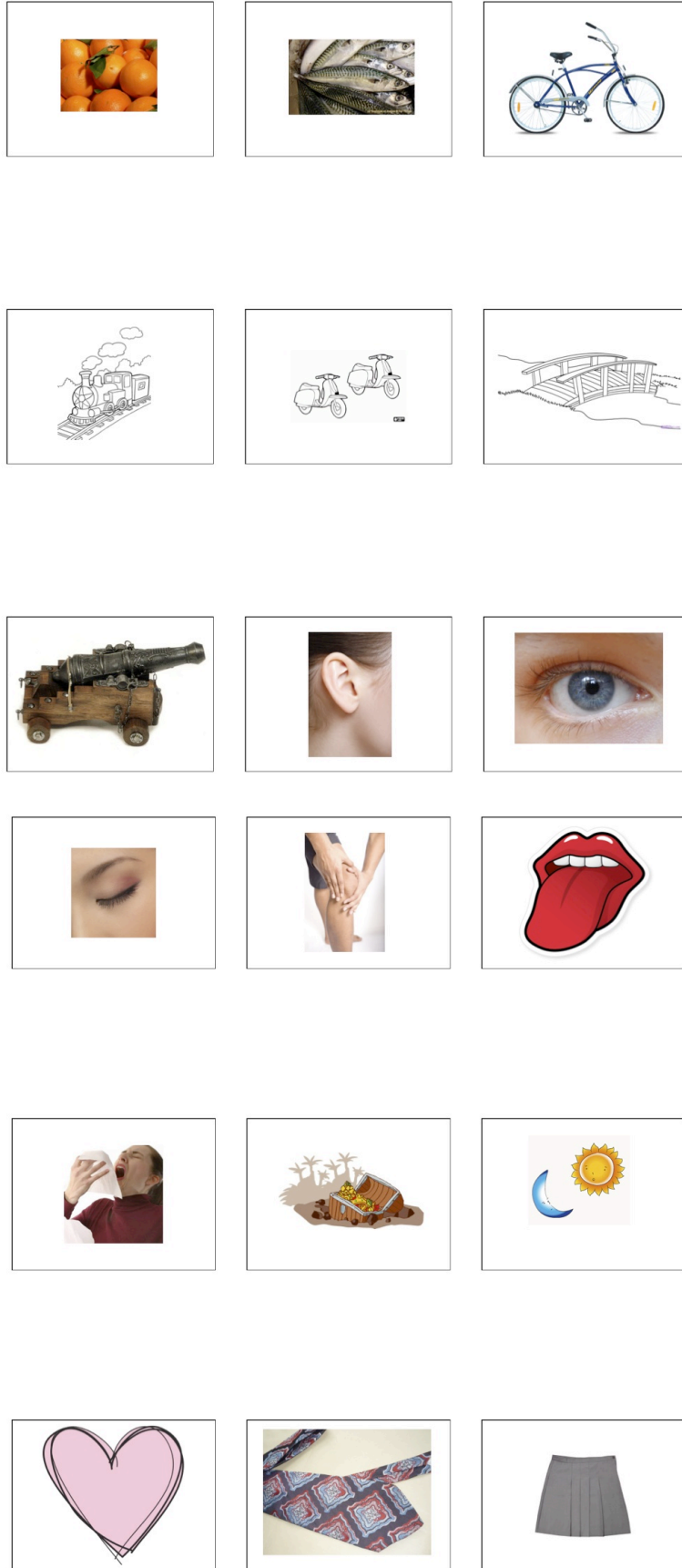
- SCHILLING-ESTES, Natalie (2008). «Investigating Stylistic Variation». A J. K. CHAMBERS, Peter TRUDGILL i Natalie SCHILLING-ESTES (Eds.), *The Handbook of Language Variation and Change* (p. 375–401). Oxford [etc.]: Blackwell Publishing.
- SOLER, Josep (1986). «Model i límits de la llengua estàndard a Barcelona». *Miscel·lània Antoni M. Badia i Margarit*, 5. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- TRUDGILL, Peter (2003). *A Glossary of Sociolinguistics*. Oxford University Press.
- VENY, Joan (1984). *Estudis de geolingüística catalana* (Reimp. de la 1a ed. de 1978). Barcelona: Edicions 62.
- VENY, Joan (2002). *Els Parlars catalans: síntesi de dialectologia* (13a ed. rev. i augm.). Mallorca: Moll.
- VIAPLANA, Joaquim (1999). *Entre la dialectologia i la lingüística: la distància lingüística entre les varietats del català nord-occidental*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- VIAPLANA, Joaquim (2002). *Dialectologia* (2a ed., corr.). València: Universitat de València.
- VILÀ I COMAJUAN, Carme (1989). *El Parlar de la Plana de Vic*. Manresa: Caixa d'Estalvis de Manresa.
- VILÀ I COMAJUAN, Carme (1992). «La regressió del ieisme al principat». Segon *Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1986)*, Àrea 3 (Vol. IV, p. 71–77). Palma: Universitat de les Illes Balears.
- VILAPLANA, Joaquim; LLORET, Maria-Rosa; PEREA, Maria-Pilar; CLUA, Esteve (ed.). (2007). *Corpus oral dialectal: COD*. Barcelona: PPU. (Publicació en CD-ROM.)
- WEINREICH, Uriel; LABOV, William; HERZOG, Marvin I. (1968). *Empirical foundations for a theory of language change*. University of Texas Press.
- <<http://www.utexas.edu/cola/centers/lrc/books/hist00.html>> [Consulta: 25 agost 2012]
- WHEELER, Max W. (2005). *The Phonology of Catalan*. Oxford [etc.]: Oxford University Press.

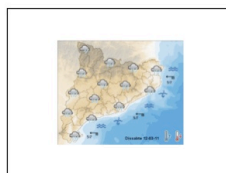
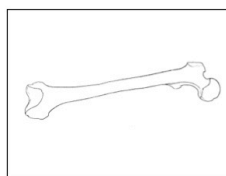
ANNEX 1. ENQUESTA: IMATGES

ANNEX 2. ENQUESTA: PREGUNTES

1. El contrari de caminar cap endavant és...? *Caminar cap endarrere.*
2. Què ve, abans de la primavera? *L'hivern.* I després? *L'estiu.*
3. Què fan els nens quan surten de col·legi? / Quin àpat fem a mitja tarda? *Berenar.*
4. A part dels jugadors, qui fa falta per jugar un partit de futbol? *L'àrbitre.*
5. Què es fa servir per matar rates? *Verí (vereno, etc.)*
6. L'home de la teva tia és el teu... *oncle/tiet.*
7. Què es necessita, per fer pa? / Què se'n fa del blat? *Farina.*
8. Què fan les criatures acabades de néixer, quan tenen gana? *Ploren.*
9. Què tenen, tots els balcons, perquè ningú caigui daltabaix? *Barana.*
10. De quin partit és en Jordi Pujol? *Convergència.* Què diu que vol, ara, en Pujol?
La independència.
11. Amb què es neteja una ferida, per desinfectar-la? *Esperit de vi.*
12. Quins pobles hi ha, per aquí a la vora, que tinguin mar? *Blanes.*
13. A quina part d'una casa s'hi pot aparcar un cotxe? *Al garatge.*
14. Com es diuen Les Tres Bessones? *Anna, Teresa i Helena.*
15. Quina província hi ha entre Castelló i Alacant? *València.*
16. Si tenim dues coses, també podem dir que en tenim un...? *Parell.*
17. Què hi fan al Liceu? *Òpera.*
18. Com es diu de nom en Nadal, el que havia sigut alcalde de Girona i conseller de
la Generalitat? *Joaquim.*
19. Qui li va fer de pare, a Jesús? *Sant Josep.*
20. Saps com es diu un poble que hi ha entre Arbúcies i Sant Hilari (que té un nom
que és com *Joan* però petit)? *Joanet.*
21. Pots comptar de 10 en 10? *Quaranta, seixanta.*
22. Què ve, després d'un llamp? *Tro.*
23. T'has deixat el rellotge a casa i has de ser a les xx a algun lloc, què em
preguntes? *Quina hora és?/Tens hora?*
24. Què et surt quan et fas una rascada i es comença a curar? *Crosta.*
25. De què poden estar fetes les joies? *Or.*
26. Entres a un bar a fer un cafè/ a una botiga a comprar una barra de pa, i quan vas
a pagar et diuen que val 3€. Què et sembla? *Car.*
27. Els soldats formen... *exèrcits.*

28. On es bategen, els nens? *A l'Església*. I què més hi fan, els nens, a l'Església? *La comunió*.
29. Què es fa fer, als estudiants, per saber si han après el que tocava, a final de curs? *Exàmens*.
30. Com eren les pel·lícules, abans de ser en color? *En blanc i negre*.
31. De quin poble es diu que és el poble de les 100 fonts? *Sant Hilari Sacalm*.
32. Com se'n pot dir, també, del pa amb vi i sucre? *Sucamulla*.
33. Amb què es menja, sovint, el bacallà? *Samfaina*.
34. On es rentava la roba, abans que s'inventessin les rentadores? *Safareig*.
35. Com es menja el pa, normalment? *Sucat amb tomata*.
36. Quin riu hi passa, per Anglès/La Cellera/Girona, etc.? *El Ter*.
37. Què menges, normalment, per sopar? I per dinar? *Tall de carn*.
38. Un any té 12... *mesos*.
39. I un mes té 4... *setmanes*.
40. Que em pots dir els dies de la setmana? *Dilluns*.
41. Que em pots dir els mesos de l'any? *Juliol*.
42. Què ets, tu, del teu padrí? *Fillol*.
43. Un lloc on sempre hi toca el sol és un lloc... *assolellat*.
44. Què li diem, a algú que no calla mai? Que té molta... *xerrameca*.
45. Quina mena de medicament se sol prendre, per la tos? *Xarop*.
46. Es posa a ploure a bots i barrals i no has agafat paraigua. Com quedes? *Xop, moll*.
47. Hi ha molta gent que quan té vacances se'n va de... *viatge*.
48. Si te'n vas de viatge amb avió, què factures? *L'equipatge*.
49. Què et sembla, aquesta corbata? *Lletja*.
50. Aquí en diem *cava*. Com en diuen els francesos? *Xampany*.
51. A vegades, els metges et fan anar a treure sang... per què fer? *Anàlisi*.
52. Quines illes hi ha, a les Balears? *Eivissa*.
53. Què hi ha, al mig del desert? *Oasis*.
54. La dona d'un marquès és una... *marquesa*.
55. Un cotxe se salta un stop. Diem que ha fet una... *imprudència*.
56. Què et poden posar quan fas una imprudència? *Una multa*.
57. Qui organitza la Festa Major? *Comissió*.
58. El Barça ha quedat x-x amb el yy. L'yy ha perdut. Què ha fet el Barça? *Guanyat*.

59. Un delinqüent no compleix les... *lleis*.
60. Quina és la capital de la Garrotxa? *Olot*.
61. Se m'ha esparracat un mitjó. Què puc fer, si no el vull llençar? *Sargir-lo*.
62. Hi ha una esportista que es va retirar fa poc que feia natació sincronitzada. Es diu Mengual, de cognom. Com es diu de nom? *Gemma*.
63. He collit un ram de mimosa. Et dic: *Vine, això. Oloro*.
64. Què es fa la nit de Sant Joan? *La Revetlla*.
65. Hi ha gent que és de ciutat. Nosaltres som de... *poble*.
66. Si agafes fred pots agafar una... *calipàndria/galipàndria*.
67. De tant en tant hi ha una passa de panxa. Què et passa? *Vòmits*.
68. Si algú té molt mal caràcter li podem dir *Quin mal ... que tens! Geni*
69. Quan dues coses no s'assemblen, diem que són... *diferents*.
70. Per no perdre'ns per la carretera fem servir un... *mapa*.
71. El 24 de juny és Sant Joan. Quins sants se celebren, el 29? *Sant Pere i Sant Pau*.
72. Són les (4). Quan falta per dos quarts de cinc? *Mitja hora*.
73. Què et donen, quan guanyes un concurs? *Premi*.
74. Si algú va despullat, també podem dir que va... *conill*.
75. On diu que viuen, els dimonis? *Infern*.
76. Quin animal és, que s'enganxa als cabells sobretot dels nens i fa molta picor?
Els polls [pojs]
77. Què els donen, als atletes que guanyen els Jocs Olímpics? *Una medalla*.
78. Què hi porten les dones a sota les faldilles? *Mitges*
79. Quan algú escup, tira una... *escopinada*.
80. Amb què ens eixuguem, quan sortim de la dutxa? *Amb una tovallola*. I a la cuina, quan tenim les mans molles? *Amb un eixugamà*.